

MÉDIASZABADSÁG-JELENTÉSEK ÉRTÉKELÉSE

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság

Készítette:

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság

Lezárva: 2023. július 1.

Aktualizálva: 2024. március 1.

Minden jog fenntartva

Tartalomjegyzék

1. Előszó	4
2. Vezetői összefoglaló	5
2.1. Médiaszabadság-jelentések és Magyarország helyezései és pontszámai 2010 után.....	5
2.2. A médiaszabadság-jelentések módszertana és értékelése	9
2.3. A médiaszabadság-jelentésekben található tárgyi tévedések	17
2.4. A médiaszabadság-jelentések szubjektív véleménynyilvánításai	20
3. Médiaszabadság-jelentések és Magyarország helyezései és pontszámai 2010 után	22
3.1. A médiaszabadság-jelentések áttekintése	22
Freedom House	22
Riporterek Határok Nélkül.....	23
Média Pluralizmus Monitor	23
UNESCO.....	24
International Research & Exchange Board	24
ENSZ.....	25
3.2. Magyarország helyezése 2010 óta nemzetközi összevetésben	25
Freedom House	25
Riporterek Határok Nélkül.....	30
Média Pluralizmus Monitor	32
4. A médiaszabadság-jelentések módszertana és értékelése	34
4.1. A médiaszabadság-jelentések módszertana	34
Freedom House – Freedom in the World.....	34
Freedom House – Nations in Transit	35
Freedom House – Freedom on the Net	35
Freedom House – Freedom of the Press	37
Freedom House – Reviving News Media in an Embattled Europe	38
Riporterek Határok Nélkül.....	39
Média Pluralizmus Monitor	40
4.2. A médiaszabadság-jelentések módszertanának értékelése.....	43
Freedom House – Freedom in the World.....	43
Freedom House – Nations in Transit	44
Freedom House – Freedom on the Net	44
Freedom House – Freedom of the Press	46
Freedom House – Reviving News Media in an Embattled Europe	47
Riporterek Határok Nélkül.....	48
Média Pluralizmus Monitor	49
5. A médiaszabadság-jelentések tárgyi tévedései, egyéb tartalmi hiányosságai	53
5.1. Freedom House rangsorai	53
5.2. Riporterek Határok Nélkül.....	60
5.3. Média Pluralizmus Monitor	63
6. A médiaszabadság-jelentések szubjektív véleménynyilvánításai	74
6.1. Freedom House	74
6.2. Riporterek Határok Nélkül.....	76
6.3. Média Pluralizmus Monitor	76
7. Zárszó	79

1. Előszó

- A 2010-ben elfogadott új magyar médiaszabályozás a média- és hírközlési terület egybefonódását egységesen képviselő konvergens hatóságként hozta létre a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságot. Az azóta eltelt közel tizenhárom évben számos médiaszabadsággal foglalkozó nemzetközi szervezet értékelte a magyarországi médiaviszonyokat.
- A következő dokumentumban áttekintést adunk az általuk kiadott rangsorokról és jelentésekről, bemutattva Magyarország megítélésének alakulását, értékelve a vizsgálatok módszertanát, valamint a bennük megfogalmazott egyes állításokat és véleménynyilvánításokat.
- A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság támogatja a magyarországi médiaszabadság és médiapluralizmus helyzetének szakmai igényű felmérésére irányuló kezdeményezéseket, ezért feladatunknak tekintjük, hogy felhívjuk a figyelmet az egyes jelentésekkel kapcsolatban felmerülő módszertani és tartalmi aggályokra, amelyek megakadályozzák, hogy valóban hiteles és kiegyensúlyozott értékelések születhessenek.
- Bízunk benne, hogy a Freedom House, a Riporterek Határok Nélkül, valamint a Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központja Magyarországot érintő jelentéseivel kapcsolatban tett észrevételeink hozzájárulnak a jövőben készülő értékelések megalapozottságához és egy kiegyensúlyozott keretek között zajló szakmai diskurzus kialakulásához.

2.1. Médiaszabadság-jelentések és Magyarország helyezései és pontszámai 2010 után

- A Freedom House egy 1941-ben létrejött nem kormányzati szerv, amely évente három jelentést is készít, amelyek érintik az általunk vizsgált területet: **Freedom in the World**, **Freedom on the Net** és **Nations in Transit**. Az említett jelentések mellett **1980 és 2017 között a Freedom of the Press** jelentést is kiadták, amelyet **az egyik legjelentősebb sajtószabadság indexként tartottak számon**, továbbá 2023-ban első ízben egy új, hat országot vizsgáló **Reviving News Media in an Embattled Europe** elnevezésű különjelentést is készítettek. A Freedom House önértékelése szerint a liberális demokrácia híve,¹ illetve nyíltan támogatja az Egyesült Államok vezető szerepét a világban.² A Freedom House számottevő támogatásban részesül az amerikai kormányzattól,³ illetve támogatói között megtalálható például a Google, az Open Society Foundation⁴ és a National Endowment for Democracy⁵ is.
 - A **Freedom in the World** jelentések módszertana több alkalommal változott a vizsgált időszakban, amely jelentősen megnehezíti a számszerű értékek összevetését. A legnagyobb változás, hogy 2014 és 2017 között a véleménynyilvánítás szabadsága indikátor keretében értékelték a médiaviszonyokat az adott államokban, amely területen maximálisan 16 pontot lehetett elérni. Ezzel szemben 2018-tól a média függetlensége önálló indikátorként jelent meg a riportban, amelyben maximálisan négy pont érhető el. Általános tendenciaként azonban elmondható, hogy a riport **sajtószabadsággal foglalkozó vetületei** visszatérő jelleggel **kritizálták a kormánybarátnak minősített média növekvő arányát**, illetve a **médiaügyi szabályozást**. Utóbbi területen elsődlegesen a **Médiatanács**, illetve a **Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság** (továbbiakban: NMHH) **elnöke megválasztási folyamatát bírálta a Freedom House**. A vizsgált időszakban először **2014-ben pontozták önálló kategóriaként a véleménynyilvánítás szabadságát, Magyarország ekkor 15 pontot szerzett a maximálisan elérhető 16 pontból**. Ez a pontszám **2016-ra 13 pontra csökkent**, amely érték a 2017-ben kiadott jelentésben változatlan maradt. **2018-ban** a megváltozott módszertannak köszönhetően önálló indikátorként értékelt **médiaszabadság** területén a maximálisan elérhető **négy pontból Magyarország kettőt kapott**, amely érték **azóta nem változott**.
 - A **Nations in Transit** jelentés fókuszában a posztszovjet államok, illetve az egykori keleti blokkhoz tartozó országok állnak. E jelentés módszertana is módosult, mivel 2019-től a 7pontos érték a legkedvezőbb az adott állam számára, míg ezt megelőzően ugyanezen pontszám a legkedvezőtlenebb volt. A beszámolók keretében az egyes országokat bizonyos területeken, így például a sajtószabadság területén is pontozza a szervezet. Megfigyelhető, hogy **hazánk pontszáma e tekintetben 2010 és 2020 között folyamatosan romlott**, majd **2020 és 2023 között stagnált**. A jelentéseket áttekintve elmondható, hogy a **folyamatos visszaesés fő okaként** elsősorban a 2010-ben elfogadott **médiaügyi szabályokat**, valamint a **médiapiaci koncentráció**

¹ Freedom House: Freedom in the World 2023 – Methodology questions. [\[LINK\]](#)

² Freedom House: Promoting U.S. Leadership. [\[LINK\]](#)

³ Freedom House: Financial Statements 2023. [\[LINK\]](#)

⁴ Open Society Foundation: Awarded Grants. [\[LINK\]](#)

⁵ Freedom House: Freedom in the World 2023. [\[LINK\]](#)

romló tendenciáit azonosították, külön említették – többek között – a Népszabadság bezárását, az Index, illetve egyéb függetlennek tartott médiumok tulajdonosi szerkezetének megváltozását.

- A **Freedom on the Net** a Freedom House internetszabadsággal foglalkozó, számszerű és szöveges országértékeléseket is tartalmazó tematikus jelentése, amely 2011 óta évente megjelenik. 2023-ban hetven ország helyzetét elemezték, **Magyarország 2012-ben került be a vizsgált országok közé.** A Freedom House ennek keretében **0 és 100 közötti pontszámmal értékeli az országokat, amelyek ez alapján szabad, részben szabad vagy nem szabad minősítést kapnak.**⁶ 2018-ig 0-30 pont szabad, 31-60 pont részben szabad, 61-100 pont nem szabad minősítést jelentett, ugyanakkor már **a 2016-os évtől elérhető az új számítás szerinti pontozás, amelynek értelmében 70-100 pont esetén szabad, 40-69 pont között részben szabad, 0-39 pont esetén nem szabad minősítést ítélnék meg.**⁷ **Hazánk a teljes vizsgált időszakban szabad minősítést kapott a 2022-es és 2023-as jelentések kivételével,** amely években részben szabad minősítést ítélték meg (2016-tól 73-69 pont közötti eredmények születtek). **Magyarország értékelése a vizsgált időszakban összességében romló tendenciát mutatott,** azzal együtt, hogy 2018-ban és 2023-ban stagnált, 2019-ben pedig átmenetileg minimálisan javult az elért pontszám. Amennyiben az egyes részterületek pontszámait arányaiban vizsgáljuk, úgy 2016-2023 között minden évben a legkedvezőbb értékelést a hozzáférés akadályozása, míg a legkedvezőtlenebb pontozást a felhasználók jogainak megsértése kapta.
- A médiaszabadságot elemző **Freedom of the Press** jelentés minden államot 0-100 pont között értékeli, ahol 0 pont a legkedvezőbb érték az egyes államok számára. **Magyarország helyezése a jelentés rangsorában 2010-től 2017-ig (ekkor adták ki utoljára) – a 2014-es és a 2015-ös év stagnálása kivételével – folyamatosan romlott, a 40. helyezésről a 84. pozícióra visszaesve.** A legdrasztikusabb pozícióvesztést **a 2011-es jelentésben rögzítették,** amikor hazánk **25 helyet esett vissza** a rangsorban. **A jelentős visszaesés okaként az új médiajogi szabályozás elfogadását jelölték meg,** amellyel a szervezet szerint **a magyar kormány megszerezte a közmédia és a szabályozó hatóság fölötti uralmat.** Továbbá **2012-ben Magyarország átkerült a részben szabad besorolásba,** amelybe az utolsó kiadott jelentésben is tartozott.
- 2023-ban a szervezet első ízben adta ki a **Reviving News Media in an Embattled Europe** elnevezésű különjelentést, amely hat országot, köztünk hazánkat is értékeli a hírmédiát fenyegető kockázatok és a hírmédia szereplői által erre adott válaszok alapján. A riport Magyarország vonatkozásában – többek között – az állami támogatások egyenlőtlen elosztását, a médiapiac koncentrációját, a társadalmi polarizáció nagy mértékét és a közmédia átpolitizáltság kritizálja.
- A **Riporterek Határok Nélkül** elnevezésű szervezet 1985-ben jött létre a franciaországi Montpellierben. A szervezet tanácsadó státusszal rendelkezik az ENSZ, az UNESCO, az Európa Tanács és a Frankofónia Nemzetközi Szervezete mellett. **2002 óta minden évben kiadják a World Press Freedom Index elnevezésű jelentést, amelyben jelenleg 180 államot állítanak sorrendbe aszerint, hogy – a szervezet kutatása alapján – mennyire tekinthető szabadnak a média az adott**

⁶ Freedom House: Freedom on the Net. [\[LINK\]](#)

⁷ A 2016-os, 2017-es és 2018-as jelentések tehát eredetileg a régi módszertan szerint készültek (0-30 pont szabad, 31-60 pont részben szabad, 61-100 pont nem szabad minősítés), ugyanakkor utólag átszámolták és elérhetővé tették ezek eredményeit a 2018-ban bevezetett számítás szerint (70-100 pont szabad, 40-69 pont részben szabad, 0-39 pont nem szabad minősítés). Ennek köszönhetően 2016-2022 között azonos pontozás szerint ábrázolhatók az adatok, ahogyan jelen elemzésben is tettük. Freedom House: Freedom on the Net. Research Methodology. [\[LINK\]](#)

országban.⁸ Támogatásuk jelentős része a francia kormánytól származik,⁹ továbbá a Ford Foundation,¹⁰ az Open Society Foundation,¹¹ illetve a MacArthur Foundation¹² is támogatta a szervezetet.

- A rangsor elkészítéséhez **minden államot 0 és 100 pont között értékelnek**, oly módon, hogy – a 2013-as jelentéstől kezdődően – a **százás érték a legkedvezőbb**. A végső pontszám két részterület értékeléséből áll össze: a szervezet egyrészt értékeli az újságírókkal szembeni abúzusok számát, másrészt pedig a sajtószabadság állapotát vizsgáló kérdőívre érkező válaszokat veszi figyelembe.
- E rangsorban is **meghatározó tendencia Magyarország folyamatos visszaesése**. Míg hazánk 2010-ben a 23. helyen állt, addig 2023-ra visszacsúszott a 72. helyre. A rangsorban a mélypontot a 2021-es év jelenti, amikor országunk a 92. helyet foglalta el. **A jelentés erősen kritizálja a 2010-ben elfogadott médiajogi szabályozást, különösen a Médiatanács tagjainak megválasztását, hatáskörét és működését**. Bírálták továbbá a kormánypárti politikusok azon gyakorlatát is, amelynek értelmében a kormánykritikus sajtónak megtagadták nyilatkozatok adását, a Soros György tevékenysége elleni kampányt és az rémhírterjesztés kriminalizálását is. **A 2023-as listában Magyarország előrelépett a 72. helyre, 13 helyezést javítva**, azonban a szervezet írásban – jelen áttekintés lezárásának időpontjáig – nem indokolta döntését.
- **A Média Pluralizmus Monitor** az Európai Unió finanszírozási támogatásával az Európai Egyetemi Intézet (European University Institute) Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központja (Centre for Media Pluralism and Media Freedom) által kidolgozott projekt, amelynek **célja a médiapluralizmust fenyegető kockázatok azonosítása az Európai Unió tagállamaiban és a tagjelölt országokban**. Eddig teljeskörűen hat alkalommal alkalmazták 2016 és 2022 között.¹³
 - A projekt **jogi és politikai jelentőséggel bír**, miután **az Európai Bizottság a jogállamisági mechanizmus részét képező éves jogállamisági jelentések meghatározó forrásaként hivatkozik rá**, továbbá említést tesz róla mint a 2022. szeptember 16-án elfogadott médiaszabadságról szóló jogszabály-javaslat előkészítését is befolyásoló eszközzel.¹⁴
 - **Kitüntetett figyelmet fordítanak Magyarországra**, hiszen **mindeddig csak hazánk esetében hajtottak végre „soron kívüli” vizsgálatot, és adtak ki (2019-ben) tematikus országjelentést**.
 - A projekt keretében egy szabványosított kérdőív pontozásán alapuló számszerűsített kockázatértékelést, valamint ennek indokolására szolgáló szöveges országjelentést készítenek. A vizsgált területek értékeinek átlagolásával **először a 2021-es év vonatkozásában adtak ki országgrangsort**. Ennek módszerét alkalmazva **az NMHH elkészítette a 2016-2020 közötti időszak rangsorait** is az Európai Unió tagállamait figyelembe véve.

⁸ Ríporterek Határok Nélkül: Who are we? [\[LINK\]](#)

⁹ Ríporterek Határok Nélkül: Financial report 2022. [\[LINK\]](#)

¹⁰ Ford Foundation – Grants Database. [\[LINK\]](#)

¹¹ Open Society Foundation: Awarded Grants. [\[LINK\]](#)

¹² MaxArthur Foundation – Ríporterek Határok Nélkül. [\[LINK\]](#)

¹³ Média Pluralizmus Monitor. Európai Egyetemi Intézet Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központja. [\[LINK\]](#)

¹⁴ A médiaszabadságról szóló jogszabály (European Media Freedom Act) néven hivatkozott dokumentum az Európai Bizottság által 2022. szeptember 16-án elfogadott javaslat az Európai Parlament és a Tanács számára a belső piaci médiaszolgáltatások közös keretének létrehozásáról (az európai tömegtájékoztatás szabadságáról szóló jogszabály) és a 2010/13/EU irányelv módosításáról. [\[LINK\]](#) Az Európai Bizottság Média Pluralizmus Monitor felhasználásával kapcsolatos megjegyzéseit lásd még: Monitoring media pluralism in the digital era. Európai Bizottság. 2022. október 14. [\[LINK\]](#) Az Európai Bizottság sajtóközleménye. European Media Freedom Act: Commission proposes rules to protect media pluralism and independence in the EU. 2022. szeptember 16. [\[LINK\]](#)

- **A Média Pluralizmus Monitor a médiaszabadság négy fő területét** – az alapvető védelmet, a piaci pluralizmust, a politikai függetlenséget és a társadalmi inkluzivitást – **vizsgálva állapít meg alacsony** (3-33 százalék), **közepes** (34-66 százalék), illetve **magas** (67-97 százalék) **kockázatot**.
- **Magyarországot a teljes vizsgált időszakban a médiapluralizmus szempontjából az egyik legkockázatosabb európai uniós tagállamnak minősítették.** Az ország éves átlagos kockázati eredménye alapvetően romló tendenciát mutatott: a 2016-ra vonatkozó 60,75 százalékos eredmény a 2020-as évet értékelő jelentésig 66,25 százalékra növekedett, megközelítve a magas kockázat 67 százalékos határát. A 2021-es évet elemző értékelés csak kis mértékű javulást hozott 65,5 százalékos átlagos eredménnyel, majd a 2023 júniusában kiadott, 2022-es évet vizsgáló jelentésben jelentősen romlott Magyarország minősítése az eddigi legrosszabb, 74,25 százalékos kockázati eredményt elérve.
- **Az EU tagállamai közül 2016-ra vonatkozóan Magyarország kapta a legrosszabb átlagos értékelést, a 2017-es év értékelésében Lengyelország és Bulgária, a 2018-2019-es évek együttes vizsgálatában Ciprus, Románia és Bulgária, a 2020-ra vonatkozó vizsgálatban Szlovénia és Bulgária, a 2021-es évre vonatkozóan Bulgária és Lengyelország kapott rosszabb átlagos értékelést. Végül a 2022-es évet vizsgáló Média Pluralizmus Monitor keretében Magyarország kapta a legrosszabb átlagos értékelést az uniós tagállamok sorában, kilenc százalékponttal elmaradva a közvetlenül elé sorolt Romániától.**
- **Az uniós rangsorban ezzel Magyarország 25-28. közötti helyezéseket ért el.** A visegrádi államok közül **Szlovákia** teljesített a legjobban **9-17. közötti helyezésekkel** (értékelése 2018-ban romlott jelentősen), **Csehország 17-19. közötti helyezéseket** tudhatott magáénak, **Lengyelország** szinte folyamatosan a mezőny végében elhelyezkedve **21-27. közötti helyezéseket ért el.**
- **A politikai függetlenség tekintetében Magyarország minden évben magas kockázati minősítést kapott és két év kivételével** – amikor Málta végzett az utolsó helyen – **mindig a legrosszabb értékelést kapta. A piaci pluralizmus kockázati értékelése 2016 és 2022 között folyamatosan és erőteljesen romlott** 2022-re a legrosszabb kockázati minősítést elérve. Az **alapvető védelem** a 2016-os év valamivel rosszabb eredményén kívül **sokáig alig mutatott eltérést, míg a legutóbbi értékelésben jelentősen romlott a megítélése. A társadalmi inkluzivitás területének értékelése romló tendenciát mutatott, ami ugyanakkor egészen az utolsó vizsgálatig jellemzően az európai középmezőnyt jelentette. A 2022-es évet értékelő jelentés végül 12 százalékpontos kockázatemelkedést és ezzel magas kockázati minősítést hozott.**
- További szervezetek, így többek között az **International Research & Exchange Board** (továbbiakban: IREX), az **UNESCO**¹⁵ és az **ENSZ** véleménynyilvánítás szabadságával foglalkozó különmegbízottja¹⁶ is **készít a sajtószabadsággal kapcsolatos jelentéseket.**
 - Az **IREX Vibrant Information Barometer**¹⁷ **jelentése a posztszovjet államokban, illetve a Balkánon** vizsgálja az információáramlással kapcsolatos folyamatokat, ennek megfelelően a jelentés nem említi Magyarországot.

¹⁵ UNESCO: Journalism is a public good: World trends in freedom of expression and media development; Global report 2021/2022.

[\[LINK\]](#)

¹⁶ ENSZ: Country visit to Hungary – Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, Irene Khan. 2022. január 10. [\[LINK\]](#)

¹⁷ IREX: Vibrant Information Barometer (VIBE). [\[LINK\]](#)

- Az UNESCO négyévente ad ki a média helyzetével foglalkozó, átfogó **jelentéseket**, amelyek elsősorban a regionális szinten és globálisan megfigyelhető tendenciákkal foglalkoznak, így hazánkat név szerint csak elvétve említik, illetve Magyarországot elemző különjelentéseket sem adnak ki.
- Az ENSZ véleménynyilvánítás szabadságával foglalkozó **különmegbízottja** ad hoc jelleggel adja ki jelentéseit, így **legutóbb 2022 januárjában foglalkozott a magyarországi médiaviszonyokkal**, ez azonban sem rangsort, sem más számszerűsített értékelést nem tartalmazott.

2.2. A médiaszabadság-jelentések módszertana és értékelése

- A Freedom House zászlóshajójának tekinthető **Freedom in the World** jelentések jelenleg **195 államban** és további 15 területen **vizsgálják a polgári és politikai szabadságjogok helyzetét**, összességében **25 indikátor segítségével**. Minden indikátor vonatkozásában **maximum 4 pont érhető el**. A korábbi, 2014 és 2017 közötti jelentésekben a szervezet még kevesebb területet vizsgált, így a médiaviszonyokat a véleménynyilvánítás szabadsága elnevezésű indikátor keretei között elemezték, amely területen maximálisan 16 pont volt elérhető. Az országjelentések elkészítése vélhetően az egyes elemzők feladata, akik **forrásként helyszíni kutatásaik tapasztalatát, helyi szervezetek elemzéseit, újságcikkeket, illetve szakmai kapcsolataik beszámolóit használják fel**. A végső pontszámokat egy úgynevezett ellenőrző találkozó keretei között alakítják ki, amelyen a Freedom House munkatársai és egy szakértőkből álló bizottság vesz részt. Végül az elért összpontszám alapján a **szabad, részben szabad, vagy nem szabad kategóriák egyikébe sorolják az országot**.¹⁸
 - A **jelentések erősen szubjektívnek tekinthetők**, kevésbé törekednek annak bemutatására, hogy az általuk képviselt értelmezéshez képest létezik eltérő felfogás, illetve nézőpont. A kiválasztott narratívával ellentétes meglátások, összefüggések, vélemények szinte egyáltalán nem jelennek meg. **A jelentés szubjektivitását a módszertant bemutató dokumentum is beismeri**, elkerülhetetlennek nevezve bizonyos szubjektív elemek megjelenését. Laura Schneider német szakértő, a Hamburgi Egyetem Média és Kommunikációs Kutatóközpontjának munkatársa a jelentések egyoldalúságával kapcsolatosan továbbá arra is felhívja a figyelmet, hogy a jelentés **erősen elfogult például az Egyesült Államok, illetve szövetségesei értékelésénél**.¹⁹
 - A 195 országról és további 15 területről szóló **jelentések elkészítésében összesen 128 elemző és 40 tanácsadó vett részt**, ami azt jelenti, hogy **a kutatók egy jelentős részének több államot is értékelnie kellett**. Mivel a jelentés alapjául szolgáló kérdőív több, mint 12 oldal hosszú és 25 indikátort vizsgál, jogosan merül fel a **kérdés, hogy rendelkeznek-e az elemzők a megfelelő ismerettel, szaktudással**, hogy több állam vonatkozásában is kellő megalapozottsággal válaszolják meg a kérdéseket.
 - A dokumentum elkészítéséhez **felhasznált forrásokat** a szervezet könyv formájában közzétett teljes jelentésekben tünteti fel, amelyek **2021 óta nem érhetőek el**, bár erre honlapjukon ígéretet tesznek.²⁰ A forrásokkal kapcsolatosan fontos megemlíteni, hogy – bár számos nagynevű lapot, így a New York Times-ot is említik – **a 2015-ös jelentéssel kezdődően egyetlen magyar forrásként a Politics.hu elnevezésű lapot használták fel a jelentések elkészítéséhez**. Ezt

¹⁸ Freedom House: Freedom in the World – Methodology Questions. [\[LINK\]](#)

¹⁹ Laura Schneider: Media Freedom Indices. DW Akademie, 2014/1. szám 15. o.

²⁰ Freedom House: Publication Archives. [\[LINK\]](#)

megelőzően még a Budapest Sun és a Budapest Times oldalakra is hivatkoztak. A Politics.hu kapcsán érdemes megjegyezni, hogy – miként erről egy korábbi közleményünkben is tájékoztatást adtak – a lap 2018-as év elejétől határozatlan időre felfüggesztette a működését, amely csak 2020-ban vált ismét elérhetővé.²¹

- A szerzők között megtalálható az egyoldalúan kiválasztott Amnesty International szervezet munkatársa. Ezzel kapcsolatban felmerül, hogy **amennyiben egy, a helyi viszonyokat kevésbé ismerő elemző vezeti az egyes országok vizsgálatát, ez nagyobb teret engedhet a kutató esetleges szubjektív nézeteinek.**
- Végül kritikaként vethető fel, hogy **bizonyos események ismétlődő módon, több jelentésben is fellelhetők.** Erre az egyik legjobb példa a Népszabadság 2016-os bezárása, amely még a 2022-es jelentésben is megjelenik.
- Szintén a Freedom House gondozásában jelenik meg minden évben a **Nations in Transit jelentés**, amely **hét területen értékeli az egyes államokat, 0 és 7 közötti skálán pontozva őket.** 2019 óta a **7-es érték jelenti a legkedvezőbbet** az egyes területeken, ezt megelőzően azonban éppen a hetes pontszám volt a legkedvezőtlenebb.²² A vizsgált területek egyike a média függetlensége, amely elsősorban a sajtószabadság helyzetét vizsgálja – többek között – a rágalmasra vonatkozó jogszabályi rendelkezések és a médiapiac koncentrációja szerint. A jelentés egy 60 fő-, illetve több alkérdésből álló kérdőív alapján készül el, amelyre az országjelentések írója igyekszik választ adni. A végső pontszámot végül egy találkozó keretében alakítják ki, amelyen az országjelentésekért felelős kutatók, egy szakértő tanácsadókból álló, illetve egy regionális szakértői csoport vesznek részt.²³
 - **A jelentések forrásai nagy mértékben egyoldalúak, tendenciózusan csak meghatározott lapok cikkeire támaszkodnak,** mint például a **Telex.hu**, a **Hvg.hu**, illetve a **Mérték Médiaelemző Műhely**, aminek következtében a jelentés is nagyobb mértékben tükrözi a források egyoldalú álláspontjait, nem kellően pártatlanul bemutatva Magyarország valós helyzetét.
 - **A jelentéseket jellemzően egy, alkalmanként két személy készíti,** amely gyakorlat több szempontból is kérdéseket vet fel. Egyrészt a szerzőket áttekintve elmondható, hogy **sokuk közéleti szereplését politikai motiváltság jellemzi,** másrészt pedig további **kétséggént merülhet fel, hogy egy, illetve két személy – általános szakmai felkészültségén túlmenően – rendelkezhet-e kellően mély ismeretekkel** ahhoz, hogy egy ilyen átfogó, hét különböző szakterületre kiterjedő elemzést elvégezzen.
 - A jelentések nem kizárólag a jogszabályokat, illetve a kormányzati szándékokat elemzik, hanem az államok és a nem állami szereplők által az egyén jogaira és szabadságaira vonatkozó **gyakorlati hatásokat veszik figyelembe, amelyeket kifejezetten szubjektíven értékelnek.**
- A **Freedom on the Net** projekt keretében **pontozásos és szöveges országértékelést is végeznek.** A pontozás egy szabványosított kérdőív kitöltésén alapul, amely **három fő területet fed le: hozzáférés akadályozása** (maximum 25 pont), **tartalomkorlátozás** (maximum 35 pont), **felhasználók jogainak megsértése** (maximum. 40 pont). A szöveges értékelés a pontozás indokolására vállalkozik.²⁴

²¹ Web Archive: Politics.hu weboldala 2019. január 25. napján. [\[LINK\]](#)

²² Eredetileg 2019-ig a régi módszertannal készült el a jelentés, amelynek értelmében a 7-es pontszám a legkedvezőbb volt az államok számára, azonban a Freedom House weboldalán megtalálható, Magyarországot taglaló jelentések már 2015-től az új módszertannal vannak feltüntetve, mivel a szervezet vélhetően újraszámolta a korábbi pontszámokat az új módszertannal megfelelően.

²³ Freedom House: Nations in Transit Methodology. [\[LINK\]](#)

²⁴ Freedom House: Freedom on the Net Research Methodology. [\[LINK\]](#)

- **Mind a pontozást, mind a szöveges jelentés tervezetét egyetlen** (esetenként kettő) Freedom House által felkért **szakértő készíti el.** Ezek módosítására ugyanakkor lehetősége van az úgynevezett regionális szakértői gyűléseknek és a Freedom House központi csapatának.
- Három fő terület között elosztva a kérdőív összesen 21 kérdést tartalmaz, amelyek mindegyikéhez maximálisan adható pontszám tartozik. **A végső eredmények a kérdések pontszámainak egyszerű összeadásával alakulnak ki 0-100 pont között,** amint arra már korábban utaltunk. Ez alapján **három kategóriába sorolják az országokat:** 2018-ig 0-30 pont szabad, 31-60 pont részben szabad, 61-100 pont nem szabad minősítést jelentett, ugyanakkor már **a 2016-os évtől elérhető az új számítás szerinti pontozás, amelynek értelmében 70-100 pont szabad, 40-69 pont részben szabad, 0-39 pont nem szabad minősítést ítélnék meg.**²⁵
- A projekt az országokat pontszám szerinti sorrendbe állító rangsorolást is közöl, az így elért helyezésnek ugyanakkor erősen korlátozott relevanciája és információértéke van, hiszen globális vizsgálathoz mérten kevés (2022-ben 70) országot értékelnek, az országok kiválasztásának pedig nincs egzakt rendezőelve.
- A módszertani ismertető a kérdőívvel kapcsolatban szükséztlenül rögzíti, hogy nemzetközi szakértőkkel konzultálva állították össze és kiindulópontja az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának véleménynyilvánítás szabadságát deklaráló 19. cikke.
- A projekt alapvető hiányossága, hogy a pontozást és szöveges jelentést is készítő szakértő kiválasztási eljárása nélkülözi az érdemi szabályozást és átláthatóságot. **A jelentések megalapozottságát és elfogulatlanságát bizonytalanná teszi, hogy mindössze egy,** esetenként kettő **szakértő állásfoglalásán alapulnak. Magyarország pontozását és szöveges értékelését például az elmúlt években a hazai körülményekkel szembeni kritikusságáról elhíresült Társaság a Szabadságjogokért egyetlen munkatársa végezte el.**
- **Nem átlátható az sem, hogy** a regionális szakértői gyűlések, majd a **Freedom House** központi csapata pontosan **milyen keretek között és milyen mértékben változtathat a helyi szakértő által felterjesztett értékelésen,** betöltenek-e szakmai kiegyensúlyozó szerepet, **különös tekintettel a szöveges jelentésekre.**
- A projekt a módszertani leírás alapján **nem támaszt érdemi elvárást a pontozáshoz és szöveges értékeléshez kapcsolódó források kiválasztására és felhasználására vonatkozóan,** pusztán annyit jeleznek, hogy a Freedom House központi csapata kiadás előtt tényellenőrzésnek veti alá a jelentéseket. Ennek kockázatát mutatja, hogy **a jelentések több esetben módszertanilag megkérdőjelezhető kutatásokra hivatkoznak.** A Freedom on the Net visszatérően hivatkozik például a Mérték Médiaelemző Műhely 2019-es elemzésére azt állítva, hogy a magyar online médiapiac 41,3 százaléka kormánybarát irányítás alatt áll, miközben a számítás mindössze négy vezető oldal éves árbevételét és azon belül az origo.hu árbevételének arányát vette figyelembe.²⁶

²⁵ A 2016-os, 2017-es és 2018-as jelentések tehát eredetileg a régi módszertan szerint készültek (0-30 pont szabad, 31-60 pont részben szabad, 61-100 pont nem szabad minősítés), ugyanakkor utólag átszámolták és elérhetővé tették ezek eredményeit a 2018-ban bevezetett számítás szerint (70-100 pont szabad, 40-69 pont részben szabad, 0-39 pont nem szabad minősítés). Ennek köszönhetően 2016-2022 között azonos pontozás szerint ábrázolhatók az adatok, ahogyan jelen elemzésben is tettük. Freedom House: Freedom on the Net. Research Methodology. [\[LINK\]](#).

²⁶ Urbán Ágnes (2019): Mérték Media Monitor. Soft censorship 2018. Mérték Füzetek. 18. sz. [\[LINK\]](#) 51-57. o. Freedom House: Freedom on the Net 2019 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) B6. kérdés, 2020. [\[LINK\]](#) B5. kérdés, 2021. [\[LINK\]](#) B5. kérdés, 2022. [\[LINK\]](#) B5. kérdés, 2023. [\[LINK\]](#) B5. kérdés.

- A jelentés ugyan törekszik arra, hogy a benne megjelenő, tényszerűen nem feltétlenül alátámasztott megállapításokat ne saját értékeléseként, hanem az általa idézettek véleményeként mutassa be, ezen **vélemények kiválasztása ugyanakkor általában egyoldalúan történik.**
- **A jelentések szövege sokszor éveken keresztül jelentős részben megegyezik, annak ellenére, hogy a szerzők hivatalosan egy adott év vizsgálatára vállalkoznak.** Például 2012 és 2021 között minden évben ugyanarra az Article 19 nevű szervezet által jegyzett dokumentumra hivatkozva kritizálják a Médiatanács szankcionálási hatáskörét.²⁷
- A Freedom on the Net nevének megfelelően az internet szabadságának vizsgálatára vállalkozik, a jelentésekben mégis **számos, a kutatási területhez nem tartozó jelenséggel és eseménnyel is foglalkoznak,** például a Médiatanács rádiós pályáztatási és jogosultság megújítási gyakorlatával és a Klubrádió ügyével vagy a civil szervezetek külföldi támogatásának szabályozásával.²⁸
- A Freedom House által kiadott **Freedom of the Press** jelentések **0 és 100 pont között pontozzák és állítják rangsorba az egyes államokat** oly módon, hogy a **minél alacsonyabb pontszám jelenti a kedvezőbb értéket** az országok számára. Az eredményeket egy 23 kérdésből, illetve számos alkérdésből álló kérdőív alapján állítják össze. A kérdések a jogi, politikai és gazdasági területre fókuszálnak. Az elért pontszámokat egy szakértőkből és kutatókból álló csoport értékeli, majd a végső pontszám alapján **besorolják az egyes államokat a szabad, részben szabad és nem szabad kategóriák egyikébe.**²⁹
 - **A jelentések elkészítéséhez alapul vett források nem nyilvánosak,** azokról a módszertant bemutató irat csak általánosságban értekezik, **ami a jelentés elkészítésének transzparenciáját csökkenti.**
 - Jelentős anomáliához vezet, hogy a jelentés mindössze három csoportba sorol be közel kétszáz államot. **A legutolsó, 2017-es jelentésben Magyarország és Afganisztán is részben szabad besorolást kapott,** annak ellenére, hogy az utóbbi államban a média 11 munkatársa vesztette életét 2016 során.
 - A jelentések tartalmával kapcsolatban kiemelendő: gyakran **olyan állításokat tesznek, amelyek nincsenek kellően alátámasztva,** illetve **hiányzik az állítás alapjául szolgáló tárgyilagos indokolás.** Ezek közé tartozik például a 2017-es jelentés azon állítása, amely szerint *„Magyarországon a konzervatív Fidesz vezette kormány fokozatosan megszüldött a média feletti ellenőrzését”*.³⁰ Ez a gyakorlat jelentősen csökkenti az index állításainak megalapozottságát.
 - A legutóbbi, 2017-ben kiadott jelentés elkészítésében 90 kutató vett részt, akik kétszáz országot vizsgáltak, vagyis egyetlen kutatónak legalább két államot kellett értékelnie. A kérdések, illetve alkérdések részletesen foglalkoznak egy-egy állam jogi, politikai és gazdasági viszonyaival. **Megkérdőjelezhető, hogy egyetlen kutató** – általános szakmai felkészültségén túlmenően –

²⁷ Article 19: Hungarian media laws Q&A. 2011 augusztus. [\[LINK\]](#) 5-6. o. Freedom House: Freedom on the Net 2015 teljes jelentés [\[LINK\]](#) 372. o., 2014. [\[LINK\]](#) 368. o., 2013. [\[LINK\]](#) 329. o., 2012. [\[LINK\]](#) 224. o., Freedom on the Net 2016 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) A. kérdéscsoport. 2017. [\[LINK\]](#) A. kérdéscsoport. 2018. [\[LINK\]](#) A. kérdéscsoport. 2019. [\[LINK\]](#) B6. kérdés. 2020. [\[LINK\]](#) B6. kérdés, 2021. [\[LINK\]](#) B6. kérdés.

²⁸ Freedom House: Freedom on the Net 2021 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) A5. kérdés, 2018. [\[LINK\]](#) C. kérdéscsoport.

²⁹ Freedom House: Freedom of the Press Research Methodology. [\[LINK\]](#)

³⁰ Freedom House: Freedom of the Press 2017. [\[LINK\]](#) 6.o.

kellő ismeretekkel rendelkezik minden területen, esetlegesen több állam kapcsán is ahhoz, hogy megalapozott módon készítse el a jelentést.

- A 2013-as riport elkészítésében részt vevő³¹ Laura Schneider szerint **egyetlen kutató készíti az egyes országokról szóló jelentéseket**, ami tovább erősíti azok szubjektív jellegét.³² Ez utóbbit a Freedom House – **a Freedom in the World jelentéshez hasonlóan – maga is elismerte** a módszertant bemutató dokumentumban. Bár megtalálható a dokumentum egészét elkészítő személyek listája, **nem ismert, melyik kutató készíti az egyes országokról szóló jelentéseket.** Mindazonáltal a jelentés szerzőit áttekintve elmondható, hogy az évek során „*Európa elemzőként*” megtalálható volt közöttük a Mérték Médiaelemző Műhely vezetője³³, illetve az Amnesty International szervezet korábbi munkatársa³⁴ is.
- **A Reviving News Media in an Embattled Europe** elnevezésű speciális jelentés **hat országot**, Észtországot, Franciaországot, Németországot, **Magyarországot**, Olaszországot és Lengyelországot **értékeli** a médiára kockázatot jelentő tényezők és a médiaszereplők ezen kockázatokra adott válaszai alapján. **A riport rangsort és pontszámot nem tartalmaz**, annak elkészítése során a Freedom House munkatársai közel 40 interjút készítettek médiaszakértőkkel és a média munkatársaival. Az interjúk leiratát a szervezet munkatársai elemezték és kommentálták, az országszintű megállapításokat pedig 2023 márciusában szakértői tanácsadókkal együtt áttekintették.³⁵
 - A jelentés módszertanával szemben kritikaként említhető, hogy **az interjúalanyok, illetve a jelentésben hivatkozott források kiválasztása során a szervezet nem törekedett kellő pluralizmusra.** Az idézett interjúalanyok között a hazai médiaviszonyokat jellemzően egy adott nézőpontból vizsgáló médiumok és NGO-k munkatársai találhatóak meg, illetve a felhasznált források között is elsődlegesen e szervezetek egyes dokumentumai, elemzései jelennek meg. A források egyoldalú kiválasztása miatt a riport kiegyensúlyozatlan képet festhet a hazai médiaviszonyokról.
- **A Riporterek Határok Nélkül** minden vizsgált országot **0 és 100 között pontoz** a médiaszabadság mértékének megfelelően, oly módon, hogy a minősítés szerint annál nagyobb a sajtószabadság mértéke egy államban, minél több pontot ér el. A végső pontszám egy kvalitatív és egy kvantitatív kutatás eredményeként jön létre: **egyrészt a kutató helyi szakmai kapcsolatai által kitöltött kérdőív, másrészt az újságírókkal szembeni abúzusok száma és milyensége határozza meg a végeredményt.** A jelentések mindig az előző év eseményeit értékelik egy adott országban.³⁶
 - Laura Schneider korábban említett német szakértő, a Hamburgi Egyetem munkatársának álláspontjával egybehangzóan úgy véljük, hogy **a hosszú, 117 kérdésből álló kérdőív alapos kitöltéséhez számos terület igen mélyreható ismerete szükséges.** Ezzel a széleskörű – a gazdasági viszonyok, több jogterület, illetve közéleti kérdések ismeretét is magába foglaló – tudásanyaggal vélhetően csak kevesen rendelkeznek.³⁷

³¹ Freedom House: Freedom of the Press 2013. [\[LINK\]](#) 9. o.

³² Laura Schneider: Media Freedom Indices. DW Akademie, 2014/1. szám 14-15. o.

³³ Freedom House: Freedom of the Press 2017 Acknowledgements. [\[LINK\]](#)

³⁴ Freedom House: Freedom of the Press 2015 Acknowledgements. [\[LINK\]](#)

³⁵ Freedom House: Reviving News Media in an Embattled Europe. [\[LINK\]](#) 27. o.

³⁶ Riporterek Határok Nélkül: Methodology used for compiling the World Press Freedom Index. [\[LINK\]](#)

³⁷ Laura Schneider: Media Freedom Indices. DW Akademie, 2014/1. szám 22. o.

- Problémát jelent, hogy a **Riporterek Határok Nélkül nem teszi nyilvánosan elérhetővé a jelentés készítőinek és a kérdőív kitöltőinek személyét és 2012 óta a megkeresettek számát sem.** Egyetértve Schneiderrel, ezen információk hiányában nem zárható ki, hogy a kérdőívet többnyire a Riporterek Határok Nélkül munkatársainak ismeretségi körébe tartozó személyek töltik ki, így nem garantált a résztvevők körének pluralitása.³⁸
- A szöveges jelentések transzparenciáját tovább csökkentti, hogy **nem minden esetben ismertek, azok milyen források alapján készültek** Bár a szövegben a szervezet alkalmanként hivatkozik saját cikkeire, mint forrásokra, azonban ez a gyakorlat kérdéseket vet fel a jelentés plurális forrásfelhasználásával összefüggésben.
- Csökkenti a jelentések tudományos értékét továbbá a szervezet azon gyakorlata is, hogy – a későbbiekben említett – **hatásvadász megfogalmazásokat és kifejezéseket is alkalmaznak.**
- A **módszertant tekintve a jelentések nem konzekvensek**, a vizsgált időszakban **három alkalommal is megváltozott a metodológiájuk.**
- Ahogyan fentebb már jeleztük, a **Média Pluralizmus Monitor négy fő területen** (alapvető védelem, piaci pluralizmus, politikai függetlenség, társadalmi inkluzivitás) **állapít meg** százalékos értékkel kifejezett **kockázati értéket**, amelyet **0-33 százalék között alacsonynak, 34-66 százalék között közepesnek, 67 százalék felett magasnak minősítenek.** A kockázatértékelés a Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központja által kidolgozott **kérdőív kitöltésének pontozásán alapul.** A kérdőívet a Központ által felkért „*helyi szakértői csapat*” tölti ki saját adatgyűjtés alapján és ugyancsak ők készítik el az indokolására szolgáló szöveges országjelentést. A projekt kulcsszereplői ebből kifolyólag **a helyi csapat tagjai**, akik **kiválasztásával kapcsolatban mindössze annyit rögzítenek, hogy elismert szakemberekről van szó.**³⁹ Az úgynevezett külső szakértői csoport tagjait az adott ország médiaszektorának szakértői, illetve képviselői közül kéri fel. Ők nem töltik ki a kérdőívet és nem vesznek részt a jelentés megírásában, szerepük arra korlátozódik, hogy a helyi csapatot egyes kérdésekben véleményükkel segítsék.⁴⁰
 - A **kérdőív 200 kérdése a fő területek** (alapvető védelem, piaci pluralizmus, politikai függetlenség, társadalmi inkluzivitás) **indikátorai és szubindikátorai között oszlik el.** Minden kérdés 0-1 közötti skálán pontozható.⁴¹
 - Az adott országra nem értelmezhető kérdések esetében „*nem alkalmazható*” válaszlehetőség jelölhető meg, amit figyelmen kívül hagynak a pontozáskor. Ezzel szemben a „*nincs adat*” **válasz megjelölését bizonyos esetekben kockázati jelentőséggel ruházzák fel és kockázatot növelő tényezőként vehetik figyelembe.**

³⁸ Az azonos ismeretségi körből származó válaszadók jelentette kockázatról lásd: Laura Schneider: Media Freedom Indices. DW Akademie, 2014/1. szám 22. o.

³⁹ Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központja: Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 172. o., 2022-ről. [\[LINK\]](#) 176. o. A 2014-es évről készült teljes jelentésben megjegyzik, hogy általuk függetlennek és semlegesnek tartott helyi intézményeket kerestek meg, a helyi csapat tagjait pedig a kijelölt „*nemzeti csapatvezető*” kéri fel. Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 24-25. o.

⁴⁰ Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központja: Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 172-182. o., 2022-ről. [\[LINK\]](#) 174-190. o., A jelentés elkészítésében betöltött szereppel kapcsolatban lásd még: Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 5. o.

⁴¹ Az igen-nem típusú eldöntendő kérdések 0-1, az alacsony-közepes-magas kockázat válaszlehetőséget kínáló kérdések 0, 0,5 és 1 értékelést kaphatnak, a kiegészítendő kérdésekre adott számszerű válaszokhoz a Központ besorolása alapján rendelnek pontokat.

- A végső eredmény többszöri – kérdések, szubindikátorok és indikátorok szintjén történő – átlagolással alakul ki a négy vizsgált területen. Ezek átlaga adja az ország százalékosan kifejezett kockázati eredményét 3-97 százalék között.
- A kérdőív kitöltéséhez ajánlásokat és instrukciókat fogalmaznak meg a helyi csapat számára és helyenként megjelölnek javasolt elsődleges forrásokat (jogszabályokat, adatbázisokat), ugyanakkor **a szöveges jelentés forrásfelhasználását – az eltérő vélemények megjelenítését és a kiegyensúlyozottságot garantáló elvárásokkal – érdemben nem szabályozzák.**⁴² A 2022-es évet értékelő jelentés rögzíti: „*a kiadványban kifejtett nézetek a szerzők véleményét tükrözik, nem pedig az Európai Egyetemi Intézetét*”.⁴³
- A Média Pluralizmus Monitor módszertanával kapcsolatban különösen indokoltak a szigorú elvárások, hiszen az Európai Bizottság jogszabályelőkészítő és jogállamisági eljárásokkal kapcsolatos tevékenysége során is kiemelten kezeli a projekt dokumentumait. A projekt **jelentései tehát a jogállamisági jelentéseken keresztül a tagállamok európai uniós forrásokhoz való hozzáféréseire is közvetett hatást gyakorolhatnak.**⁴⁴
- **A vizsgálatok eredménye döntően a néhány főből álló helyi csapat állásfoglalásán alapul, ami növeli a velük kapcsolatos kritikai észrevételek súlyát.** A jelentések és módszertani leírások alapján **a helyi csapat tagjainak kiválasztása nélkülözi a szabályozást és nehezen átlátható,** nincs érdemi előírás a csapat létszámára és plurális összetételére vonatkozóan. **A 2016-os és 2017-es év értékeléseit például a Közép-európai Egyetem (CEU) egyetlen intézetének munkatársai készítették, a 2021-es év értékelésében a magyar szakértők mindegyike egyoldalúan az Átlátszó portál munkatársa, illetve publicistája is volt, a 2020-as év értékelését pedig egyetlen egyetemi tanszék oktatója és hallgatója jegyezte.** A helyi csapatnak csaknem minden évben eltérő számú tagja volt, csak egyetlen szakértő vett részt – 2014 és 2022 kivételével – minden évben a vizsgálatban. A csapat létszámának és összetételének váltakozása nem szerencsés az egyes jelentések összehasonlíthatósága és folytonossága szempontjából.
- A jelentések és módszertani leírások alapján **a külső szakértői csapat tagjainak kiválasztása is kritikával illelhető.** Bár **a jelentés az első vizsgálati években kifejezte szándékát a plurális összetételű szakértői csapatok kialakítása iránt,** meghatározva a csapat létszámát és azt, hogy mely szakmai területek képviselőinek szükséges részvételt biztosítani, **megállapítható, hogy a leírt elvárásoknak egyik évben sem sikerült teljeskörűen eleget tenni.**⁴⁵ **A 2018-2019-es évet vizsgáló magyar országértékelés szakértői csapata például mindössze három főből állt a korábban jelzett hét tag helyett, csupán egyetlen szakmai szervezet képviseltette magát, a**

⁴² Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központja: Média Pluralizmus Monitor 2023 kérdőíve. [\[LINK\]](#)

⁴³ Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központja: Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 3. o.

⁴⁴ A médiaszabadságról szóló jogszabály (European Media Freedom Act) néven hivatkozott dokumentum az Európai Bizottság által 2022. szeptember 16-án elfogadott javaslat az Európai Parlament és a Tanács számára a belső piaci médiaszolgáltatások közös keretének létrehozásáról (az európai tömegtájékoztatás szabadságáról szóló jogszabály) és a 2010/13/EU irányelv módosításáról. [\[LINK\]](#) Az Európai Bizottság Média Pluralizmus Monitor felhasználásával kapcsolatos megjegyzéseit lásd még: Monitoring media pluralism in the digital era. Európai Bizottság. [\[LINK\]](#) Az Európai Bizottság sajtóközleménye. European Media Freedom Act: Commission proposes rules to protect media pluralism and independence in the EU. 2022. szeptember 16. [\[LINK\]](#)

⁴⁵ Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központja: Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 28-30. o., 2016-ról. [\[LINK\]](#) 75-76. o., 2017-ről. [\[LINK\]](#) 78-79. o.

szabályozó hatóság részéről pedig nem vettek részt a csapat munkájában.⁴⁶ A kritikákat árnyalni képes személyek tehát nem mindig vettek részt a szakértői csoportban. **Megkérdőjelezhető** továbbá, **hogy a külső szakértői csoport mennyiben gyakorolhat érdemi befolyást** az értékelésre, ha tagjai eltérő vagy ellentétes véleménnyel bírnak, **hiszen** nem ők pontoznak és a **jelentés megírásában nem vesznek részt**, esetleges **ellenvéleményüket pedig a helyi csapat figyelmen kívül hagyhatja.**⁴⁷ A 2022-es évet értékelő országjelentés is kiemeli: „*a végső eredmények az adatokat gyűjtő és a jelentést író csapat szakértelmét és megállapításait tükrözik*”.⁴⁸ Ez alapján **megkérdőjelezhető** tehát, **hogy a külső szakértői csapatnak az értékelés kiegyensúlyozására érdemi befolyása lenne**, működése legfeljebb ennek látszatát közvetítheti a nyilvánosság felé.

- **Visszatérő gyengesége a szöveges országjelentéseknek a nem kiegyensúlyozott forrásfelhasználás.** A másodlagos források **jelentős része származik egyoldalúan kiválasztott szervezetektől és médiumoktól**, sőt **sok esetben kifejezetten egy-egy szereplőtől** (például az egymással is együttműködésben álló Mérték Médiaelemző Műhelytől és az Átlátszótól), **kevés alkalommal jelennek meg** a kritikai észrevételekkel összevethető **ellentétes vélemények.** A 2022-es évet vizsgáló, legutóbbi jelentésben kifejezetten jelzik is, hogy a jogi értékelés egy része egyetlen szerzőnek a Mérték Média Monitor keretében megjelent munkáin alapul.⁴⁹ Egyes kérdések kapcsán több különböző évben hivatkoznak ugyanarra a forrásra.⁵⁰
- Ehhez kapcsolódó probléma **a szubjektív politikai jellegű vélemények megjelenése** (például a magyar kormány autoriter, sőt totalitárius elveket népszerűsít)⁵¹ **és tényállításokkal való keveredése**, a **forrásokkal történő alátámasztás hiánya és annak homályos utalásokkal való helyettesítése** (például „*széles körben elterjedt az az elképzelés, hogy az emberek elveszíthetik a megélhetésüket, ha kormánykritikus véleményüket hangoztatják...*”).⁵²
- A jelentések – ahogy a vonatkozó fejezetben példákon keresztül is bemutatjuk – **számos tárgyi tévedést tartalmaznak**, illetve **nem ismertetnek releváns tényeket, eltekintenek a körülmények teljes körű bemutatásától.** Ennek kezelésére a projekt mindeddig láthatóan nem alakított ki megfelelő megoldásokat.
- **Kritikával illethető a kockázati értékelések és a szöveges jelentések közötti koherencia hiánya.** A **jelentések sokszor nem adnak magyarázatot a százalékos eredmények kialakulására**, csupán egy-egy nagy médiavisszhangot kiváltó példával illusztrálják a helyzetet.

⁴⁶ Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központja: Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 23. o.

⁴⁷ Korábbi jelentések módszertani leírása szerint ilyen esetekben a helyi csapatnak indokolást kellett adnia, ami önmagában sajnos nem garantálja az ellentétes szakértői álláspontok megjelenését az értékelésekben, különös tekintettel a szöveges jelentésekre. Lásd: Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 76. o., A 2022-es évet vizsgáló teljes jelentésben rögzítik, hogy a helyi csapat szabadon dönthet arról, megerősíti vagy módosítja-e eredeti álláspontját a szakértői csoport tagjainak értékelése alapján. Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 177. o.

⁴⁸ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 56. o.

⁴⁹ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 8. o.

⁵⁰ Például a Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról, 2017-ről és 2018-2019-ről: A médiaszabályozás lehetséges oldala. Mértékblog, 2015. augusztus 14. [\[LINK\]](#)

⁵¹ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 20. o.

⁵² Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 11. o., Lásd még: „...*a Tilos Rádió folytathatja a műsorszolgáltatást, de az engedély elvesztésének veszélye hozzájárul ahhoz a széles körben elterjedt vélekedéshez, hogy a közösségi média államtól való függetlensége legalábbis törékeny Magyarországon.*” Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 37. o.

A jelentésekben többször is szó szerint ugyanazzal a szöveges indokolással találkozunk, annak ellenére, hogy eltérő éveket mutatnak be, illetve az alátámasztandó kockázati értékek is eltérnek. A 2016-os és 2017-es évet vizsgáló jelentések szövege csaknem teljesen megegyezik, miközben a kockázati értékek helyenként jelentősen eltérnek egymástól. A 2017-es év jelentésében a kisebbségek médiahozzáfértését vizsgáló indikátor esetében mindez azzal az abszurd következménnyel járt, hogy a 75 százalékos magas kockázati minősítéséhez csaknem megegyező szöveges indokolást fűztek mint 2016-ban, amikor 25 százalékos alacsony kockázatot állapítottak meg.⁵³

- A kérdőív pontozásának módszertana aránytalanságokhoz vezethet. Egyes kérdéseknél akár egyetlen példa megléte esetén magas kockázati minősítést várnak el, a „*nincs adat*” válasz megjelölése pedig önmagában is kiválthatja a kockázati minősítés romlását, amellyel kapcsolatban az aránytalanságok elkerülése attól függ, hogy a központi csapat valóban hatékonyan alkalmazza-e a „*nincs adat*” válaszadások differenciált kockázati felülvizsgálatára vonatkozó elveket.
- A jelentések következetes értékelésével kapcsolatban kérdőjeleket vet fel, hogy a Magyarországról készült utolsó országjelentés azzal indokolja az alapvető védelem területén elért jelentősen – 11 százalékponttal – kedvezőtlenebb értékelést, hogy ez alkalommal a jogi jellegű kérdéseket alaposabb vizsgálatnak vetették alá. Jelzik, hogy eközben a szabályozásban nem tapasztaltak a kockázatok növekedését alátámasztó változást.⁵⁴

2.3. A médiaszabadság-jelentésekben található tárgyi tévedések

A médiaszabadság-jelentések állításai	Észrevételek
<p>A Magyarországról szóló jelentések visszatérő állítása a Médiatanács függetlenségét vitatja, kifejtve, hogy „<i>a Médiatörvény formailag kimondja a Médiahatóság és a Médiatanács függetlenségét, azonban a kinevezési eljárás nem tartalmazza a függetlenség megfelelő jogi garanciáit. A jelentések „Médiatanács feletti kormányzati hatalmat” emlegetnek.</i>⁵⁵</p>	<p>Ezzel szemben a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (továbbiakban: Mttv.) egyértelműen rögzíti, hogy a Hatóság önálló szabályozó szerv, amely kizárólag a törvénynek van alárendelve. A Médiatanács tagjai szintén csak a törvénynek vannak alárendelve, tevékenységük körében nem utasíthatók. Önmagában annak a tényből, hogy a törvény a miniszterelnök számára biztosít javaslattevési lehetőséget egy nem kormányzati szerv elnökére vonatkozóan, még nem következik az, hogy e nem kormányzati szerv a kormány vagy a miniszterelnök utasítása szerint járja el. A törvényi szabályok az NMHH elnökének függetlensége tekintetében is világosak: nem lehet utasítani feladatkörének ellátásával, hatáskörének gyakorlásával kapcsolatos eljárása és döntése vonatkozásában. Az elnök a hatósági</p>

⁵³ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 9. o., 2017-ről. [\[LINK\]](#) 12. o.

⁵⁴ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 18. o.

⁵⁵ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 5-6. o., 2017-ről. [\[LINK\]](#) 7. o., 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 11. o., 2020-ról. [\[LINK\]](#) 11-12. o., 2021-ről. [\[LINK\]](#) 13. o. Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 106. o., Hasonló értékelés található a 2022-es évet értékelő országjelentésben is: Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 17. o.

	<p>ügyek tekintetében egyedi döntésre a hivatalnak utasítást nem adhat.⁵⁶</p>
<p>A jelentések visszatérő eleme azon állítás, hogy az NMHH megbírságozhatja az egyes médiaszolgáltatókat, amennyiben megsértik a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményét.⁵⁷</p>	<p>A kiegyensúlyozott tájékoztatási kötelezettség megsértése miatt induló eljárás szabályait az Mttv. 181. §-a rögzíti, amelynek (5) bekezdése kimondja, hogy ilyen jellegű eljárásban bírság nem szabható ki. A legsúlyosabb alkalmazható szankció értelmében a médiaszolgáltató köteles egy közleményt a meghatározott időpontban és módon közzétenni.</p> <p>Ezen túlmenően fontos, hogy ilyen eljárás kizárólag kérelemre indulhat, vagyis az NMHH saját döntése alapján nem indíthatja meg az eljárást.</p>
<p>A Média Pluralizmus Monitor 2020-as évet vizsgáló jelentése azt állítja, hogy a Médiatanács a Közép-európai Sajtó és Média Alapítvány (KESMA) ügyében annak ellenére fogadta el a Gazdasági Versenyhivatal döntését, hogy valójában lett volna lehetősége a folyamat megakadályozására.⁵⁸ A kifejezetten a KESMA létrehozását vizsgáló 2019-es különjelentés egyenesen azt állapítja meg, hogy a Médiatanács függetlenségét megkérdőjelező kritikát erősíti meg és támasztja alá az a tény, hogy a Médiatanács nem vizsgálta a KESMA létrehozását.</p>	<p>Ezzel szemben a Médiatanácsnak nem volt lehetősége a tranzakció vizsgálatára. A hivatkozott esetet a Gazdasági Versenyhivatal sem vizsgálhatta, miután a Kormány rendeletében közérdekből nemzetstratégiai jelentőségűnek minősítette a tranzakciót.⁵⁹ A Médiatanácsnak a médiapiacot érintő összefonódások vizsgálatára a Gazdasági Versenyhivatal által végzett összefonódás-vizsgálatok során folytatandó szakhatósági eljárásban van lehetősége. A jogeset lényege, hogy ilyen eljárásra nem kerülhetett sor. Emiatt értelemszerűen a Médiatanácsnak sem áll módjában mérlegelni a beavatkozást.⁶⁰</p>
<p>Visszatérő kritika, hogy politikai indíttatásból nem hosszabbította meg a Médiatanács a Klubrádió sugárzási engedélyét, illetve hasonló okokból vesztette el végül frekvenciáját az állomás.⁶¹</p>	<p>A Klubrádió jogosultságának pályázat nélküli megújítására törvényileg nem nyílt lehetősége a Médiatanácsnak, mivel – tekintettel a rádióállomás ismétlődő jogsértéseire – az Mttv. rendelkezései kizárják azt. A Médiatanács ezen eljárását a Kúria jogszerűnek ítélte.</p> <p>A Klubrádió ezt követően lehetősége nyílt a kiírt pályázatban részt venni, illetve maga a pályázati kiírás is pluszponttal jutalmazta a Klubrádiót, mivel korábban is ugyanazon frekvencián sugárzott.</p> <p>A Klubrádió pályázatában műsortervi hibák szerepeltek, illetve a Klubrádió Zrt. működésének gazdasági megalapozottságában sem volt bizonyos a Médiatanács, így a pályázati eljárás eredménytelenül zárult. A döntést ezúttal is jogszerűnek találta a Kúria.</p>
<p>A Média Pluralizmus Monitor szerint „független médiaorgánumok ugyan léteznek, de ezek többnyire kis online orgánumok és oknyomozó újságírást végző civil szervezetek, amelyek közösségi</p>	<p>Valótlan állítás, hogy az önmagukat függetlenként meghatározó médiumok többnyire kis online orgánumok lennének. A jelentés által is többször hivatkozott Mérték Médiaelemző Műhely</p>

⁵⁶ A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (továbbiakban: Mttv.) 123. §., 111. §. (6).

⁵⁷ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia 2014. [\[LINK\]](#)

⁵⁸ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2020-ról. [\[LINK\]](#) 14. o., 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 8. o., A Média Pluralizmus Monitor jelentése a magyar médiapiac egyes új fejleményeinek értékeléséről. 2019. [\[LINK\]](#) 7. o.

⁵⁹ Gazdasági Versenyhivatal sajtóközleménye. 2020. január 29. [\[LINK\]](#)

⁶⁰ Mttv. 171. §

⁶¹ Riporterek Határok Nélkül: Country fact-file: Hungary. [\[LINK\]](#)

<p><i>finanszírozásból és külföldi támogatásból működnek.</i>⁶²</p>	<p>tanulmányában található olvasottsági adatok alapján is látható, hogy 2016-ban az 5 legolvasottabb internetes oldal között találjuk az index.hu-t (amelyet ekkor még a telex.hu-t később alapító szerkesztőség ír), a hír24.hu-t, hvg.hu-t és a 444.hu-t.⁶³</p>
<p>Több jelentésben is szerepel, hogy a médiumok engedélyét az NMHH visszavonhatja jogsértés miatt, illetve azon állítás, hogy a Médiatanács akár 950 000 dollárnyi bírságot is kiszabhat a médiumokkal szemben.⁶⁴</p>	<p>Az Mttv. nem ismer olyan hatáskört, amelyek alapján a rádió és televízió engedélyeket vissza lehetne vonni.</p> <p>Emellett az Mttv. által ismert legnagyobb mértékű bírság jelenleg 200 millió forint, amely hozzávetőlegesen 700 000 dollárnak felelt meg az ezen rendelkezést kritizáló jelentés megjelenéskor. Megjegyzendő továbbá, hogy ilyen mértékű bírság kiszabására kizárólag jelentős piaci erővel rendelkező médiaszolgáltatók esetében van lehetőség, egyéb szolgáltatóknál a bírság mértéke maximum 50 millió forint.</p> <p>Továbbá a Médiatanács által, médiaszolgáltatóval szemben alkalmazott eddig legnagyobb bírság 23 millió forint volt, amelyet a szerv három, egymással összefüggő jogsértés egyetlen határozatban való elbírálása után szabott ki.⁶⁵ Ennek összege igen messze áll a törvényi maximumtól, amely még nem került kiszabásra.</p>
<p>A Freedom on the Net 2021, 2022 és 2023 jelentések a Mérték Médiaelemző Műhely 2019-es tanulmányára hivatkoznak, megállapítva, hogy az online médiapiac 41,3 százaléka és a teljes médiapiac 79,3 százaléka kormánybarát irányítás alatt áll.⁶⁶</p>	<p>A hivatkozott tanulmány szerzői az online médiapiac alatt mindössze négy vezető online híroldalt értettek (24.hu, origo.hu, index.hu és 444.hu), a Freedom House jelentése mindezt megtévesztő módon már a teljes online médiapiacként ábrázolja. A Mérték Médiaelemző tanulmányában szereplő 41,3 százalékos részesedés valójában az origo.hu 2018. évi árbevételének arányát jelöli a vizsgált négy oldal összesített árbevételén belül. Ugyanezt a leszűkítő megközelítést alkalmazzák a médiapiac egyéb területein összesen 18 nyomtatott, 5 rádiós, 5 televíziós médiumot figyelembe véve a számításokor. A 79,3 százalékos kormánypárti arányt a közmédia költségvetésének hozzászámításával állapítják meg. A számítások és különösen annak Freedom House általi interpretációja, továbbá az árbevétel kizárólagos vizsgálata leegyszerűsítő. Éppen a Mérték Médiaelemző Műhely és a Medián egy későbbi elemzésében találunk többek között egy kutatást az online híroldalak olvasottságáról, amelyből kiderül, hogy 2018-ban az origo.hu-t az</p>

⁶² Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 11. o.

⁶³ Hann Endre, Megyeri Klára, Polyák Gábor, Urbán Ágnes: Megfertőzött médiarendszer. A politikai tájékozódás forrásai Magyarországon 2020. 37. ábra. [\[LINK\]](#) 31. o.

⁶⁴ Freedom House: Freedom in the World 2017. [\[LINK\]](#)

⁶⁵ A Médiatanács 169/2013. (I. 30.) számú határozata. [\[LINK\]](#)

⁶⁶ Urbán Ágnes (2019): Mérték Media Monitor. Soft censorship 2018. Mérték Füzetek. 18. sz., 51-57. o. [\[LINK\]](#) Freedom House: Freedom on the Net 2019 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) B6. kérdés, 2020. [\[LINK\]](#) B5. kérdés, 2021. [\[LINK\]](#) B5. kérdés, 2022. [\[LINK\]](#) B5. kérdés, 2023. [\[LINK\]](#) B5. kérdés.

	olvasók 19 százaléka olvasta legalább hetente, míg ugyanez a szám az index.hu esetében 20 százalék volt, de a 24.hu esetében is elérte a 16 százalékot, a hvg.hu és a 444.hu esetében pedig a 11, illetve 10 százalékot. ⁶⁷
A Freedom on the Net jelentés több évben is említi, hogy több jogszabályi rendelkezés , így az önkényuralmi jelkép használata, a nemzetiszocialista vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadása és a közösség elleni uszítás bűncselekmény tényállása is alkalmas arra, hogy – visszaélészerű jogalkalmazás esetén – a jogszerű online megnyilvánulást korlátozzák vele. ⁶⁸	A jelentések által említett tényállások mindegyike összhangban van az Európai Unió normáival és az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatával. Emellett valamennyi tényállás alkotmányosságát az Alkotmánybíróság is megállapította.

2.4. A médi szabadság-jelentések szubjektív véleménynyilvánításai

A médi szabadság-jelentések véleménynyilvánításai	Észrevételek
A Freedom on the Net 2023 riport szerint „ A Kormány és szövetségesei néha bírósági döntésekkel próbálnak nyomást gyakorolni a kiadókra és a tartalomszolgáltatókra, hogy tartalmakat töröljenek. ” Erre többek között példaként említi a Magyar Narancs és Forbes című lapok eseteit 2020-ból, amikor a bíróságok a Hell Energy vállalathoz kapcsolódó cikkeik eltávolítását azon az alapon rendelték el, hogy azok a GDPR-ba ütköznek. Ezenkívül bemutatják két ismert személy ügyét: az egyik esetben internetes oldalak tárhelyszolgáltatóit szólította fel az érintett a jogsértőnek vélt tartalom eltávolítására, a másik esetben a Kúria hozott döntést arról, hogy a kifogásolt tartalom személyiségi jogokat sért. ⁶⁹	A jelentés szövege a „ <i>Kormány és annak szövetségesei</i> ” által bíróságokon keresztül kifejtett nyomásgyakorlásra utal, ugyanakkor a hivatkozott példák közül két esetben közvetítő (tárhely-) szolgáltatónál kezdeményezték a jogsértőnek vélt tartalom eltávolítását, a többi esetben pedig ugyan bírósági döntések születtek, a jelentés azonban megalapozatlanul kelti annak látszatát, hogy a bíróságok nem a törvényeknek megfelelően jártak el. A bíróságok Magyarországon a kormányzattól független külön hatalmi ágat képviselnek, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) értelmében pedig a bírák és az ülnökök függetlenek, a jogszabályok alapján meggyőződésüknek megfelelően döntenek, az ítélezési tevékenységükkel összefüggésben nem befolyásolhatók és nem utasíthatók. ⁷⁰ Mindezek fényében a Freedom on the Net megállapítását szubjektív állásfoglalásnak tekinthetjük.
A 2018-2019-es éveket bemutató Média Pluralizmus Monitor már összeurópai fenyegetésként ábrázolja a magyar médiahelyzetet: „ <i>A kormányzati médiagépezet már Londonban, Szlovéniában és Macedóniában is üzleti érdekekkel rendelkezik és jó kapcsolatai vannak alternatív hírügynökségekkel Franciaországban,</i>	Erősen túlzó politikai jellegű véleménynyilvánításnak tekinthető, hogy a „magyar médiakörnyezet” európai szintű veszélyt jelentene, pusztán abból kifolyólag, hogy magyar médiapiaci szereplők, vállalkozók más európai országokban üzleti tevékenységet folytatnak a médiaszektorban. A megállapítás egyfelől nem

⁶⁷ Hann Endre, Megyeri Klára, Polyák Gábor, Urbán Ágnes (2020): Megfertőzött médiarendszer. A politikai tájékozódás forrásai Magyarországon 2020. 37. ábra. [LINK](#) 31. o.

⁶⁸ Freedom on the Net 2023 jelentés Magyarországról [LINK](#) C2 kérdés.; 2022. [LINK](#) C2 kérdés.; 2021. [LINK](#) C2 kérdés.; 2020 [LINK](#) C2 kérdés.; 2019. [LINK](#) C2 kérdés.

⁶⁹ Freedom on the Net 2023 jelentés Magyarországról. [LINK](#) B2 kérdés.; 2022. [LINK](#) B2 kérdés.; 2021. [LINK](#) B2 kérdés.; 2020. [LINK](#) B2 kérdés.; 2019. [LINK](#) B2 kérdés.

⁷⁰ A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 3. §

<p><i>Németországban és Olaszországban. Emiatt a magyar médiakörnyezet már Európában is nagy veszélyt jelent a médiapluralizmusra.</i>⁷¹</p>	<p>releváns a magyar médiapluralizmus megítélése szempontjából, másfelől önmagában is megalapozatlan anélkül, hogy az egyes médiapiaci üzletek adott ország médiapiacára gyakorolt hatásait a szerzők valóban megvizsgálnák.</p>
<p>A Média Pluralizmus Monitor jelentései visszatérően fogalmazzák meg általános kritikát a Médiatanács médiapiaci engedélyezési gyakorlatával kapcsolatban, különös tekintettel a rádiós frekvenciagazdálkodásra. A jelentések szerint „a közösségi rádiós frekvenciaosztás 2010 óta teljesen átpolitizált, mivel az NMHH pályáztatási gyakorlata általában kormánybarát, konzervatív és/vagy vallási műsorokat készítő orgánumokat részesít előnyben”.⁷²</p>	<p>A Médiatanács lineáris médiaszolgáltatásra vonatkozó pályáztatásának szabályait az Mttv. 2. részének III. fejezete tartalmazza, beleértve azt az előírást, amely alapján a pályázati felhívásoknak egyértelműen rögzíteniük kell „az értékelési elveket és az értékeléskor figyelembe veendő szempontokat, a pályázati ajánlatok értékelésének kategóriáit, az egyes értékelési kategóriákhoz rendelt számszerűen meghatározott értékelési keretet, továbbá az értékelés szabályait, amelyek alapján a Médiatanács dönt a pályázat nyerteséről”.⁷³ Továbbá érdemes megjegyezni, hogy számos esetben (például a Tilos Rádió esetében) csak egy pályázó vett részt a pályázati eljárásban, ezért amennyiben érvényes volt a pályázati ajánlata, egyúttal nyertese is lett a pályázatnak. Ezekben az esetekben a Médiatanácsnak tehát eleve nem is lett volna lehetősége valamely szereplő előnyben részesítésére. A szerzők politikailag motivált pályáztatási gyakorlatra vonatkozó állítását szubjektív véleménynyilvánításnak kell tekinteni azt igazolni képes konkrét esetek bemutatásának hiányában. Ugyancsak megjegyezhető, hogy a szerzők szerint a rádiós frekvenciaelosztás 2010 óta átpolitizált, miközben a 2010-et megelőzően is találunk a közéleti vitákban a frekvenciaelosztással kapcsolatos kritikus véleményeket.</p>
<p>A Riporterek Határok Nélkül jelentéseire jellemző a hatásvadász megfogalmazások, kifejezések használata. Ennek körében Orbán Viktort a „<i>sajtószabadság ragadozója</i>”⁷⁴ és a „<i>sajtószabadság ellensége</i>”⁷⁵ jelzőkkel illetik.</p>	<p>Ezen kijelentések nagymértékben csökkentik a szervezet által készített jelentések objektivitását, tudományos jellegét.</p>

⁷¹ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 20. o.

⁷² Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 10. o., 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 17. o., 2021-ről. [\[LINK\]](#) 14. o., Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 104. o.

⁷³ Mttv. 52. §.

⁷⁴ Riporterek Határok Nélkül: Country fact-file: Hungary. [\[LINK\]](#)

⁷⁵ Riporterek Határok Nélkül: Is Hungarian press freedom's foe about to be reelected? [\[LINK\]](#)

3.1. A médiaszabadság-jelentések áttekintése

Freedom House

- A Freedom House **gyökerei egészen 1941-ig nyúlnak vissza**. A szervezet eredeti célja az Egyesült Államok háborús részvételének népszerűsítése volt az izolacionalizmussal szemben. Első vezetői között találhatjuk Franklin D. Rooseveltnél, Eleanor Rooseveltnél.⁷⁶
- A Freedom House szerint **a szervezet pártatlan kuratóriuma** prominens **üzleti és szakszervezeti vezetőkből, korábbi diplomatákból, kormányzati tisztviselőkből, tudósokból és újságírókból áll**. A szervezet vezetését jelenleg Michael J. Abramowitz látja el, aki korábban a Washington Post lapnál is tevékenykedett⁷⁷, de tagjai között megtalálható például Francis Fukuyama, ismert politológus is.⁷⁸
- A szervezet legfőbb **célkitűzései** között szerepel az **emberi jogok védelme** és a **demokratikus változások előmozdítása**, különös tekintettel a politikai és polgári szabadságjogokra. Tevékenységük során tizenhárom központi témakörre fókuszálnak, amelyek között megtalálható a demokrácia hanyatlásának megállítása, a választások integritásának védelme és a médiaszabadság is.⁷⁹
- Fenti céljai megvalósítása érdekében a Freedom House különböző **rendezvényeket, konferenciákat szervez, szakpolitikai ajánlásokat tesz, illetve jelentéseket készít**.
 - A szervezet jelenleg három különböző jelentést ad ki évente, amelyek közül **a Freedom in the World** elnevezésű a legismertebb. Ez **a politikai és polgári szabadságjogok tekintetében igyekszik felmérni a globális tendenciákat**, 195 országot vizsgálva.⁸⁰
 - A **Nations in Transit** elnevezésű jelentést is minden évben kiadják, amely az **egykori keleti tömb államaival**, illetve a posztszovjet térséggel **foglalkozik**.
 - A **Freedom on the Net** a Freedom House **internetszabadsággal foglalkozó, számszerű és szöveges országértékeléseket is tartalmazó tematikus jelentése**, amelyet 2009-ben publikáltak első alkalommal, majd 2011 óta évente megjelenik.⁸¹
 - 1980 és 2017 között jelent meg évente a **Freedom of the Press** riport, amely a sajtószabadság állapotát igyekezett felmérni közel 200 országban.
 - Végül 2023. június 21-én mutatta be a Freedom House a **Reviving News Media in an Embattled Europe**⁸² című **különjelentését**. A szervezet pilot projektként hivatkozik a dokumentumra, amelyben az általuk függetlennek tartott **hírmédiát fenyegető kockázatokat és a hírmédia szereplői által erre adott válaszokat vizsgálták hat országban**: Észtországban, Franciaországban, Németországban, Magyarországon, Olaszországban és Lengyelországban. A rangsort nem tartalmazó, szöveges jelentésből nem derül ki, hogy a szervezet tervezi-e, és ha igen mely országokra nézve az értékelés rendszeres megjelentetését.

⁷⁶ Freedom House: Our History. [\[LINK\]](#)

⁷⁷ Freedom House: Board & Leadership. [\[LINK\]](#)

⁷⁸ Freedom House: Board of Trustees: Member Biographies. [\[LINK\]](#)

⁷⁹ Freedom House: Our Issues. [\[LINK\]](#)

⁸⁰ Freedom House: Freedom in the World. [\[LINK\]](#)

⁸¹ Freedom House: Freedom on the Net. [\[LINK\]](#)

⁸² Freedom House: Reviving News Media in an Embattled Europe [\[LINK\]](#) 27. o.

- **A szervezet pénzügyi forrásainak jelentős részét az Egyesült Államok kormánya biztosítja:** 2023-ban több mint 93 millió dollár szövetségi támogatásban részesültek.⁸³ Ezzel kapcsolatban **gyakori kritika**, hogy a Freedom House **elfogult lehet ezen állam és szövetségesei irányába.**⁸⁴ A szervezet internetes oldalán maga is úgy fogalmaz, hogy „*A Freedom House úgy véli, hogy az Egyesült Államoknak alapvető szerepet kell játszania a szabadságért folytatott globális küzdelemben.*”⁸⁵ Emellett a szervezet támogatói között megtalálható a Google, a National Endowment for Democracy⁸⁶ és az Open Society Foundation⁸⁷ is.

Riporterek Határok Nélkül

- A Riporterek Határok Nélkül, avagy francia nevén „*Reporters Sans Frontieres*” **1985-ben jött létre**, Montpellierben. **Legfontosabb céljuknak azt tekintik, hogy a sajtó sokszínűségét, függetlenségét, illetve annak képviselőit védelmezzék.** Ezen tevékenységük keretei között **készítik el minden évben a *World Press Freedom Index* elnevezésű rangsorukat**, amelyben 180 államot állítanak sorrendbe aszerint, hogy azokban mennyire tekinthető szabadnak a sajtó az értékelésük szerint.⁸⁸ Emellett a szervezet a honlapján országonként közzétesz egy aktuális értékelést is, amely egy állam vonatkozásában több év eseményeit vizsgálja és foglalja össze.⁸⁹
- A Riporterek Határok Nélkül további tevékenységi körei közé tartozik az **újságírók számára történő jogi, anyagi, adminisztratív segítségnyújtás**, amely a háborús övezetekben dolgozó újságírók szükséges felszereléssel való ellátását is magába foglalja.⁹⁰
- A szervezet – amelynek **székhelye jelenleg Párizsban** van – tanácsadó státusszal rendelkezik az ENSZ, az UNESCO, az Európa Tanács és a Frankofónia Nemzetközi Szervezete mellett.
- A Riporterek Határok Nélkül **2022-es költségvetésének közel felét, azaz több, mint 3,9 millió eurót a francia kormánytól, illetve az Európai Unió szerveitől kapta.**⁹¹ Támogatói közé tartozik továbbá a MacArthur Foundation⁹², a Ford Foundation⁹³, valamint az Open Society Foundation is.⁹⁴

Média Pluralizmus Monitor

- A Média Pluralizmus Monitor az Európai Unió finanszírozási támogatásával az **Európai Egyetemi Intézet** (European University Institute) **Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központja** (Centre for Media Pluralism and Media Freedom) **által kidolgozott projekt**, amelynek célja a **médiapluralizmust fenyegető kockázatok azonosítása az Európai Unió tagállamaiban és egyes tagjelölt országokban.** A 2013 óta fejlesztett projektet eddig hatszor alkalmazták teljeskörűen 2016 és 2022 között. 2014-ben és 2015-ben a módszertan fejlesztés érdekében pilot projektként valósították meg, előbb 9, majd – az előző évben nem vizsgált – 19 tagállam bevonásával.⁹⁵

⁸³ Freedom House: Financial Statements 2023. [\[LINK\]](#)

⁸⁴ Laura Schneider: Media Freedom Indices. DW Akademie, 2014/1. szám 13. o.

⁸⁵ Freedom House: Strengthening US Democracy. [\[LINK\]](#)

⁸⁶ Freedom House: Freedom in the World 2023. [\[LINK\]](#)

⁸⁷ Open Society Foundation: Awarded Grants. [\[LINK\]](#)

⁸⁸ Riporterek Határok Nélkül: Who are we? [\[LINK\]](#)

⁸⁹ Riporterek Határok Nélkül: Country fact-file: Hungary. [\[LINK\]](#)

⁹⁰ Riporterek Határok Nélkül: Protect journalists. [\[LINK\]](#)

⁹¹ Riporterek Határok Nélkül: Financial report 2022. [\[LINK\]](#)

⁹² MaxArthur Foundation – Riporterek Határok Nélkül. [\[LINK\]](#)

⁹³ Ford Foundation – Grants Database. [\[LINK\]](#)

⁹⁴ Open Society Foundation: Awarded Grants. [\[LINK\]](#)

⁹⁵ Média Pluralizmus Monitor. Európai Egyetemi Intézet Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központja. [\[LINK\]](#) Monitoring media pluralism in the digital era. Európai Bizottság. [\[LINK\]](#)

- A Média Pluralizmus Monitor **jogi és politikai jelentőséggel bír**, miután az **Európai Bizottság a jogállamisági mechanizmus részét képező éves jogállamisági jelentések meghatározó forrásaként hivatkozik rá**, továbbá említést tesz róla mint a 2022. szeptember 16-án elfogadott médiaszabadságról szóló uniós jogszabály-javaslat előkészítését is befolyásoló eszközzel.⁹⁶
- A monitor **kitüntetett figyelmet fordít Magyarországra**, hiszen mindeddig **csak hazánk esetében hajtottak végre „soron kívüli” vizsgálatot és tettek közzé** (2019-ben) **tematikus országjelentést** (a Közép-európai Sajtó és Média Alapítvány megalakulása tárgyában).
- **A projekt keretében kiadnak:**
 - az egyes országokra vonatkozó **számszerűsített kockázatértékeléseket** egy szabványosított kérdőív válaszainak pontozása alapján;
 - **szöveges országjelentéseket** a számszerű kockázati eredmények indokolása céljából,
 - a **2021-es, majd 2022-es év vonatkozásában országgrangsort**, amelyet a vizsgált területek kockázati értékének országonkénti átlagolásával állítottak fel.
- A Média Pluralizmus Monitor hivatalosan első alkalommal csupán 2022-ben, a 2021-es évre vonatkozóan publikált országgrangsort, **ennek módszere ugyanakkor a korábbi évekre is alkalmazható**. Ez alapján az **NMHH elkészítette a 2016-2020 közötti időszak rangsorait is** az EU tagállamainak vonatkozásában.
- A projekt keretében **négy fő területet vizsgálnak**: alapvető védelem, piaci pluralizmus, politikai függetlenség, társadalmi inkluzivitás.

UNESCO

- Az UNESCO gondozásában **négyévente jelenik meg a Freedom of Expression and Media Development elnevezésű tanulmány, amelyet legutóbb 2022-ben adtak ki**.⁹⁷ A jelentés globális, illetve regionális riportokból áll, amelyek a média világában megfigyelhető trendeket vizsgálják négy kategóriába osztva: médiaszabadság-tendenciák; médiapluralizmus-tendenciák; médiafüggetlenséggel kapcsolatos tendenciák és az újságírók biztonságát érintő tendenciák.
- A jelentések Magyarországot ritkán említik, céljuk inkább a régióra jellemző általános médiatendenciák elemzése.

International Research & Exchange Board

- Az International Research & Exchange Board egy nonprofit szervezet, amely **1968-ban jött létre** az Egyesült Államokban. **A szervezet 2000 és 2021 között adta ki a Media Sustainability Index elnevezésű jelentését, amit 2021-ben váltott fel a Vibrant Information Barometer**.⁹⁸ E jelentések hazánkat érintő megállapításokat nem tartalmaznak, ugyanis a kutatás középpontjában a Balkán, illetve a posztszovjet államok állnak.

⁹⁶ A médiaszabadságról szóló jogszabály (European Media Freedom Act) néven hivatkozott dokumentum az Európai Bizottság által 2022. szeptember 16-án elfogadott javaslat az Európai Parlament és a Tanács számára a belső piaci médiaszolgáltatások közös keretének létrehozásáról (az európai tömegtájékoztatás szabadságáról szóló jogszabály) és a 2010/13/EU irányelv módosításáról. [\[LINK\]](#) Az Európai Bizottság Média Pluralizmus Monitor felhasználásával kapcsolatos megjegyzéseit lásd még: Monitoring media pluralism in the digital era. Európai Bizottság. [\[LINK\]](#) Az Európai Bizottság sajtóközleménye. European Media Freedom Act: Commission proposes rules to protect media pluralism and independence in the EU. 2022. szeptember 16. [\[LINK\]](#)

⁹⁷ UNESCO: Journalism is a public good: World trends in freedom of expression and media development; Global report 2021/2022. [\[LINK\]](#)

⁹⁸ IREX: Vibrant Information Barometer (VIBE). [\[LINK\]](#)

ENSZ

- Az ENSZ véleménynyilvánítás szabadságával foglalkozó különmegbízottja 2021 novemberében járt Magyarországon, amelyről 2022 januárjában írásos jelentést adtak ki.⁹⁹ A jelentés rangsort, más számszerűsített értékelést nem tartalmazott, azonban – több területet, például a tudományos szabadságot is érintve – általános kritikákat fogalmazott meg Magyarországgal szemben.

3.2. Magyarország helyezése 2010 óta nemzetközi összevetésben

Freedom House

- Az alábbi táblázatok nemzetközi kitekintésben hasonlítják össze a Freedom in the World jelentésekben Magyarország által elért pontszámokat a környező államokkal, illetve Nyugat-Európa jelentős országaival. A jelentésben 2014 és 2017 között legfeljebb 16 pont volt elérhető a véleménynyilvánítás szabadsága területén, amelynek keretei között a médiaviszonyok állapotát értékelték. 2018-tól maximum 4 pont volt elérhető az önállóan értékelt médiaszabadság és függetlenség területén.

	HU	UK	FRA	GER	SWE	POL	CZE	SK
2014	15	15	15	15	16	16	16	16
2015	14	15	15	15	15	16	16	15
2016	13	13	14	15	16	16	16	15
2017	13	14	14	15	16	14	15	15

1. táblázat: A Freedom in the World jelentésekben szereplő, a véleménynyilvánítás szabadságát értékelő pontszámok 2014 és 2017 között (Forrás: Freedom House)¹⁰⁰

	HU	UK	FRA	GER	SWE	POL	CZE	SK
2018	2	4	4	4	4	3	4	3
2019	2	4	4	4	4	3	3	2
2020	2	4	4	4	4	3	3	2
2021	2	4	4	4	4	3	3	3
2022	2	4	4	4	4	3	3	3
2023	2	4	4	4	4	3	4	3

2. táblázat: A Freedom in the World jelentésekben szereplő, a média szabadságát és függetlenségét értékelő pontszámok 2018 és 2023 között (Forrás: Freedom House)¹⁰¹

- Az alábbiakban szövegesen összefoglaljuk a Freedom House zászlóshajójának tekinthető Freedom in the World 2010 és 2023 közötti jelentéseinek Magyarországról szóló megállapításait.
 - A 2011-es jelentés elsősorban az újonnan megalkotott médiaszabályozásról, az NMHH létrejöttéről és a közszolgálati média átalakulásáról számol be.¹⁰²
 - A 2013-as jelentés beszámol a Klubrádió és a Médiatanács közötti eljárásról, illetve arról, hogy a hazai média nagyrészt a kormányhoz közeli személyek kezében található.¹⁰³
 - A 2014-es jelentés először pontozta önálló kategóriaként a véleménynyilvánítás szabadságát, Magyarország ekkor 15 pontot szerzett a maximálisan elérhető 16 pontból.¹⁰⁴

⁹⁹ ENSZ: Visit to Hungary - Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, Irene Khan. [\[LINK\]](#)

¹⁰⁰ A Freedom House 2014-2016 közötti jelentései. [\[LINK\]](#) [\[LINK\]](#) [\[LINK\]](#) [\[LINK\]](#)

¹⁰¹ A Freedom House 2018-2023 közötti jelentései. [\[LINK\]](#)

¹⁰² Freedom House: Freedom in the World 2011. [\[LINK\]](#) 301-302. o.

¹⁰³ Freedom House: Freedom in the World 2013. [\[LINK\]](#) 310. o.

¹⁰⁴ Freedom House: Freedom in the World 2014. [\[LINK\]](#) 315. o.

- A **2015-ben kiadott jelentés kritizálja az NMHH bírságolási jogkörét**, illetve megemlíti az internetadó tervezett bevezetését, valamint az **Origo főszerkesztőjének távozását** is. A véleménynyilvánítás területén **Magyarország pontszáma 15-ről 14-re csökkent**.¹⁰⁵
- A **2016-os jelentésben ismételen egy ponttal csökkent a véleménynyilvánítás és meggyőződés szabadságát értékelő pontszám**. A riport beszámol Simicska Lajos és Orbán Viktor viszonyának megromlásáról, illetve az NMHH által üzemeltett „*fekete listáról*” is, ahová az illegális tartalmakat feltöltő oldalak kerülnek. A hazánk által elért pontszám tovább csökkent 13-ra.¹⁰⁶
- A **2017-es jelentés beszámol a Népszabadság bezárásáról**, politikai okokat feltételezve mögötte. A módszertan ekkor módosult, így az egyes területek pontszámait nem tüntették fel.¹⁰⁷
- A **2018-ban kiadott jelentés a megváltozott módszertannak köszönhetően a médiaszabadságot** mint önálló indikátort **értékelte** a politikai szabadságjogok között. A területen maximálisan elérhető **négy pontból hazánk kettőt kapott**, amely érték **2023-ig változatlan maradt**.¹⁰⁸
- A **2019-es jelentés a legjelentősebb mediapiaci változásokról**, így például a **Lánchíd Rádió és a Heti Válasz bezárásáról**, valamint a **KESMA létrejöttéről** számol be.¹⁰⁹
- A **2021-es jelentés bírálja a rémhírterjesztés kriminalizálását**, illetve beszámol az Index felvásárlásáról is.¹¹⁰
- A **2022-es jelentés beszámol a Klubrádió műsorszolgáltatás engedélyének visszavonásáról** és a Direkt36 hírportál **Pegasus kémsoftver felhasználásának lehetőségét elemző cikkéről**.¹¹¹
- A **2023-as jelentés szerint „a kormány által irányított közszolgálati média álhíreket és orosz háborús propagandát” sugároz** az Ukrajnában kitört fegyveres konfliktus kezdete óta.¹¹²
- A következőkben a **Nations in Transit jelentésben szereplő**, a média függetlenséget értékelő **pontszámokat mutatjuk be**, Magyarország pontszámait összevetve a visegrádi, illetve a környező államok által elért értékekkel. A jelentés módszertana 2019-ben módosult oly módon, hogy az addigi legkedvezőtlenebb 7-es érték ettől az évtől a legkedvezőbb értéket jelenti az államok számára.

	HU	SLO	SER	CRO	ROM	POL	CZE	SK
2010	2,75	2,25	4	4	4	2,25	2,5	3
2011	3,25	2,25	4	4	4	2,25	2,5	3
2012	3,5	2,25	4	4	4	2,25	2,5	2,75
2013	3,5	2,25	4	4	4,25	2,5	2,5	2,75
2014	3,5	2,25	4	4	4,25	2,5	2,75	2,75
2015	3,75	2,25	4,25	4	4,25	2,5	2,75	3
2016	3,75	2,5	4,5	4	4,25	2,75	2,75	3
2017	4,25	2,5	4,5	4,25	4,25	3	2,75	2,75
2018	4,5	2,5	4,75	4,25	4,25	3	2,75	2,75

3. táblázat A Nations in Transit jelentésekben megtalálható, a média függetlenségét értékelő pontszámok 2010 és 2018 között (Forrás: Freedom House)¹¹³

¹⁰⁵ Freedom House: Freedom in the World 2015. [\[LINK\]](#) 298. o.

¹⁰⁶ Freedom House: Freedom in the World 2016. [\[LINK\]](#) 301. o.

¹⁰⁷ Freedom House: Freedom in the World 2017. [\[LINK\]](#)

¹⁰⁸ Freedom House: Freedom in the World 2018. [\[LINK\]](#)

¹⁰⁹ Freedom House: Freedom in the World 2019. [\[LINK\]](#)

¹¹⁰ Freedom House: Freedom in the World 2021. [\[LINK\]](#)

¹¹¹ Freedom House: Freedom in the World 2022. [\[LINK\]](#)

¹¹² Freedom House: Freedom in the World 2023. [\[LINK\]](#)

¹¹³ Eredetileg 2019-ig a régi módszertannal készült el a jelentés, amelynek értelmében a 7-es pontszám a legkedvezőbb volt az államok számára, azonban a Freedom House weboldalán megtalálható, Magyarországot taglalo jelentéseket már 2015-től az új módszertannal tüntették fel, mivel a szervezet vélhetően újraszámolta a korábbi pontszámokat az új módszertannak megfelelően.

	HU	SLO	SER	CRO	ROM	POL	CZE	SK
2019	3,25	–	–	–	–	–	–	5
2020	3,25	5,5	3,25	3,75	3,75	5	5	5
2021	3,25	5,25	3,25	3,75	3,5	4,25	5	5
2022	3	5,25	3	3,75	3,5	4,25	5	5
2023	3	5,25	3	3,75	3,5	4,25	5	5

4. táblázat: A Nations in Transit jelentésekben megtalálható, a média függetlenségét értékelő pontszámok 2019 és 2023 között (Forrás: Freedom House)¹¹⁴

- **A Nations in Transit jelentés esetében hazánk 2010 és 2020 között a független média elnevezésű területen egyre kedvezőtlenebb pontszámot ért el, majd stagnálás következett 2020 és 2022 között.**
 - A jelentés **negatívan számol be az Mtv. elfogadásáról**, utalva az NMHH azon lehetőségére, hogy bírságot szabjon ki, amennyiben egyes médiaszolgáltatók „erkölcstelen” vagy kiegyensúlyozatlan módon számolnak be bizonyos eseményekről. **A jelentésben kifejtett kritikus észrevételeknek köszönhetően a mediaszabadságra vonatkozó pontszám a 2010-es évben mért 2,75-ről a 2011-es évre 3,25 pontra romlott.**¹¹⁵
 - **2012-ben** a fenti állításokon kívül elsősorban a **közmédiában bekövetkező elbocsátási hullámot, illetve az MTVA (Médiaszolgáltatás-támogatás és Vagyonkezelő Alap) létrejöttét bírálja** a jelentés. **A Magyarország által elért 3,5 pont az előző évhez képest további romlást jelzett.**¹¹⁶
 - A jelentés **2012-től több riportban is elemzi a médiapiaci viszonyok alakulását**, részletesen beszámolva kormányközeli üzletemberek, például Mészáros Lőrinc vagy Andrew Vajna egyre nagyobb térnyeréséről. Ezen idő alatt **2014-ig 3,5-ös értéken stagnált** a megszerzett pontszám, majd **2015-ben 3,75-re romlott.**
 - A **2016-os jelentés részletesen foglalkozik Simicska Lajos és Orbán Viktor konfliktusával**, illetve annak médiapiaci következményeivel.¹¹⁷
 - Magyarország pontszáma **2018-ra 4,5 pontra romlott.** A már fent említett kritikák megismétlése mellett a jelentés a helyi lapokban fellelhető tartalmak egységesítéséről is beszámol.¹¹⁸
 - A **2019-es jelentés kiemelten foglalkozik a 476 lapot tömörítő KESMA létrejöttével**, amit a kormány nemzetstratégiai jelentőségűvé minősített. Erre az évre a jelentés módszertana módosult: **a 7 pontos érték a legkedvezőbb lett. Magyarország 3,25 pontot ért el.**¹¹⁹
 - A **2020-as jelentés kiemelten tárgyalja az újságírók kitiltását az Országház épületéből**¹²⁰, míg a **2021-es jelentés elsősorban a rémhírterjesztés kriminalizálásával foglalkozott.** Mindkét jelentésben **3,25 pontot kapott hazánk** a médiafüggetlenség területén.¹²¹

¹¹⁴ A Freedom House Nations in Transit jelentései 2009 és 2022 között. [\[LINK\]](#) Szlovénia, Szerbia, Horvátország, Románia, Lengyelország és Csehország tekintetében nem elérhetők a 2019-es jelentés pontszámai.

¹¹⁵ Freedom House: Nations in Transit 2011 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

¹¹⁶ Freedom House: Nations in Transit 2012 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

¹¹⁷ Freedom House: Nations in Transit 2016 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

¹¹⁸ Freedom House: Nations in Transit 2018 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

¹¹⁹ Freedom House: Nations in Transit 2019 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

¹²⁰ Freedom House: Nations in Transit 2020 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

¹²¹ Freedom House: Nations in Transit 2021 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

- A **2022-es jelentés bírálja hazánkat**, mivel a Klubrádió frekvenciáját nem hosszabbították meg, a Pegasus kémsoftvert pedig állításuk szerint politikai célokból használták fel. **Magyarország pontszáma tovább csökkent, 3-as értéket elérve a média függetlensége tekintetében.**¹²²
- A 2023. május 24-én megjelent riportban **Magyarország változatlanul 3 pontot kapott a média függetlensége területén.** A jelentés megemlíti a Direkt36 által nyilvánosságra hozott iratokat, amelyek bemutatják, hogyan befolyásolja és cenzúrázza az MTI működését a magyar kormány. A riport beszámol továbbá arról is, hogy az NMHH – különböző jogsértésekre hivatkozva – nem hosszabbította meg a Tilos Rádió műsorszolgáltatási engedélyét, azonban azt is megemlíti, hogy később a rádióállomás ismét engedélyt szerzett.¹²³
- **Magyarországot 2012-2023 között 12 alkalommal értékelték a Freedom on the Net projekt keretében**, amely a Freedom House egyéb jelentéseihez hasonlóan **0 és 100 pont közötti pontszámmal értékeli az országokat**: 2018-ig 0-30 pont szabad, 31-60 pont részben szabad, 61-100 pont nem szabad minősítést jelentett, ugyanakkor már **a 2016-os évtől elérhető az új számítás szerinti pontozás, amelynek értelmében 70-100 pont esetén szabad, 40-69 pont esetén részben szabad, 0-39 pont esetén nem szabad minősítést ítélnék meg.**¹²⁴ Hazánk – **2022 és 2023 kivételével** – a teljes vizsgált időszakban szabad minősítést kapott, vagyis 2012-2015 között pontszáma nem haladta meg a 30 pontot, 2016 után pedig – az új számítás szerint ábrázolható években – egészen 2021-ig minden alkalommal elérte a 70 pontot. **A 2022-ben elért 69 pontos eredmény – amely 2023-ra is változatlan maradt – részben szabad minősítést jelentett.**
 - Annak ellenére, hogy a jelenlegi rendszer szerinti pontozás csak 2016-tól érhető el, kijelenthető, hogy **Magyarország értékelése a teljes vizsgált időszakban romló tendenciát mutatott**, azzal együtt, hogy 2018-ban és 2023-ban stagnált, 2019-ben pedig átmenetileg (egy ponttal) minimálisan javult az értékelés. Arányaiban vizsgálva **2016-2023 között minden évben a legkedvezőbb értékelést a hozzáférés akadályozása terület, a legkedvezőtlenebb pontozást a felhasználók jogainak megsértése kapta.**

2012	2013	2014	2015
19	23	24	24
szabad	szabad	szabad	szabad

5. táblázat: Magyarország pontszámai a Freedom on the Net rangsorában 2012-2015 között. 0 pont a legjobb lehetséges eredmény. (Forrás: Freedom House)¹²⁵

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
73	71	71	72	71	70	69	69
szabad	szabad	szabad	szabad	szabad	szabad	részben szabad	részben szabad

6. táblázat: Magyarország pontszámai a Freedom on the Net rangsorában 2016-2023 között. 100 pont a legjobb lehetséges eredmény. (Forrás: Freedom House)¹²⁶

¹²² Freedom House: Nations in Transit 2022 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

¹²³ Freedom House: Nations in Transit 2023 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

¹²⁴ A 2016-os, 2017-es és 2018-as jelentések tehát eredetileg a régi módszertan szerint készültek (0-30 pont szabad, 31-60 pont részben szabad, 61-100 pont nem szabad minősítés), ugyanakkor utólag átszámolták és elérhetővé tették ezek eredményeit a 2018-ban bevezetett számítás szerint (70-100 pont szabad, 40-69 pont részben szabad, 0-39 pont nem szabad minősítés). Ennek köszönhetően 2016-2022 között azonos pontozás szerint ábrázolhatók az adatok, ahogyan jelen elemzésben is tettük. Freedom House: Freedom on the Net. Research Methodology. [\[LINK\]](#)

¹²⁵ A Freedom House Freedom on the Net jelentései 2012-2015 között. [\[LINK\]](#)

¹²⁶ A Freedom House Freedom on the Net jelentései 2016-2023 között. [\[LINK\]](#)

- A Freedom House által kiadott **Freedom of the Press** jelentésekben Magyarország, illetve a visegrádi országok és a jelentős nyugat-európai államok által elért helyezések között jelentős a szóródás, miképpen ez megfigyelhető az alábbi táblázatban is. **Tendenciaként azonosítható, hogy Magyarország – 2013, 2014 és 2015 kivételével – folyamatosan egyre hátrébb csúszott a rangsorban.**

	HU	UK	FRA	GER	SWE	POL	CZE	SK
2010	40	26	40	19	1	47	24	43
2011	65	26	40	17	2	48	26	36
2012	78	31	43	16	1	47	25	31
2013	74	31	35	19	1	47	27	35
2014	71	36	33	18	1	48	27	36
2015	71	38	35	22	1	47	28	38
2016	78	41	51	25	2	51	28	38
2017	84	39	44	25	2	66	26	44

7. táblázat: Freedom of the Press rangsorában elért helyezések (Forrás: Freedom House)¹²⁷

- **A Freedom of the Press** egyes években kiadott jelentései alapján az alábbi megállapítások tehetők:
 - A **legnagyobb mértékű visszaesés 2011-ben történt**, amikor hazánk **25 helyet veszített a rangsorban**. Ennek egyik fő okaként az új médiajogi szabályozás elfogadását említik, amelynek értelmében szerintük a kormány megszerezte a média feletti uralmat.¹²⁸ A jelentés emellett az NMHH felállítását is bírálja, amely állítása szerint a kormány által kinevezettek uralma alatt áll, illetve megemlíti, hogy „a közszolgálati műsorszolgáltató fokozott politikai ellenőrzés alatt áll”.¹²⁹
 - **2012-ben Magyarország visszaesett a részben szabad besorolásba, további 13 helyet rontva a globális rangsorban.** A jelentés szerint megnőtt a cenzúra, illetve az öncenzúra mértéke, különösen a közszolgálati médiában. Emellett a jelentés által függetlennek tekintett médiavállalkozók gazdasági lehetőségeinek folyamatos romlásáról számolnak be.¹³⁰
 - A 2013-as és 2014-es jelentésekben kevés változásról számol be a Freedom House, leginkább a **Klubrádió frekvenciájával kapcsolatos jogi eljárásokat mutatja be.**¹³¹ 2013-ról 2014-re Magyarország három helyet javított, majd 2015-ig stagnált a rangsorban.
 - A Freedom of the Press **jelentés 2016-ban és 2017-ben éles kritikát fogalmaz meg** hazánkkal kapcsolatban, többek között **nevesítik az újságírók ellehetetlenített hozzáférését a migrációval érintett területekhez,**¹³² illetve a **kormányközeli üzletemberek egyre növekvő befolyását a médiaszektorban,** amelynek egyik csúcspontja a Népszabadság bezárása volt.¹³³
 - 2019-ben kiadtak egy Media Freedom: A Downward Spiral című kiadványt, amely a Freedom House által kiadott Freedom of the Press jelentések egyfajta „jogutódjának” tekinthető, miután az eredeti jelentést utoljára 2017-ben adták ki. A 2019-es dokumentum nem tartalmaz sem rangsort, sem pontszámot.¹³⁴

¹²⁷ A Freedom House 2010-2017 közötti jelentései. [\[LINK\]](#) [\[LINK\]](#) [\[LINK\]](#) [\[LINK\]](#)

¹²⁸ Freedom House: Freedom of the Press 2011. [\[LINK\]](#) 1-2. o.

¹²⁹ Freedom House: Freedom of the Press 2011. [\[LINK\]](#) 9. o.

¹³⁰ Freedom House: Freedom of the Press 2012. [\[LINK\]](#) 7. o.

¹³¹ Freedom House: Freedom of the Press 2014. [\[LINK\]](#) 12. o.

¹³² Freedom House: Freedom of the Press 2016. [\[LINK\]](#) 18. o.

¹³³ Freedom House: Freedom of the Press 2017. [\[LINK\]](#) 4-6. o.

¹³⁴ Freedom House: Media Freedom: A Downward Spiral. [\[LINK\]](#)

- **2023 júniusában a szervezet első ízben kiadta továbbá a Reviving News Media in an Embattled Europe elnevezésű, általuk pilot projektként hivatkozott jelentését, amelyben a hírmédiát fenyegető kockázatokat és a hírmédia szereplői által erre adott válaszokat vizsgálták hat országban:** Észtországon, Lengyelországon, Magyarországon, Olaszországon, Németországon és Franciaországon.¹³⁵
 - **A jelentés több szempontból is kritizálja hazánkat:** álláspontjuk szerint – bár független jelzővel illetett média továbbra is létezik – a médiát a kormánybarát források dominálják. Emellett a jelentés többek között beszámol a **KESMA** létrejöttéről, a kormányzathoz közelálló üzletemberek által lefolytatott **médiafelvásárlásokról** és az állami hirdetések egyenlőtlen elosztásának problémájáról. További probléma a riport szerint a médiába vetett közbizalom csökkenő mértéke, illetve az egyre inkább polarizálódó társadalom is.
 - **Pozitív példaként említi** a jelentés mellékletét képező hatástanulmány az olyan **új, egyelőre sikeresnek bizonyuló üzleti modellek megjelenését**, mint amilyen a közösségi finanszírozás (crowd-funding), amelynek segítségével a **Telex** nevű híroldal is elindult.¹³⁶

Riporterek Határok Nélkül

- A **Riporterek Határok Nélkül** által kiadott **World Press Freedom Index** keretei között felállított rangsorban is megfigyelhető, hogy **Magyarország a vizsgált időszakban** – a 2022-es és 2023-as kiadástól eltekintve – **egyre hátrébb szorult**. A szervezet minden országot 0 és 100 pont között értékeli, ahol az egyes államok számára a 100-as érték a legkedvezőbb.¹³⁷

	HU	UK	FRA	GER	SWE	POL	CZE	SK
2010	23	19	44	17	5	32	24	35
2011/12	40	28	38	18	12	24	14	27
2013	56	29	37	17	10	22	16	23
2014	64	33	39	14	10	19	13	20
2015	65	34	38	12	5	18	13	14
2016	67	38	45	16	8	47	21	12
2017	71	40	39	16	2	54	23	17
2018	73	40	33	15	2	58	34	27
2019	87	33	32	13	3	59	40	35
2020	89	35	34	11	4	62	40	33
2021	92	33	34	13	3	64	40	35
2022	85	24	26	16	3	66	20	27
2023	72	26	24	21	4	57	14	17

8. táblázat: *World Press Freedom Index* elért helyezések (Forrás: *Riporterek Határok Nélkül*)¹³⁸

- **A 2011-2012-es jelentésben** a szervezet erősen kritizálja az Mtv. elfogadását, értelmezésük szerint az új törvényi szabályozás miatt ugyanis a kormánypárt direkt irányítása alá került a média. Nagyrészt ennek köszönhetően **Magyarország 17 helyet esett vissza** a rangsorban.¹³⁹

¹³⁵ Freedom House: Reviving News Media in an Embattled Europe. [\[LINK\]](#)

¹³⁶ Freedom House: Case Study: How Hungary's Independent News Outlets are Building New Revenue Models. [\[LINK\]](#)

¹³⁷ Riporterek Határok Nélkül: Methodology used for compiling the World Press Freedom Index. [\[LINK\]](#)

¹³⁸ A Riporterek Határok Nélkül által közzétett jelentések. [\[LINK\]](#)

¹³⁹ Riporterek Határok Nélkül: World Press Freedom Index 2011/2012. [\[LINK\]](#)

- **2013-ban** ismételten **hazánk jelentős visszaesése figyelhető meg, aminek okaként továbbra is az Mttv. hatálybalépését jelölik meg.**¹⁴⁰
- **2014-ben** első ízben regionális jelentéseket adtak ki, amelyek közül a hazánkkal is foglalkozó riport **kritizálja a kiegyensúlyozatlan tartalmat előállítók NMHH általi megbírságolásának lehetőségét**, utalva a „*kiegyensúlyozatlan*” meghatározás jelentésének szerintük szándékosan homályos, nem egyértelmű jellegére. Ugyancsak kritika tárgyát képezi a **Médiatanács létrejötte**, amit erősen átpolitizált, a kormányhoz szorosan kötődő szervezetnek minősítenek.¹⁴¹
- A 2015-2016-os jelentések csekély mértékben foglalkoznak Magyarországgal, **2017-ben** is csak a **Népszabadság bezárásáról számol be a jelentést alátámasztó cikk**, amely állítása szerint „*gazdasági puccs*” áldozata lett.¹⁴²
- A **2018-as regionális jelentés** elsősorban a **Soros György ellen indított kampányokat említi**, „*akit Orbán Viktor elsőszámú közellenségként jelölt meg Magyarország számára*”.¹⁴³
- **2019-ben** újabb **drasztikus visszaesés következett be**. Ennek indokaként a **kormánypárti politikusok azon gyakorlatát nevesíti a lap**, amelynek értelmében **nem nyilatkoznak az ellenzéki média részére**. A jelentés Orbán Viktort is kritizálja, aki nem nyilatkozott a HírTV részére, „*fake news médiának*” nevezve a televíziót.¹⁴⁴ A jelentésben hivatkozott cikk aggályosnak minősíti, hogy a házelnöknek lehetősége nyílik egyes újságírókat kizárni a parlamenti közvetítés lehetőségéből.¹⁴⁵
- **2021-ben Magyarország értékelése a mélypontot jelentő 92. helyre süllyedt vissza. A jelentés bírálja a** koronavírus-járvánnyal összefüggő **rémhírterjesztés kriminalizálását**, illetve a média tagjainak kórházakból történő kitiltását is.¹⁴⁶
- **2022-ben** minimális javulás volt megfigyelhető, amikor is **Magyarország a 85. helyre lépett előre**. A jelentés alapján **nem látható a pozitív elmozdulás oka**, mivel álláspontjuk szerint a magyar kormány tovább szigorította az újságírókkal szembeni „*drákói*” szabályozást. Az Európai Unió vonatkozásában pozitívként értékelte a szervezet, hogy „*az európai intézmények megkezdték az újságírók és a sajtószabadság védelmét szolgáló intézkedések végrehajtását*”, és eljárást indítottak Magyarország ellen az uniós jog megsértése miatt.¹⁴⁷
- **2023 májusában** megjelent az aktuális globális és regionális jelentés is, amelyben azonban **nem említik Magyarországot, annak ellenére, hogy az ország 13 helyet lépett előre a rangsorban**. Mindazonáltal a regionális jelentésben olvasható, hogy az Európai Unió keleti tagállamai azért léptek előre, mert „*ezen államok független újságírói védőbástyaként szolgálhatnak az orosz propagandával szemben*”. Továbbá ugyanezen jelentés beszámol az Európai Unió jogi törekvéseiről, amelyben „*a média függetlenségét igyekeznek garantálni*”.¹⁴⁸
- A **szervezet honlapján országonkénti értékeléseket is közzétesz, amelyek** – követve az index alapjául szolgáló kérdőív által felállított rendszert 6 alkategóriába felosztva, úgymint

¹⁴⁰ Riporterek Határok Nélkül: World Press Freedom Index 2013. [\[LINK\]](#)

¹⁴¹ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia 2014 – European Union and Balkans. [\[LINK\]](#)

¹⁴² Riporterek Határok Nélkül: Journalism weekend by democracy's erosion. [\[LINK\]](#)

¹⁴³ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia 2018 RSF Index: Europe – Central Asia. [\[LINK\]](#)

¹⁴⁴ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia 2019 RSF Index: Europe – Central Asia. [\[LINK\]](#)

¹⁴⁵ Riporterek Határok Nélkül: Is Hungarian press freedom's foe about to be reelected? [\[LINK\]](#)

¹⁴⁶ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia 2021. [\[LINK\]](#)

¹⁴⁷ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia; Polarisation to the west, war & propaganda to the east. [\[LINK\]](#)

¹⁴⁸ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia: Press freedom in Europe overshadowed by the war in Ukraine. [\[LINK\]](#)

Médiatájkép, Politikai kontextus, Jogi keretrendszer, Gazdasági kontextus, Szociokulturális környezet és Biztonság – **minősítik az egyes államokat**. Ezen beosztás keretei között beszámol a KESMA létrejöttéről, de egyben elismeri egyes ellenzéki kötődésű médiumok, mint az RTL Klub, a Népszava, a 24.hu és a HVG erős pozícióját, amelyeket függetlenekként aposztrofál. További újdonságként ebben beszámolnak a Pegasus kémsoftver felhasználásával kapcsolatos vádakról is.¹⁴⁹

Média Pluralizmus Monitor

- Ahogy korábban jeleztük, a projekt keretében számszerűsített kockázatértékelést adnak ki, amelyben **négy fő területet vizsgálnak**: alapvető védelem, piaci pluralizmus, politikai függetlenség, társadalmi inkluzivitás. A **kockázati eredmény** százalékos értéket takar; amelyet **0-33 százalék között alacsonynak, 34-66 százalék között közepesnek, 67 százalék felett magasnak minősítenek**.¹⁵⁰
- Az alábbi táblázatban bemutatjuk **Magyarország területspecifikus, valamint éves átlagos eredményeit** és ezek alapján az **Európai Unió tagállamainak rangsorában elfoglalt helyezéseit a Média Pluralizmus Monitor által vizsgált években**.¹⁵¹

	2014	2016	2017	2018/19	2020	2021	2022
EU tagállami helyezés	–	28	26	25	25	25	27
Átlagos eredmény (%)	–	60,75	61,25	62,25	66,25	65,5	74,25
Alapvető védelem (%)	Közepes	58	44	43	41	45	56
Piaci pluralizmus (%)	Közepes	54	63	71	82	80	86
Politikai függetlenség (%)	Magas	85	79	82	78	74	80
Társadalmi inkluzivitás (%)	–	46	59	53	64	63	75

9. táblázat: Magyarország Média Pluralizmus Monitor jelentéseiben elért helyezései és pontszámai a vizsgált években (Forrás: Média Pluralizmus Monitor)¹⁵²

- **Magyarországot a projekt a teljes vizsgált időszakban (2016-2022 között) a médiapluralizmus szempontjából az egyik legkockázatosabb európai uniós tagállamnak minősítette.**
 - Az ország **éves átlagos kockázati eredménye 2016-2020 között a 60,75 százalék és 66,25 százalék közötti tartományban** mozgott, megközelítve a magas kockázat 67 százalékos határát. A 2021-es évet elemző értékelés csak kis mértékű javulást hozott 65,5 százalékos átlagos eredménnyel, majd a 2023 júniusában kiadott, 2022-es évet vizsgáló jelentésben jelentősen romlott Magyarország minősítése az eddigi legrosszabb, 74,25 százalékos kockázati eredményt elérve. A kockázati értékelés tehát **alapvetően romló tendenciát mutatott** az utolsó vizsgálati évben pedig számottevőbb negatív változás következett be.
 - **2016-ra vonatkozóan Magyarország kapta uniós szinten valamennyi tagállam közül a legrosszabb átlagos értékelést, a 2017-es év értékelésben Lengyelország és Bulgária, a 2018-**

¹⁴⁹ Riporterek Határok Nélkül: Country fact-file: Hungary. [\[LINK\]](#)

¹⁵⁰ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 174-190. o.

¹⁵¹ A 2014-es év vizsgálata alapján nem közöltek százalékos eredményeket, továbbá ekkor még nem társadalmi inkluzivitást, hanem három ehhez kötődő egyéb területet vizsgáltak (földrajzi, kulturális, valamint médiatípusokhoz és műfajokhoz kapcsolódó pluralizmus).

¹⁵² A Média Pluralizmus Monitor 2014-2022 közötti időszakot vizsgáló Magyarországról szóló országjelentései. [\[LINK\]](#)

2019-es évek együttes vizsgálatában **Ciprus, Románia és Bulgária**, a **2020-ra** vonatkozó vizsgálatban **Szlovénia és Bulgária**, **2021-re** vonatkozóan **Bulgária és Lengyelország** kapott **rosszabb** átlagos értékelést. A **2022-es** évet vizsgáló **Média Pluralizmus Monitor** keretében **Magyarország** kapta a **legrosszabb** átlagos értékelést kilenc százalékponttal elmaradva a közvetlen elé sorolt Romániától.

- A **politikai függetlenség vonatkozásában Magyarország minden évben magas kockázati minősítést** kapott és **két év kivételével** – amikor Málta végzett az utolsó helyen – **mindig a legrosszabb értékelést kapta** (a 2021-es évre vonatkozó vizsgálat Lengyelország esetében azonos mértékű kockázatot jelzett).
- A **piaci pluralizmus kockázati értékelése 2016 és 2022 között folyamatosan és erőteljesen romlott** a 2018-2019-es évről szóló jelentéstől kezdve magas kockázati minősítést, a legutóbbi, 2022-es évet értékelő jelentésben pedig a legrosszabb eredményt elérve.
- Az **alapvető védelem**, vagyis a jogrendszer médiapluralizmust védő alapvető eszköze **2016-os év valamivel rosszabb eredményén kívül sokáig alig mutatott eltérést az értékelésben**. Magyarország más tagállamokhoz képest **viszonylag magas, a kockázati skálát tekintve közepes kockázati eredményeket** tudhatott magáénak. A legutóbbi jelentés viszont **11 százalékpontos kockázatonövekedést mutatott ki**.
- Végül, a **társadalmi inkluzivitás területének értékelése romló tendenciát mutatott**, ami ugyanakkor **egészen az utolsó vizsgálatig jellemzően az európai középmezőnyt jelentette**. A **2022-es évet értékelő jelentés azonban 12 százalékpontos kockázatemelkedést és ezzel magas kockázati minősítést hozott**.
- A Média Pluralizmus Monitor **korábbi önmeghatározása szerint nem országok közötti rangsorok felállítását célozza**.¹⁵³ Ebből következően – ahogy jeleztük – **országangsort először csupán 2022-ben publikáltak a 2021-es évre vonatkozóan** (amit megismételtek a 2023-ban kiadott, legutóbbi kutatás kapcsán). Ennek összeállítása az egyes országok által **vizsgált négy részterületen elért eredmények átlagolásával történt**. Ezt követve, a **korábbi évek eredményeinek átlagolásával az NMHH elkészítette az Európai Unió tagállamainak rangsorát**. Az alábbi táblázatban ez alapján mutatjuk be **Magyarország és egyes európai uniós tagállamok helyezését az éves átlagos kockázatértékelések rangsorában**.¹⁵⁴

	HU	UK	FRA	GER	SWE	POL	CZE	SK
2016	28	8	1	2	3	23	19	9
2017	26	7	1	3	2	27	18	10
2018/19	25	9	3	1	2	21	19	17
2020	25	-	7	1	2	23	19	15
2021	25	-	6	1	2	27	17	16
2022	27	-	6	1	2	25	17	15

10. táblázat: Magyarország Média Pluralizmus Monitor jelentéseiben elért helyezései 2016-2022 között nemzetközi összehasonlításban (Forrás: Média Pluralizmus Monitor)¹⁵⁵

¹⁵³ Lásd: Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2020-ról. [\[LINK\]](#) 11. o.

¹⁵⁴ A 2014-es év vizsgálata alapján nem közöltek százalékos eredményeket, továbbá ekkor még nem társadalmi inkluzivitást, hanem három ehhez kötődő egyéb területet vizsgáltak (földrajzi, kulturális, valamint médiatípusokhoz és műfajokhoz kapcsolódó pluralizmus). 2016-tól, ahogy említettük 0-33 százalék között alacsonynak, 34-66 százalék között közepesnek, 67 százalék felett magasnak minősítik a kockázati értéket.

¹⁵⁵ A Média Pluralizmus Monitor 2016-2022 közötti időszakot vizsgáló jelentései. [\[LINK\]](#)

- Látható, hogy az uniós rangsorban ezzel Magyarország 25-28. közötti helyezéseket ért el, két alkalommal (a 2016-os és a 2022-es évre vonatkozóan) az utolsó helyen zárva. A visegrádi államok közül Szlovákia teljesített a legjobban 9-17. közötti helyezésekkel (értékelése 2018-ban romlott jelentősen), Csehország 17-19. közötti helyezéseket tudhatott magáénak, Lengyelország szinte folyamatosan a mezőny végében elhelyezkedve 21-27. közötti helyezéseket ért el.

4. A médiaszabadság-jelentések módszertana és értékelése

4.1. A médiaszabadság-jelentések módszertana

Freedom House – Freedom in the World

- A Freedom in the World jelentések **fókuszpontjában a politikai és polgári szabadságjogok vizsgálata áll** 195 országban, illetve bizonyos, a Freedom House által kiválasztott területeken, amelyek vagy nem állnak kormányzati irányítás alatt, vagy jelentős mértékben eltér a szabadságjogok helyzete az ország egyéb területeihez képest. A jelentések a kiadást **megelőző év eseményeit értékelik**.
- A **legutóbbi jelentés elkészítésében 128 elemző, illetve 40 tanácsadó** vett részt. Az **országjelentések elkészítése az elemzők feladata**, akik újságcikkek, nem kormányzati szervek jelentései, tudományos elemzések, helyi kutatások és a szakmai kapcsolataik segítségével állapították meg az egyes államok pontjait, illetve írták meg az azokhoz kapcsolódó szöveges jelentéseiket. A **végző értékeket** úgynevezett **„ellenőrző találkozók”** után **alakítják ki**, amelyeken a Freedom House személyzete és egy szakértőkből álló bizottság is részt vesznek.
- A jelentés elkészítése során összesen **25 indikátort értékeltek**, amelyből **10 a politikai szabadságjoggal, 15 pedig a polgári szabadságjogokkal foglalkozik**.
 - Mindkét indikátortípust alkategóriákba csoportosították: a politikai indikátorok a választási eljárás, a kormányzat működése, valamint a politikai pluralizmus és részvétel elnevezésű alkategóriák részét képezik.
 - Ezzel szemben a polgári szabadságjogokra vonatkozó indikátorok a véleménynyilvánítás és a meggyőződés szabadsága, az egyesületi és szervezeti jogok, a jogállamiság, továbbá a személyes autonómia és az egyéni jogok elnevezésű alkategóriákban kaptak helyet.
- A jelentés kifejezetten **a médiaviszonyokkal a média szabadságát és függetlenségét vizsgáló indikátor keretében foglalkozik**, azzal együtt, hogy médiával kapcsolatos megállapításokkal más indikátorok értékelésében is találkozhatunk.
- **Az indikátorok mindegyike esetében 0 és 4 közötti pontszám érhető el**, oly módon, hogy **a 4-es érték a legkedvezőbb** az adott állam megítélése szempontjából. Ennek megfelelően a politikai szabadságjogok területén összesen 40, míg a polgári szabadságjogok esetében összesen 60 pont érhető el. Ezen pontokat összesítve **az államokat végül 0 és 100 pont közötti skálán pontozzák** a szabadság mértéke szerint.
- Az elért összpontszám alapján **minden államot az alábbi három kategória valamelyikébe sorolják: szabad, részben szabad, nem szabad.**¹⁵⁶

¹⁵⁶ Freedom House: Freedom in the World Research Methodology. [\[LINK\]](#) Freedom in the World 2022. [\[LINK\]](#) 34. o.

Freedom House – Nations in Transit

- A Nations in Transit **jelentés** fókuszában az egykoron a keleti tömbhöz tartozó országok állnak, így **elsősorban Közép- és Kelet-Európa, illetve Közép-Ázsia államait vizsgálja**. A jelentések mindig az **előző év eseményeit elemezve** készülnek el.
- A jelentések elkészítése során a vezető kutatónak egy – 60 főkérdésből, illetve számos alkérdésből álló – kérdőív alapján kell vizsgálnia az adott államot. A dokumentum elkészültét követően végül az országjelentések szerzőivel, egy szakértői tanácsadói csoporttal és egy regionális szakértői csoporttal konzultálva a Freedom House ad számszerű értékelést minden egyes országra vonatkozóan.
- A vizsgálat minden államban az alábbi **7 területet érinti: nemzeti demokratikus kormányzás, választási eljárás, civil társadalom, független média, önkormányzatiság, bírói függetlenség és keretrendszer, korrupció**. Minden területen 1 és 7 közötti értéket kapnak az államok, oly módon, hogy a 7 pont jelenti a legkedvezőbb értéket. A 2019-es jelentést megelőzően azonban a 7-es érték volt a legkedvezőtlenebb az államok számára.
 - A **nemzeti demokratikus kormányzás** területén a szervezet a törvényhozó és a kormányzati hatalmi ág működésének függetlenségét, hatékonyságát és elszámoltathatóságát elemzi.
 - A **választási eljárás** fókuszában az egyes államokban lezajló országgyűlési választások állnak, vizsgálva a választási rendszert, a lakossági részvételt és a pártrendszert.
 - A **polgári társadalom szerveződésének** lehetőségeit, anyagi körülményeit, jogi- és politikai környezetét, a szakszervezetek működését és a szélsőséges csoportok esetleges jelenlétét értékeli a civil társadalommal foglalkozó terület.
 - A **független média elnevezésű indikátor** elsődlegesen a **sajtószabadság helyzetét vizsgálja**, beleértve a rágalmozásra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, az újságírók zaklatását és a szerkesztői függetlenséget, a pénzügyileg életképes független magán-sajtó működését, valamint a közmédia állapotát.
 - Az **önkormányzatiság** területén a hatalom decentralizációját, a helyi kormányzati szervek felelősségét, megválasztását és hatásköreit, valamint a helyi hatóságok működésének átláthatóságát és elszámoltathatóságát vizsgálja a jelentés.
 - A **bírói függetlenség és keretrendszer** nevű indikátor középpontjában az alkotmányos és polgári jogok védelme, az etnikai kisebbségek jogainak helyzete, a törvény előtti egyenlőség garanciái, a gyanúsítottakkal és fogvatartottakkal tanúsított bánásmód, valamint a bírósági határozatok betartása áll.
 - A **korrupció** területén elsősorban az erről alkotott közfelfogást, a vezető politikai döntéshozók üzleti érdekeit, valamint a korrupcióellenes kezdeményezések hatékonyságát vizsgálja a riport.
- Az **egy-egy területen elért pontszámok átlagolásával számítják ki** az országok **„Demokrácia-pontszámát”**, amely alapján az alábbi **rezsimtípusok egyikébe sorolják az államokat**: konszolidált demokrácia, részben konszolidált demokrácia, átmeneti vagy hibrid rezsim, részben konszolidált autoriter rezsim és konszolidált autoriter rezsim.¹⁵⁷

Freedom House – Freedom on the Net

- A jelentésben **három fő területet értékelnek: hozzáférés akadályozása, tartalomkorlátozás és a felhasználók jogainak megsértése**.

¹⁵⁷ Freedom House: Nations in Transit Methodology. [\[LINK\]](#)

- A projekt keretei között **átfogó jelentések és országjelentések is készülnek**. Az elemzett államok száma folyamatosan bővül: 2009-ben mindössze 15, 2011-ben már 37, míg 2023-ban 70 országban értékelték az internet szabadságát. Magyarország 2012-ben került be a vizsgált országok közé és azóta minden évben értékeli.
- A projekt keretében **pontozásos és ahhoz kapcsolódó szöveges értékelést végeznek**:
 - A **pontozás egy szabványosított kérdőív kitöltésén alapul**, amely lefedi a három vizsgált területet: hozzáférés akadályozása maximum 25 pont, tartalomkorlátozás maximum 35 pont, felhasználók jogainak megsértése maximum 40 pont. A Freedom on the Net a Freedom House jelentéseihez hasonlóan **0 és 100 közötti pontszámmal értékeli az országokat**: 2018-ig 0-30 pont szabad, 31-60 pont részben szabad, 61-100 pont nem szabad minősítést jelentett, ugyanakkor már a **2016-os évtől elérhető az új számítás szerinti pontozás, amelynek értelmében 70-100 pont esetén szabad, 40-69 pont esetén részben szabad, 0-39 pont esetén nem szabad minősítést ítélnék meg.**¹⁵⁸
 - A **szöveges értékelés az egyes országok számszerű eredményei mögött meghúzódó indokok kifejtésére, magyarázatára szolgál.**
- A **Freedom House** mind a kérdőív szerinti **pontozásra**, mind a **szöveges jelentés elkészítésére országonként legalább egy szakértőt** vagy szervezetet **kér fel**. Az éves jelentések jellemzően egy, esetenként kettő szakértőt tüntetnek fel az egyes országok mellett. **Magyarországot szintén egy, bizonyos években kettő személy értékelt.** A **szakértők kiválasztásával kapcsolatban a projekt annyi információt közöl, hogy változatos** (például tudományos vagy újságírói) **hátterrel rendelkező helyi szakértőket kérnek fel.** Jelzik továbbá, hogy a felkért szakértők számára képzést nyújtanak a Freedom on the Net módszertanával kapcsolatban.¹⁵⁹
- A helyi szakértő felterjeszti pontozását és jelentéstervezetét, amelyeket ezt követően két körben is felülvizsgálhatnak:
 - elsőként regionális szakértői találkozókra kerül sor, amelyeken kritika alá vonják a jelentéseket és módosíthatják a pontokat is,
 - ezt követően a Freedom House központi csapata tényellenőrzést és szerkesztést hajt végre a jelentéseken, továbbá módosíthat a pontszámokon is ha az értékelés *„megbízhatósága és integritása”* érdekében szükségesnek látja.
- A pontozás alapjául szolgáló **kérdőív 21 kérdést** (amely közül 5 a hozzáférés akadályozásához, 8-8 a tartalomkorlátozáshoz és a felhasználók jogainak megsértéséhez kapcsolódik) és közel 100 alkérdést **tartalmaz. Minden kérdéshez meghatározott maximális pontszám tartozik**, az alkérdések a kitöltő orientálására szolgálnak és önállóan nem pontozandók. A **végző eredmény az egyes kérdésekre adott pontszámok összeadásával alakul ki.**¹⁶⁰

¹⁵⁸ A 2016-os, 2017-es és 2018-es jelentések tehát eredetileg a régi módszertan szerint készültek (0-30 pont szabad, 31-60 pont részben szabad, 61-100 pont nem szabad minősítés), ugyanakkor utólag átszámolták és elérhetővé tették ezek eredményeit a 2018-ban bevezetett számítás szerint (70-100 pont szabad, 40-69 pont részben szabad, 0-39 pont nem szabad minősítés). Ennek köszönhetően 2016-2022 között azonos pontozás szerint ábrázolhatók az adatok, ahogyan jelen elemzésben is tettük. Freedom House: Freedom on the Net. Research Methodology. [\[LINK\]](#).

¹⁵⁹ Freedom House: Freedom on the Net. Research Methodology. [\[LINK\]](#) Freedom on the Net 2023 teljes jelentés. [\[LINK\]](#) 37. o.

¹⁶⁰ Freedom House: Freedom on the Net. Research Methodology. [\[LINK\]](#)

- A Freedom on the Net nem országspecifikus teljes jelentéseiben a vizsgált országokat pontszámuk szerint sorrendbe állító **rangsorolással is találkozunk, az elért helyezésnek ugyanakkor erősen korlátozott összehasonlíthatósága és információértéke van,** mivel
 - **globális vizsgálathoz mérten kevés (2023-ban 70) országot vizsgálnak,**
 - **a vizsgált országok kiválasztásának nincs egzakt rendezőelve** (a jelentések szerint földrajzi, gazdasági fejlettség és médiaszabadság foka szerinti sokszínűsége törekednek),
 - **a 2016-ot megelőző évekre vonatkozóan csak fordított pontozás érhető el.**
- A projekt saját állítása szerint **az értékelések a kiadást megelőző évet veszik számításba** (például a 2023-ban kiadott jelentés a 2022 júniusa és 2023 májusa közötti időszakot tekinti tárgyának).¹⁶¹
- A **módszertani leírás szűkszavúan rögzíti, hogy a módszertant nemzetközi szakértőkkel egyeztetve állították össze** és arra törekedtek, hogy az emberi jogok online világgal kapcsolatos aspektusait átfogóan vizsgálni tudják. A módszertani leírás kiindulópontként az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának véleménynyilvánítás szabadságát rögzítő 19. cikkére utal, **nem fektet le ugyanakkor érdemi elvárást a szöveges értékelések kiegyensúlyozott forrásfelhasználásával kapcsolatban.**¹⁶²

Freedom House – Freedom of the Press

- A Freedom of the Press jelentések **módszertana 2010 és 2017 között csak kisebb változáson ment keresztül, a vizsgált országok száma viszont megnőtt.**
- A kiadott jelentések mindig **a megelőző év eseményeit értékelik** egy-egy ország esetében.
- A szervezet „*egyetemes kritériumként*” az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 19. cikkében megfogalmazott értékek, vagyis a szabad véleménynyilvánításhoz való jog keretrendszerében igyekeznek felmérni a médiaszabadság mértékét az egyes országokban.
- A Freedom of the Press jelentések **fókuszában az újságírók és a hagyományos médiaszolgáltatók állnak,** legyenek azok nyomtatott, műsoros vagy online szolgáltatók. A vizsgálatok ezen túlmenően kiterjednek olyan **újkeletű hírforrásokra,** mint a blogok és **a közösségi média is,** amennyiben azok de facto hírszolgáltatóként működnek.
- A Freedom House által összeállított **kérdéssor 23,** úgynevezett „*módszertani kérdésből*” áll, **amelyeket három alkategóriába csoportosítanak:** jogi környezet, politikai környezet, gazdasági környezet. A kérdéseket a szervezet oly módon igyekezett összeállítani, hogy vizsgáljon minden olyan módot, amely lehetővé teszi, hogy nyomást helyezzenek az információáramlásra és a nyomtatott, sugárzott, valamint digitális médiumok szabad és következmények nélkül történő működésére. A 23 kérdés számos további alkérdést tartalmaz.
 - A **jogi környezet** kategóriájába tartozó kérdések leginkább azt kívánják felmérni, hogy a jogszabályok hogyan képesek befolyásolni a médiában megjelenő tartalmakat.
 - A **politikai környezet** keretei között a szervezet szakértői azt vizsgálják, hogy mekkora hatást gyakorol a politikai nyomás a médiában fellelhető tartalomra.

¹⁶¹ Freedom House: Freedom on the Net. Research Methodology. [\[LINK\]](#)

¹⁶² Freedom House: Freedom on the Net. Research Methodology. [\[LINK\]](#) Freedom House: Freedom on the Net 2017 teljes jelentés. [\[LINK\]](#) 35-37. o.

- Végül a **gazdasági környezethez** tartozó kérdések – többek között – a médiában fennálló tulajdoni viszonyokat, azok transzparenciáját, illetve esetleges koncentrációját, valamint az általános médiapiaci viszonyokat vizsgálják.
- A fent vizsgált területeken összesen **0 és 100 pont közötti pontszám érhető el**, ahol a **0 pontos érték a legkedvezőbb** az értékelte államok számára.
- A jelentés elkészítésében korábban részt vevő¹⁶³ Laura Schneider szerint¹⁶⁴ az egyes országokról szóló riportokat **mindössze egyetlen szakértő állítja össze**. Az egyes területeken elért **pontszámokat egy szakértőkből és kutatókból álló csapat értékeli**. A folyamatban több, mint 90 elemző vesz részt, akik a pontszámokért és az egyes államokról szóló jelentésekért felelősek. **Az információk elemzők helyi kutatásaiból, a Freedom House-szal szakmai kapcsolatban álló személyektől, nem kormányzati szervek, kormányok és multilaterális szervezetek jelentéseiből, valamint a sajtóból származnak.**
- Az egyes területeken elért pontszámokból számítják ki a **végleges pontszámot**, amely esetén szintén a **nullához közelítő érték jelenti a legnagyobb médiaszabadságot** az adott államban. **0-30 közötti érték esetén az adott ország szabad besorolást kap, 31 és 60 közötti érték esetén részben szabad kategóriába tartozik, végül 61 és 100 közötti pontszám esetén a nem szabad kategóriába sorolandó.**
- A kialakult **pontszámokat végül egy hét regionális találkozókból álló sorozat keretei között vizsgálják felül**, amelyen az elemzők, tudományos tanácsadók és a Freedom House munkatársai vesznek részt.¹⁶⁵

Freedom House – Reviving News Media in an Embattled Europe

- Ahogy arra fentebb már utaltunk, a Reviving News Media in an Embattled Europe¹⁶⁶ **nem törekedett médiaszabadság-rangsor felállítására**, mindössze néhány európai uniós ország szöveges értékelését hajtja végre a médiaszabadság meghatározott kérdései kapcsán. Az országok kiválasztásával kapcsolatban jelzik, hogy a piac mérete és a „demokrácia egészsége” szempontjából eltérő helyzetű tagállamokra esett a választásuk.
- A rövid módszertani leírás szerint **szakértőkkel folytatott előzetes interjúk** alapján az általuk függetlennek tekintett hírmédia-szervezetek demokráciában betöltött konstruktív szerepének négy vizsgálendő dimenzióját azonosították: pénzügyi helyzet, sokszínű közönség elérésének és reprezentációjának képessége, közbizalom és hitelesség megléte, a hatalom ellenőrzésére irányuló szerep betöltése a megtorlás veszélye nélkül.
- **Kvalitatív vizsgálatukat** 2022 decembere és 2023 februárja között készített **online, illetve személyes interjúkra építették**. A hat országban lefolytatott **összesen negyven interjú** alanyai a helyi média különböző szereplői voltak. A Freedom House velük kapcsolatban annyit jelez, hogy közöttük **kutatók, civil szervezetek, illetve médiaszervezetek képviselői és a média gyakorlati működésében résztvevő személyek**, így alapítók, főszerkesztők, hírszerkesztők, nyomtatott, digitális, valamint televíziós médiumok újságírói, továbbá szabadúszó újságírók is megtalálhatók. Végül megjegyzi, hogy az **interjúk alapján tett megállapításokat szakértő tanácsadók ellenőrizték.**

¹⁶³ Freedom House: Freedom of the Press 2013. [\[LINK\]](#) 9. o.

¹⁶⁴ Laura Schneider: Media Freedom Indices. DW Akademie, 2014/1. szám 15. o.

¹⁶⁵ Freedom House: Freedom of the Press Research Methodology. [\[LINK\]](#)

¹⁶⁶ Freedom House: Reviving News Media in an Embattled Europe [\[LINK\]](#) 27. o.

Riporterek Határok Nélkül

- A Riporterek Határok Nélkül **csak igen röviden**, egy néhány oldalnak megfelelő weboldalon **mutatja be** a sajtószabadság-index elkészítésének aktuális **módszertanát**, amely több alkalommal is megváltozott 2002 óta: legutóbb 2022-ben, vagyis a tavalyi jelentés már a szervezet új módszertana alapján készült el.
- A korábbi években a szervezet maga nem határozta meg a sajtószabadság fogalmát a rangsor elkészítése kapcsán. Ezt a hiányosságot 2022-re az alábbi fogalom megalkotásával pótolták: *„A sajtószabadság az újságírók, mint egyének és közösségek azon képességét jelenti, hogy politikai, gazdasági, jogi és társadalmi beavatkozástól függetlenül, fizikai és szellemi biztonságukat fenyegető veszélyek nélkül, a közérdekű híreket kiválasszák, előállítsák és terjesszék.”¹⁶⁷*
- Az index mindig a **publikálást megelőző naptári évet értékeli**, azonban **rendkívüli esetekben** (időközben bekövetkező szélsőséges események okán) **a publikálást megelőzően felülvizsgálhatják egy adott ország értékelését**. A 2022-es jelentés esetében például ezek az országok Oroszország és Ukrajna, illetve Mali voltak.
 - Előbbi két nemzet vonatkozásában a 2022 februárjában kitörő fegyveres konfliktus, míg az afrikai állam tekintetében Olivier Dubois újságíró fegyveresek általi elrablása adott okot az utolsó pillanatban lezajló módosításra.
- A jelenlegi metodológia keretei között minden vizsgált országot **0 és 100 pont között pontoznak**, ahol **a százás érték jelenti a legkedvezőbb értéket**. Korábban, egészen 2013-ig fordítva zajlott a pontozás, vagyis a lehető legalacsonyabb értéket kellett egy államnak elérnie ahhoz, hogy minél kedvezőbb helyen végezzen a ranglistán.
- **A pontszám egy kvalitatív és egy kvantitatív kutatás eredményeként jön létre**. Egyrészt a szervezet országonként **vizsgálja az egyes újságírókkal szembeni abúzusok, esetleg gyilkosságok számát**. Másrészt pedig a Riporterek Határok Nélkül által összeállított, az egyes országokban többek között újságírók, kutatók, akadémikusok és emberi jogi aktivisták által **kitöltött kérdőívek adják az index kvalitatív kutatáson alapuló oldalát**.
- **A kérdőív** – amely jelenleg 23 nyelven, többek között magyarul is elérhető – összesen **117 kérdésből és alkérdésből áll, öt területre csoportosítva: politikai kontextus, jogi keretrendszer, gazdasági környezet, szociokulturális kontextus és biztonság**. A fenti területek mindegyikén **maximum 100 pont érhető el** és minden terület azonos mértékben számít bele a végső értékbe.
 - A **politikai kontextus** területén 33 kérdés és alkérdés található, amelyek célja, hogy felmérjék, mennyiben tartja tiszteletben az állam a média autonómiáját; mennyire elfogadottak a szakmai normáknak megfelelő, különböző újságírói megközelítések; illetve annak felmérése, hogy milyen mértékben támogatják a médiát a politikusok és a kormányzat közérdekű felelősségre vonásában betöltött szerepében.
 - 25 kérdés és alkérdés foglalkozik a **jogi keretrendszer** működésével az adott országban. A kérdések arra vonatkoznak, hogy az újságírók tevékenysége és a média mennyiben tekinthető szabadnak a cenzúrával, vagy bírósági szankciókkal, illetve a véleménynyilvánítás szabadságának túlzott korlátozásával szemben; mennyiben védettek az újságírók forrásai, valamint mennyire képesek az újságírók – megkülönböztetésmentesen – információkhoz

¹⁶⁷ Riporterek Határok Nélkül: Methodology used for compiling the World Press Freedom Index. [\[LINK\]](#)

hozzáférni; továbbá az újságírók elleni erőszakos cselekményekért felelős személyek mennyiben vonhatók jogilag felelősségre.

- A **gazdasági környezetet** szintén 25 kérdés kapcsán vizsgálja a jelentés, amelyek fókuszában az alábbi területek állnak: a kormányzati politikához kapcsolódó gazdasági korlátok (beleértve a médiaorgánumok létrehozásának nehézségeit, az állami támogatások elosztása során tapasztalható kivételezést és a korrupciót); a nem állami szereplőkhöz (hirdetők és kereskedelmi partnerek) kapcsolódó gazdasági korlátok és a médiatulajdonosokhoz kapcsolódó gazdasági akadályok, amelyek üzleti érdekeik előmozdítására vagy védelmére törekszenek.
- A **szociokulturális környezetre** 22 kérdés vonatkozik, amelyek a sajtó tagjait érő társadalmi (nemi, etnikai, vallási hovatartozáson alapuló, osztályok közötti) és kulturális (újságírókra gyakorolt nyomás, annak érdekében, hogy bizonyos témákról ne tudósítsanak) korlátok hatását igyekeznek kiértékelni.
- Végül a kérdőív utolsó 12 kérdése foglalkozik a **biztonság kérdésével**, amelynek keretei között a sajtó tagjait érő fizikai és lelki abúzusokról, illetve az elszenvedett szakmai károkról (létesítmények feldúlása, szakmai felszerelések elkobzása) számolnak be a kitöltők. A különböző súlyosságú fizikai bántalmazások eltérő súllyal számítanak a végső értékelésben. A 12 kérdés mellett, amely a biztonsági pontszám kétharmadát adja, megtalálható még egy „*bántalmazási pontszám*” („*abuses score*”) is, amely értékeli az újságírókkal szembeni abúzusok számát, különböző koefficienseket bevezetve a bántalmazás súlyosságát figyelembe véve. Az itt kapott érték adja a biztonsági pontszám maradék egyharmad részét.¹⁶⁸

Média Pluralizmus Monitor

- Ahogyan korábban már utaltunk rá, **Média Pluralizmus Monitor** alatt valójában **kétféle párhuzamos értékelést kell értenünk**:
 - A **százalékosan kifejezett kockázatértékelés keretében** – miként azt bemutattuk – a Média Pluralizmus Monitor **négy fő területen**, az alapvető védelem, a piaci pluralizmus, a politikai függetlenség, valamint a társadalmi inkluzivitás kapcsán **állapít meg kockázati értéket, amelyet 0-33 százalék között alacsonynak, 34-66 százalék között közepesnek, 67 százalék felett magasnak minősítenek. Mindez a Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központja által kidolgozott szabványosított kérdőív kitöltésének pontozásán alapul. A kérdőívet a Központ által az egyes országok vizsgálatára felkért „helyi szakértő csapat” tölti ki saját adatgyűjtéssel és interjúk lefolytatásával szerzett információi alapján. A kockázati értékek alakulása tehát végső soron a helyi szakértők válaszadásán alapul.** Az egyes területek indikátorokból, az indikátorok szubindikátorokból állnak, a kérdőív összesen 200 kérdése pedig a szubindikátorokba csoportosítva oszlik el.¹⁶⁹
 - A helyi csapat által megírt **szöveges országjelentések a számszerű értékelés magyarázatára, kiegészítésére szolgálnak**, mintegy beszámolnak a kérdőívet kitöltő helyi csapat vizsgálódásának főbb tapasztalatairól, következtetéseiről. A pontozáshoz hasonlóan a szöveges jelentések is egy-egy évet – 2018-2019 esetében két évet együttesen – értékelnek. A jelentésekből ismerjük a helyi csapatok és a külső szakértői csoportok összetételét.

¹⁶⁸ Riporterek Határok Nélkül: Methodology used for compiling the World Press Freedom Index. [\[LINK\]](#)

¹⁶⁹ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 174-190. o.

- A Média Pluralizmus Monitor **elkészítésének kulcsszereplői a fentiekből következően a helyi csapat tagjai**. Az ő kiválasztásukkal kapcsolatban a projekt módszertani ismertetője **kevés információt közöl**, mindössze annyit rögzítenek, hogy a médiapluralizmus és a médiaszabadság területén **elismert szakemberekről van szó**.¹⁷⁰ A projekt állítása szerint törekszik fenntartani a helyi csapat összetételének állandóságát az egyes jelentések összehasonlíthatóságának növelése érdekében.¹⁷¹
- A helyi csapat mellett meg kell említenünk a **külső szakértői csoportot**, amelynek **tagjait az adott ország médiaszektorának szakértői, képviselői közül kéri fel**. A projekt a **külső szakértők kiválasztásával kapcsolatban az első vizsgálati években készült módszertani ismertetőben kifejezte szándékát a plurális összetételű szakértői csapatok kialakítása iránt**, meghatározva a csapat létszámát (7 fő) és azt, hogy mely szakmai területek képviselőinek szükséges részvételt biztosítani (például 1 fő a szabályozó hatóság részéről, 1 fő újságíró szervezet részéről, 1 fő kiadó szervezet képviseletében, 1 fő műsorszolgáltató szervezet részéről) **a legutóbbi három teljes jelentésben viszont nem közöltek ilyen elvárásokat**.¹⁷² A bevont szakértők **feladata** hangsúlyozottan nem a kérdőív kitöltése vagy a jelentés megírásában való részvétel. Szerepük **arra korlátozódik, hogy a helyi csapatot egyes kvalitatív értékelést igénylő, illetve érzékenynek tekintett kérdések esetében véleményükkel segítsék**. Kifejezetten rögzítik, hogy a jelentések nem feltétlenül tükrözik a külső szakértői csoport tagjainak álláspontját.¹⁷³
- A kérdőív **különböző típusú kérdéseket tartalmaz**:¹⁷⁴
 - **Igen-nem válaszlehetőséget adó eldöntendő, alacsony-közepes-magas kockázat megjelölésére lehetőseget adó és kiegészítendő kérdéseket** találunk. Az alacsony-közepes-magas kockázat válaszlehetőségek egyben magyarázatot is tartalmaznak (például alacsony kockázat: nem sérült a véleménynyilvánítás szabadsága, közepes kockázat: alkalmanként sérült, magas kockázat: szisztematikusan sérül). A kiegészítendő kérdések jellemzően a számszerűen megválaszolható gazdasági típusú kérdések.
 - Aszerint is **megkülönböztetik a kérdéseket, hogy azok jogi, társadalmi vagy gazdasági típusúak-e**, aminek a pontozás szempontjából van jelentősége.
- A kérdőív **kiértékelése és az eredmények számítása a következőképpen történik**:
 - **Minden kérdés esetében a beérkezett válaszokat 0-1 skálán pontozzák**: igen-nem típusú kérdés esetén 0 vagy 1, alacsony-közepes-magas kockázat kiválasztásakor 0, 0,5 vagy 1, kiegészítendő kérdés esetén a – nem feltétlenül ismert – kategorizálás szerint ugyancsak 0, 0,5 vagy 1 pontszám adható.
 - **A végső eredmény többszöri átlagolással alakul ki**: az azonos típusú kérdések (jogi, társadalmi, gazdasági) pontszámait átlagolják a szubindikátorokon belül, ezek átlaga adja a szubindikátorok eredményét, a szubindikátorok átlaga az indikátorokét, végül a területi indikátorok eredményeinek átlaga az egyes területek eredményét.

¹⁷⁰ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 176. o. A 2014-es évről készült teljes jelentésben megjegyzik, hogy általuk függetlennek és semlegesnek tartott helyi intézményeket kerestek meg, a helyi csapat tagjait pedig a kijelölt „*nemzeti csapatvezető*” kéri fel. Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 24-25. o.

¹⁷¹ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 181. o., 2022-ről [\[LINK\]](#) 188. o.

¹⁷² Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 28-30. o., 2016-ról. [\[LINK\]](#) 75-76. o., 2017-ről. [\[LINK\]](#) 78-79. o.

¹⁷³ Lásd: Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 56. o., A módszertani ismertető szerint ezenkívül, szükség esetén lehetőség van további országszakértő bevonására, aki az adott országban meghatározó kutatónak számít a média területén. Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 173. o.

¹⁷⁴ Média Pluralizmus Monitor 2023 kérdőíve. [\[LINK\]](#)

- **Az így kapott pontszámot százalékos értékke alakítják**, amely kockázati értéket jelöl. A legjobb elérhető eredmény 3 százalék, a legrosszabb 97 százalék, mivel esetlegesen előforduló 0 vagy 100 pont esetén sem akarják a tökéletes vagy fokozhatatlanul kockázatos pluralizmus képét közvetíteni.
- A kérdőív **minden kérdés esetében lehetővé teszi „nem alkalmazható” („not applicable”) és „nincs adat” („no data”) válaszok megjelölését.**
 - A **„nem alkalmazható”** választ akkor fogadják el, **ha a kérdés az adott országra nézve nem értelmezhető vagy egy korábbi kérdésre adott válasz miatt értelmetlen** (például jogi szabályozás hiányában értelmetlen lenne válaszolni a szabályozás gyakorlati eredményességét firtató kérdésre). A **kockázatértékelés szempontjából** ezt az opciót **figyelmen kívül hagyják**.
 - A **„nincs adat”** választ **ezzel szemben a legtöbb esetben figyelembe veszik a kockázatértékeléskor**, azaz általában az adathiányt is kockázati szempontból értelmezhető válaszként könyvelik el. Ilyen esetekben a helyi csapat értékelése jelent kiindulópontot, hogy a lokális kontextus alapján megítélik, kockázatot jelent, illetve jelez-e önmagában az adathiány. Ezt követően a központi csapatnak lehetősége van a helyi csapat által adott minősítés felülvizsgálatára az adathiány mögött meghúzódó okok kockázati szempontú értékelésével. Ennek keretében nagyon alacsony (0 pont), alacsony (0,25 pont), magas (0,75) és nagyon magas (1 pont) kockázati minősítést adhatnak vagy kivételes esetben technikai okból hiányzó adatként **„nem alkalmazhatónak”** értékelik a választ, ezzel kivonva azt az értékelésből. Alacsony kockázati érték adható például, ha az információk megítélésük szerint csekély jelentősége volt; magas vagy nagyon magas kockázati minősítést jelenthet ugyanakkor például, ha az adathiány jogszabályi kötelezettség teljesítését akadályozza (például piaci koncentrációra vonatkozó adatok hiánya).¹⁷⁵
- A kérdőív **kitöltéshez a forrásfelhasználást illetően a projekt ajánlásokat fogalmaz meg** a helyi csapat számára, illetve instrukciókat ad az adatgyűjtéshez (például érdeklődjenek e-mailben vagy telefonon a közszolgálati médiánál a nők reprezentációjával kapcsolatban a menedzsmentben), megjelöl ajánlott elsődleges forrásokat (jogszabályokat, adatbázisokat). Ugyanakkor kifejezetten **a szöveges országjelentés forrásfelhasználásával kapcsolatos – az eltérő vélemények megjelenítését és a kiegyensúlyozottságot garantáló – érdemi szabályt vagy elvárást a helyi csapat számára nem fogalmaznak meg**. A 2022-es évet értékelő jelentés rögzíti: *„a kiadványban kifejtett nézetek a szerzők véleményét tükrözik, nem pedig az Európai Egyetemi Intézetét”*.¹⁷⁶
- A módszertan **a 2016-2022 közötti időszakban csaknem azonosnak tekinthető**, ahogy jeleztük a 2014-es és 2015-ös éveket pilot projektek keretében és évenként csak a tagállamok egy részében vizsgálták.
 - A kérdőívben található kérdések között ennek ellenére időről-időre változtatásokat hajtottak végre, néhány alkalommal indikátor szintű módosításra is sor került.¹⁷⁷

¹⁷⁵ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 174-190. o.

¹⁷⁶ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 3. o.

¹⁷⁷ Így például 2020-ban a társadalmi inkluzivitás öt indikátorából kikerült a fogyasztékkal élők médiahozzáférése és bekerült a jogsértő és káros tartalommal szembeni védelem. Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2020-ról. [\[LINK\]](#) 172-182. o.

- A 2020-ban kiadott (2018-2019-es időszakot vizsgáló) jelentéstől kezdve hangsúlyosabbá vált a digitális, illetve online média pluralizmusának vizsgálata. Ettől az évtől az online környezetre vonatkozó változók pontszámai alapján külön is bemutatják a terület kockázatértékelését.¹⁷⁸

4.2. A médiaszabadság-jelentések módszertanának értékelése

Freedom House – Freedom in the World

- A Freedom in the World **jelentések összességében széles teret engednek a szubjektív értékelések megjelenésének.** Ezzel összefüggésben kritikaként említhető, hogy 2020-tól kezdve nem tüntették fel a jelentések elkészítésében részt vevő valamennyi személy nevét. Az elemzés szubjektív jellegének kockázatát erősíti továbbá, hogy a jogszabályok szövegének elemzésén túlmenően azok végrehajtásának véleményezésére is vállalkoznak. Vagyis **nem pusztán a jogszabályi garanciákat elemzik, hanem azok érvényesülését is, ami természetesen fontos célkitűzés, de jóval nagyobb teret enged a részrehajló véleményeknek,** mint a jogszabályok tárgyilagos vizsgálata.
- **A szubjektivitás jelenlétét maga a Freedom House is elismeri,** a módszertani dokumentumban úgy fogalmaz, hogy *„egy ilyen vállalkozásban elkerülhetetlen a szubjektivitás egy foka.”*¹⁷⁹
- A szervezet legutóbbi jelentésének elkészítésében 128 elemző, illetve 40 tanácsadó vett részt. Tekintettel arra, hogy a 195 ország és 15 vitatott vagy különleges jogállású földrajzi terület helyzetét vizsgálják,¹⁸⁰ számos esetben **előfordulhat, hogy egy elemzőnek több ország jelentését is el kell készítenie. Kicsi a valószínűsége, hogy egyetlen szakember** – általános szakmai felkészültségén túl – **több állammal kapcsolatosan is a jelentés elkészítéséhez szükséges mélységű ismeretekkel rendelkezik.**
- A Freedom in the World jelentések által **vizsgált területek igen széleskörűek,** amelyet az is alátámaszt, hogy a jelentés alapjául szolgáló kérdőív több, mint 12 oldal hosszúságú. **Egy-egy szakembernek igen sok** – a politikai viszonyoktól a jogi kérdéseken keresztül a médiatulajdonosok által a szerkesztőkre gyakorolt nyomás mértékéig terjedő – **területen kellene mélyreható ismeretekkel rendelkeznie, esetenként több ország tekintetében is, annak érdekében, hogy a jelentés megalapozott módon készüljön el.**
- Bár a jelentések módszertanát bemutató dokumentum szerint az elemzés elkészítése során az elemzők *„források széles körét használják fel, beleértve újságcikkeket, tudományos tanulmányokat, nem kormányzati szervek elemzéseit, szakmai kapcsolatokat és helyszíni kutatásokat is,”*¹⁸¹ azonban kritikaként fogalmazható meg, hogy **a jelentésekben 2021-től kezdődően nem található meg a felhasznált források.** Ezeket könyv formájában megjelenő teljes jelentésekben szokták feltüntetni, a weboldaluk tájékoztatása szerint a jövőben a 2021-es, a 2022-es és a 2023-as jelentések könyvkiadásait közzéteszik, erre azonban mindeddig nem került sor.¹⁸²
 - **A 2015-2020 között kiadott jelentések elkészítéséhez egyetlen magyar forrásként a Politics.hu elnevezésű weboldal szolgált,** amely 2018 januárjában határozatlan időre felfüggesztette a működését és csak 2020-ban indult újra.¹⁸³

¹⁷⁸ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 138. o

¹⁷⁹ Freedom House: Freedom in the World Research Methodology. [\[LINK\]](#)

¹⁸⁰ Freedom House: Freedom in the World 2023: About the Report. [\[LINK\]](#)

¹⁸¹ Freedom House: Freedom in the World 2023: Methodology questions. [\[LINK\]](#)

¹⁸² Freedom House: Publication Archives. [\[LINK\]](#)

¹⁸³ Web Archive: Politics.hu. [\[LINK\]](#)

- További, a riport transzparenciájával kapcsolatos kritikaként említhető, hogy **az egy-egy országról szóló kutatást készítő elemző személye nem azonosítható be egyértelműen**. Bár a jelentések feltüntetik a közreműködő személyeket, nincs meghatározva, mely szakértő készítette az adott országról szóló jelentést. Ennek közlése a kutatások megítélésének szempontjából is előremutató lenne, tekintettel annak kockázatára is, hogy a kutatók forrásként felhasznált szakmai kapcsolatai is hasonló nézőponttal rendelkező személyek közül kerülhetnek ki.
- További **kritikaként fogalmazható meg a jelentésekben található állítások ismétlődése**. Bizonyos eseményekről több éven át beszámolnak. A Népszabadság 2016-os bezárását például egészen 2023-ig, az eddigi utolsó jelentésig évről-évre megemlítik. **Mindez egyértelműen ellentmond annak a jelentés által kitűzött célnak, hogy az országok helyzetét az adott évek vonatkozásában értékeljék.**

Freedom House – Nations in Transit

- Amennyiben végigtekintjük a jelentések által hivatkozott forrásokat, elmondható, hogy **nagyrészt egyoldalúan kiválasztott lapokat, illetve kutatásokat használtak fel**:
 - Visszatérő elemként jelennek meg például a 444.hu és a Hvg.hu weboldalak cikkei, valamint a Mérték Médiaelemző Műhely kutatásai, ezektől eltérő forrásokkal és álláspontokkal kevésbé találkozhatunk, ami egyoldalúvá teszi **a Nations in Transit jelentéseit**.
- Kritikaként fogalmazható meg a módszertannal kapcsolatban, hogy **a jelentést általában egy, időnként két szerző készíti el**. Ezáltal csökken annak az esélye, hogy kellően objektív, a kérdéseket több oldalról bemutató jelentés készüljön.
 - Az értékeléseket többnyire olyan személyek készítik, akik általában egyoldalúan kritikus véleményeket fogalmaznak meg a hazai médiahelyzettel kapcsolatban, ezektől **eltérő értelmezéseket, nézőpontokat kevésbé találhatunk a jelentésekben**.¹⁸⁴
- Tekintettel arra, hogy a jelentés milyen széles körben vizsgálódik, további **kérdésként merül fel, hogy a jelentéseket készítő személy vagy személyek – általános felkészültségükön túl – rendelkeznek-e mind a hét vizsgált területen kellően mélyreható ismeretekkel azok elkészítéséhez**.
- A módszertant bemutató dokumentum maga is tartalmaz egy részt, amelynek értelmében a „*Nations in Transit jelentés nem értékeli a kormányokat önmagukban és nem is kizárólag a kormányzati szándékok vagy jogszabályok alapján értékeli az országokat. Inkább az állam és a nem kormányzati szereplők által az egyén jogaira és szabadságaira gyakorolt gyakorlati hatást veszi figyelembe.*” Míg az előbbiek, vagyis a jogszabályok rendelkezései és a kormányzati szándékok objektív módon könnyebben elemezhetők, addig a **kormányzat által gyakorolt hatás vizsgálata már szubjektívebb értékelést feltételez**.¹⁸⁵

Freedom House – Freedom on the Net

- A Freedom on the Net projekt keretében elkészülő **pontozásos és szöveges országértékelés is jellemzően egy országszakértő állásfoglalásán alapul**. A felülvizsgálati lehetőségek következtében befolyásoló szereppel bírnak továbbá a regionális gyűléseken résztvevő további szakértők, valamint a Freedom House központi csapata. A jelentések készítésével kapcsolatban **ezzel összefüggésben több kritika is felvethető**, amelyeket az alábbiakban ismertetünk.

¹⁸⁴ Lásd: German Marshall Fund: Zsuzsanna Végh [\[LINK\]](#) és German Marshall Fund: Dániel Hegedűs [\[LINK\]](#)

¹⁸⁵ Freedom House: Nations in Transit Methodology. [\[LINK\]](#)

- **A kiválasztás szabályozási és átláthatósági hiányosságai:** A projekt **hiányossága, hogy nem tartalmaz érdemi leírást, számonkérhető szabályt a jelentéseket készítő szakértők kiválasztásával kapcsolatban.** Mindössze annyit közölnek, hogy változatos (például tudományos vagy újságírói) háttérrel rendelkező helyi szakértőket kérnek fel. Jelzik továbbá, hogy a felkért szakértők számára képzést nyújtanak a Freedom on the Net módszertanával kapcsolatban.¹⁸⁶
 - A jelentések megalapozottságát és elfogulatlanságát bizonytalanná teszi, hogy **mindössze egy, esetenként kettő szakértő pontozásán és szöveges értékelésén alapulnak. Magyarország pontozását és szöveges értékelését például az elmúlt években a Társaság a Szabadságjogokért egyetlen munkatársa végezte el,** aki kevéssé törekedett arra, hogy a szubjektív értékelés kockázatát eltérő megközelítések, összefüggések bemutatásával csökkentse.
 - A projekt módszertani leírása alapján **nem szól arról, hogy a regionális szakértői gyűlések, majd a Freedom House központi csapata pontosan milyen keretek között és milyen mértékben változtathat a helyi szakértő által felterjesztett értékelésen, különös tekintettel a szöveges jelentésekre.** A felülvizsgálatnak a szervezet saját állítása szerint szakmai kiegyensúlyozó szerepet is szánt, ugyanakkor nem ismert, hogy ezt a szerepet ténylegesen milyen mértékben töltik be.
- **Forrásfelhasználás:** A módszertani leírás alapján **a projekt nem támaszt érdemi elvárást a pontozáshoz és szöveges értékeléshez kapcsolódó források kiválasztására és felhasználására vonatkozóan,** pusztán annyit jeleznek, hogy a Freedom House központi csapata kiadás előtt tényellenőrzésnek veti alá a jelentéseket.¹⁸⁷ Ennek kockázatát mutatja, hogy **a jelentések több esetben módszertanilag megkérdőjelezhető kutatásokra hivatkoznak.** A Freedom on the Net visszatérően hivatkozik például a Mérték Médiaelemző Műhely 2019-es elemzésére azt állítva, hogy a magyar online médiapiac 41,3 százaléka kormánybarát irányítás alatt áll, miközben a számítás során mindössze négy vezető oldal éves árbevételét és azon belül az origo.hu árbevételének arányát vették figyelembe.¹⁸⁸ **A jelentés szövege nem mutatja be a forrásban megjelenő számítás módszertani korlátait,** hanem megtévesztő módon a magyar online médiapiac egészét leírni képes kimutatásként utal rá.
 - További aggályokat vet fel **a források esetleges elavultsága.** Erre szolgáltat példát, hogy az egyes társadalmi csoportok internethez való hozzáférése kapcsán a Freedom on the Net 2023-as kiadása egy 2007-ben kiadott tanulmányra hivatkozik. Ezen túl előfordul, hogy a jelentés már nem hatályos jogszabályokra hivatkozva igyekszik alátámasztani állításait.¹⁸⁹
- **Egyoldalúság és szubjektivitás:** A jelentés ugyan **törekszik arra, hogy a benne megjelenő, tényszerűen nem feltétlenül alátámasztott megállapításokat ne saját értékeléseként, hanem az általa idézettek véleményeként mutassa be, ezen vélemények kiválasztására ugyanakkor általában egyoldalúan kerül sor.** Nem a jelentés állítja például, hogy *„a politikailag ellenőrzött médiaszabályozó hatóság és a médiapiacba való torzító állami beavatkozás együttes hatása aláásta a médiapluralizmust és a véleménynyilvánítás szabadságát Magyarországon”*,¹⁹⁰ de visszatérően ilyen

¹⁸⁶ Freedom House: Freedom on the Net. Research Methodology. [\[LINK\]](#) Freedom on the Net 2023 teljes jelentés. [\[LINK\]](#) 37. o.

¹⁸⁷ Freedom House: Freedom on the Net. Research Methodology. [\[LINK\]](#)

¹⁸⁸ Urbán Ágnes (2019): Mérték Media Monitor. Soft censorship 2018. Mérték Füzetek. 18. sz. [\[LINK\]](#) 51-57. o.; Freedom House: Freedom on the Net 2019 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) B6. kérdés, 2020. [\[LINK\]](#) B5. kérdés, 2021. [\[LINK\]](#) B5. kérdés, 2022. [\[LINK\]](#) B5. kérdés, 2023. [\[LINK\]](#) B5 kérdés

¹⁸⁹ Freedom House: Freedom on the Net 2023 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) 10. és 13. sz-ú lábjegyzetek.

¹⁹⁰ Freedom House: Freedom on the Net 2023 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) B7 kérdés.

állításokat mutat be egy-egy kérdés kapcsán és tartózkodik attól, hogy azokat kritika alá vonja. Bizonyos esetekben a jelentés is szubjektív fejtegetésekbe bocsátkozik azt állítva például, hogy „*a független híroldalak növekvő nyomással néznek szembe, hogy a kormánybarát narratívákhoz igazodjanak*”.¹⁹¹

- A **projekt hiányossága, hogy jelentéseinek szövege sokszor éveken keresztül jelentős részben megegyezik, annak ellenére, hogy a szerzők hivatalosan egy adott év vizsgálatára vállalkoznak.** 2012 és 2021 között például minden évben ugyanarra az Article 19 nevű szervezet által jegyzett dokumentumra hivatkozva kritizálják a Médiatanács szankcionálási hatáskörét.¹⁹²
- **Irrelevancia:** A Freedom on the Net nevének megfelelően az internet szabadságának vizsgálatára vállalkozik, a jelentések mégis **számos, a kutatási területhez nem tartozó jelenséggel és eseménnyel is foglalkoznak.** A Freedom on the Net 2021-es jelentése kitér például a Médiatanács rádiófrekvenciákra vonatkozó engedélyezési gyakorlatára és a Klubrádió ügyére, a 2018-as jelentés pedig a civil szervezetek külföldi támogatásának szabályozását mutatja be.¹⁹³

Freedom House – Freedom of the Press

- A Freedom of the Press keretei között – a Freedom House egyéb jelentéseihez hasonlóan – **az államokat mindössze három kategória egyikébe sorolják be.** Közel 200 állam vizsgálata mellett **mindez azt eredményezi, hogy egymástól jelentősen eltérő eredményt elérő országok kapnak azonos minősítést, miközben egymáshoz hasonló államok eltérő csoportba kerülnek.**
 - Erre példa, hogy **a 2017-es jelentésben mind Magyarország, mind Afganisztán a részben szabad besorolásba tartozik,** annak ellenére, hogy utóbbi országban 2016-ban hét televíziós alkalmazott hunyt el egy robbantásban, további négy újságíró pedig életét vesztette a munkájával összefüggésben.¹⁹⁴
- **Egy kérdés gyakran több elemből áll.** Mivel a több elem ellenére is csak egyetlen pontszám adható a kérdésre, **így az eredmény bizonyos esetekben megtévesztő.**
- Fontos megemlíteni a jelentésekkel kapcsolatban, hogy azok – ahogy azt a tárgyi tévedésekkel foglalkozó fejezetben szemléltetjük – több esetben **megalapozatlan állítást tartalmaznak.** Gyakori, hogy az állítás mellől teljes mértékben hiányzik az indokolás, amely nagy mértékben rontja az index hitelességét.
- Kritikával illelhető, hogy **nem átlátható pontosan milyen mennyiségű és jellegű információ segítségével készülnek a jelentések.** Bár a módszertani leírásokban rögzítik, hogy elemzők helyi kutatásait, a kutatók professzionális helyi kapcsolatait, nem kormányzati szervek, kormányok és nemzetközi szervek jelentéseit használják fel, ezek közül azonban egyet sem nevesítenek, ami nagy mértékben csökkenti a jelentés transzparenciáját.

¹⁹¹ Freedom House: Freedom on the Net 2020 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) B7. kérdés, 2021. [\[LINK\]](#) B7. kérdés, 2022. [\[LINK\]](#) B7. kérdés

¹⁹² Article 19: Hungarian media laws Q&A. 2011 augusztus. [\[LINK\]](#) 5-6. o. Freedom House: Freedom on the Net 2015 teljes jelentés [\[LINK\]](#) 372. o., 2014. [\[LINK\]](#) 368. o., 2013. [\[LINK\]](#) 329. o., 2012. [\[LINK\]](#) 224. o., Freedom on the Net 2016 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) A. kérdéscsoport. 2017. [\[LINK\]](#) A. kérdéscsoport. 2018. [\[LINK\]](#) A. kérdéscsoport. 2019. [\[LINK\]](#) B6. kérdés. 2020. [\[LINK\]](#) B6. kérdés, 2021. [\[LINK\]](#) B6. kérdés.

¹⁹³ Freedom House: Freedom on the Net 2021 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) A5. kérdés, 2018. [\[LINK\]](#) C. kérdéscsoport.

¹⁹⁴ Freedom House: Freedom of the Press 2017. [\[LINK\]](#) 25. o. és 27. o.

- Problémás továbbá, hogy – a riport elkészítésében 2013-ban részt vevő¹⁹⁵ Laura Schneider szerint – **egyetlen szakértő készíti el az adott országról szóló jelentést**, ami tovább növeli a dokumentum szubjektív jellegét.¹⁹⁶
 - A korábbi jelentések módszertani részében a Freedom House – a Freedom in the World jelentéshez hasonlóan – **a Freedom of the Press esetében is elismerte**, hogy a jelentésekben **„elkerülhetetlen egy bizonyos fokú szubjektivitás.”**¹⁹⁷
- A kutatás elkészítésében 2017-ben 90 kutató vett részt,¹⁹⁸ ami meglehetősen kevésnek mondható, tekintettel arra, hogy a jelentés közel 200 országgal foglalkozik. A megbízott vezető kutatók nagy része az Egyesült Államokból származik, ami felveti a saját nemzetükkel szembeni elfogultság kérdését. Emellett az is problémákat vet fel, hogy **egy szakértő több országot is értékel.**¹⁹⁹ **Nehezen képzelhető el, hogy egyetlen kutató – általános szakmai felkészültségén túlmenően – egy régió több államának akár jelentősen is eltérő szabályozási környezetét, médiapiacát és politikai keretrendszerét, gyakorlati hatásait is ismeri** egy ilyen jellegű kutatás elkészítéséhez **szükséges mélységben.**²⁰⁰
- Aggályosnak tekinthető, hogy **nem ismert, milyen szempontok szerint választották ki az elemzést elkészítő szerzőket.** A 2017-es jelentésben közreműködők között mindössze egyetlen magyar elemző volt megtalálható, az egyoldalúan kritikus Mérték Médiaelemző Műhely vezetője. A korábbi jelentésekben több alkalommal is közreműködött a hasonló nézőpontot képviselő Amnesty International egyik volt munkatársa is.²⁰¹
 - **Sajnálatosnak tartjuk, hogy a Freedom House nem törekedett a szakértők plurálisabb kiválasztására**, többféle véleménynek teret engedve jelentésében.
 - További probléma, hogy a 2016-os jelentés elkészítésében magyar munkatárs nem működött közre.²⁰²

Freedom House – Reviving News Media in an Embattled Europe

- A többi dokumentumhoz hasonlóan ezen különjelentéssel kapcsolatban is felvethető a **kellő objektivitás és a felhasznált források pluralizmusának hiánya.**
 - A lábjegyzeteket áttekintve elmondható, hogy az **interjúalanyokat egyoldalúan választották ki**, közöttük elsősorban bizonyos szubjektív politikai álláspontokat közvetítő **médiumok és NGO-k munkatársai** találhatók meg. Hasonló következtetésre juthatunk a felhasznált források áttekintése alapján is. A **források egyoldalú kiválasztása miatt a riport kiegyensúlyozatlan képet festhet** a hazai médiaviszonyokról.
- Problémás továbbá, hogy a különjelentés **nem tünteti fel teljeskörűen a bevont interjúalanyok neveit**, erre csak a lábjegyzetekből következtethetünk.²⁰³

¹⁹⁵ Freedom House: Freedom of the Press 2013. [\[LINK\]](#) 9. o.

¹⁹⁶ Laura Schneider: Media Freedom Indices. DW Akademie, 2014/1. szám 14-15. o.

¹⁹⁷ Freedom House: Freedom of the Press 2015. [\[LINK\]](#) 26. o.

¹⁹⁸ Freedom House: Freedom of the Press Methodology. [\[LINK\]](#)

¹⁹⁹ Laura Schneider: Media Freedom Indices. DW Akademie, 2014/1. szám. 15. o.

²⁰⁰ Laura Schneider: Media Freedom Indices. DW Akademie, 2014/1. szám. 15. o.

²⁰¹ Freedom House: Freedom of the Press 2017 – Acknowledgements. [\[LINK\]](#); Freedom House: Freedom of the Press 2015 – Acknowledgements. [\[LINK\]](#)

²⁰² Freedom House: Freedom of the Press 2016 – Acknowledgements. [\[LINK\]](#)

²⁰³ Freedom House: Reviving News Media in an Embattled Europe. [\[LINK\]](#)

Riporterek Határok Nélkül

- A jelentés transzparenciájával kapcsolatosan **kritikával illethető, hogy nem garantált a résztvevők pluralitása, ugyanis nem lelhető fel információ a jelentést készítő és a kérdőívet kitöltők személyéről és 2012 óta a megkeresettek számáról sem.**²⁰⁴ Laura Schneider szerint ezen információk hiányában nem zárható ki, hogy a kérdőívet többnyire a Riporterek Határok Nélkül munkatársainak ismeretségi körébe tartozó személyek töltik ki.²⁰⁵
 - Az index kiadásának első éveiben a Riporterek Határok Nélkül még publikálta, hogy mennyi partnerszervezet, illetve hány személy működött közre a kutatás elkészítésében, azonban e jó gyakorlatával 2011-től kezdődően felhagyott, csökkentve az index transzparenciáját.
- Emellett további probléma, hogy a szöveges jelentések elkészítése során **a szervezet nem következetes a források felhasználásával.** Bár bizonyos állításokat igyekeznek hiperhivatkozásokkal alátámasztani, azok azonban a saját cikkeikre mutatnak, ami kérdéseket vet fel a forrásanyagok pluralitásával kapcsolatosan. Emellett tovább csökkenti a jelentés transzparenciáját, hogy nem minden állítás esetén tüntették fel az ahhoz tartozó hivatkozást.
- További kritikaként merül fel, hogy **a számos szakterületet** – többek között büntetőjogot, médiajogi szabályozási, gazdasági, illetve politikai kérdéseket – **érintő kérdőív** kellően megalapozott kitöltéséhez elengedhetetlen a fenti szakmákban való jártasság, azonban **ilyen széleskörű tájékozottsággal viszonylag kevesen rendelkeznek.**
- Ugyancsak **aggályokat vet fel az a tény, hogy a szervezet által alkalmazott módszertan számos alkalommal változott:** legjelentősebben a 2011-2012-es, a 2013-as és a 2022-es jelentés módosult. A 2011-2012-es jelentés módszertana azért változott, mert a szervezet szakértői szerint az nem mutatta megfelelő módon az egyes országok közötti különbségeket.²⁰⁶
- Mindezeket túl megemlítendő, hogy a szervezet gyakran **hatásvadász megfogalmazásokat és kifejezéseket alkalmaz,** illetve **állításokat tesz anélkül, hogy azt tényszerűen alátámasztaná.**
 - A 2011-2012-es globális jelentés szerint **például „Magyarország 17 helyet esett vissza a 40. helyre, miután olyan törvényt fogadott el, amely közvetlen ellenőrzést biztosít a kormánypárt számára a média felett.”**²⁰⁷
 - A Riporterek Határok Nélkül 2014-es regionális jelentése szerint Magyarországon **„a független hírszolgáltatás elleni boszorkányüldözés zajlik.”** Ugyanezen jelentés a Médiatanácsot is hatásvadász módon kritizálja: **„a Médiatanács létrejötte egyetlen dolgot garantált: politikai beavatkozást a hírek és információk tartalmába.”**²⁰⁸
 - 2021-ben azt állította a szervezet regionális jelentése, hogy **„Orbán Viktor Magyarországon egy olyan alternatív európai modellt épített ki, amelyből teljes mértékben hiányzik a sajtószabadság”,** illetve további hangzatos kritikaként fogalmazta meg, hogy **„a független hírforrásokat Orbán Viktor kormánya cenzúrázza.”**²⁰⁹

²⁰⁴ Laura Schneider: Media Freedom Indices. DW Akademie, 2014/1. szám., 22. o.

²⁰⁵ Az azonos ismeretségi körből származó válaszadók jelentette kockázatról lásd: Laura Schneider: Media Freedom Indices. DW Akademie, 2014/1. szám 22. o.

²⁰⁶ Justin D. Martin Dalia Abbas, Ralph J. Martins: The Validity of Global Press Ratings. [\[LINK\]](#)

²⁰⁷ Riporterek Határok Nélkül: World Press Freedom Index 2011/2012. [\[LINK\]](#)

²⁰⁸ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia 2014: European Union – Rights guaranteed but under threat. [\[LINK\]](#)

²⁰⁹ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia RSF 2021 Index: EU struggles to defend values at home. [\[LINK\]](#)

- A szervezet aktuális, honlapjukról elérhető értékelésében is található hatásvadász kifejezések. Ezek közé tartozik, hogy a Riporterek Határok Nélkül **a magyar miniszterelnököt a „sajtószabadság ragadozójának” tartja**, illetve állításuk szerint **„a Fidesz elnevezésükormánypárt de facto jelleggel az ország médiumainak 80 százalékát uralja.”**²¹⁰

Média Pluralizmus Monitor

- A **Média Pluralizmus Monitor módszertanával kapcsolatban különösen indokoltak a szigorú elvárások, hiszen,** ahogy már utaltunk rá, az Európai Bizottság jogszabályelőkészítő és jogállamisági eljárásokkal kapcsolatos tevékenysége során is kiemelten kezeli a projekt dokumentumait. A Média Pluralizmus Monitor tehát **a jogállamisági jelentéseken keresztül a tagállamok európai uniós forrásokhoz való hozzáféréseire is közvetett hatást gyakorolhat.**²¹¹
- A **vizsgálatok eredménye döntően a néhány főből álló helyi csapat állásfoglalásán alapul,** a csapat tagjainak a kérdőívben szereplő kérdésekre adott válaszaira épül, **ami jelentősen növeli a velük kapcsolatos kritikai észrevételek súlyát.**²¹²
 - **Kiválasztás szabályozási és átláthatósági hiányosságai:** A projekt **nem fektet le világos szabályokat a helyi csapat tagjainak kiválasztásával kapcsolatban.** A módszertani leírások nem tartalmazznak előírást sem a csapat létszáma, sem az összetétel tekintetében. Pusztán annyit rögzítenek, hogy a médiapluralizmus és a médiaszabadság területén elismert szakemberekről van szó.²¹³ Nincs a helyi csapat intézményi, szakmai vagy szociokulturális értelemben vett pluralitására vonatkozó számonkérhető szabály.
 - **Létszám és folytonosság:** Az éves vizsgálatok **összehasonlíthatósága szempontjából nem szerencsés a helyi csapat létszámának és összetételének váltakozása.** A helyi csapatnak csaknem minden évben eltérő számú tagja volt²¹⁴ és csak egyetlen szakértő vett részt – 2014 és 2022 kivételével – minden évben a vizsgálatban, annak ellenére, hogy a projekt hangsúlyozza a folytonosság biztosítására irányuló törekvését.
 - **Összetétel: A helyi csapat összetételével kapcsolatban** – a kiválasztás korábban jelzett szabályozási hiányosságán túlmenően – **felvethető a pluralitás hiánya.** A 2016-os és 2017-es évről készült értékeléseket például egyetlen intézet, a Közép-európai Egyetem (CEU) Center for Media, Data and Society munkatársaira bízta. A 2021-es évről szóló jelentést készítő magyar szakértő mindegyike egy egyoldalúan kiválasztott portálhoz, az Átlátszóhoz köthető újságíró is egyben. A 2020-as év értékelését pedig egyetlen egyetemi tanszék oktatója és hallgatója jegyezte. A helyi csapatban több alkalommal is helyet kaptak külföldi szakértők, sőt olyan kutató is, aki a projektet kidolgozó központ munkatársa.

²¹⁰ Riporterek Határok Nélkül: Country fact-file: Hungary. [\[LINK\]](#)

²¹¹ A médiaszabadságról szóló jogszabály (European Media Freedom Act) néven hivatkozott dokumentum az Európai Bizottság által 2022. szeptember 16-án elfogadott javaslat az Európai Parlament és a Tanács számára a belső piaci médiaszolgáltatások közös keretének létrehozásáról (az európai tömegtájékoztatás szabadságáról szóló jogszabály) és a 2010/13/EU irányelv módosításáról. [\[LINK\]](#) Az Európai Bizottság Média Pluralizmus Monitor felhasználásával kapcsolatos megjegyzéseit lásd még: Monitoring media pluralism in the digital era. Európai Bizottság. [\[LINK\]](#) Az Európai Bizottság sajtóközleménye. European Media Freedom Act: Commission proposes rules to protect media pluralism and independence in the EU. 2022. szeptember 16. [\[LINK\]](#)

²¹² Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 174-190. o.

²¹³ A 2014-es évről készült teljes jelentésben megjegyzik, hogy általuk függetlennek és semlegesnek tartott helyi intézményeket kerestek meg, a helyi csapat tagjait pedig a kijelölt „nemzeti csapatvezető” kéri fel. Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 24-25. o.

²¹⁴ 2014 és 2022 között sorrendben 4, 5, 3, 3, 2, 4 és 3 fő.

- A helyi csapat meghatározó jelentőségével és a pluralitás hiányával kapcsolatos módszertani kritikát erősíti a **külső szakértői csapat vizsgálata.**²¹⁵
 - **Kiválasztás és összetétel:** Korábban utaltunk rá, hogy **bár a jelentés az első vizsgálati években kifejezte szándékát a plurális összetételű szakértői csapatok kialakítása iránt,** meghatározva a csapat létszámát (7 fő) és azt, hogy mely szakmai területek képviselőinek szükséges részvételét biztosítani (például 1 fő a szabályozó hatóság részéről, 1 fő újságíró szervezet részéről, 1 fő kiadó szervezet képviselőjében, 1 fő műsorszolgáltató szervezet részéről), **a legutóbbi három teljes jelentésben nem közöltek ilyen elvárásokat, a korábban leírt elvárásoknak pedig egyik évben sem sikerült teljeskörűen eleget tenni.**²¹⁶ **A 2018-2019-es évet vizsgáló értékelés szakértői csapata például mindössze három főből állt a korábban jelzett hét tag helyett, csupán egyetlen szakmai szervezet képviseltette magát, a szabályozó hatóság részéről pedig nem vettek részt a csapat munkájában.**²¹⁷
 - **A kritikákat árnyalni képes személyek tehát nem mindig vettek részt a szakértői csoportban.** Az NMHH, illetve a Médiatanács képviselője csak bizonyos években²¹⁸ volt jelen, szemben az egyoldalúan kiválasztott, a hazai médiahelyzettel kapcsolatban publikációik, megnyilatkozásaik alapján erőteljesen kritikus szakértőkkel.²¹⁹
 - **Érdemi befolyás hiánya:** Fontos hangsúlyozni, hogy **a külső szakértői csoport tagjai nem töltik ki a kérdőívet és a jelentések megírásában sem vesznek részt.** A helyi csapat a kényes, kvalitatív értékelést igénylő kérdések esetében mintegy segítségként veszi igénybe a külső szakértőket. **Megkérdőjelezhető továbbá, hogy a külső szakértői csoport mennyiben gyakorolhat érdemi befolyást az értékelésre, ha tagjai eltérő vagy ellentétes véleménnyel bírnak, hiszen nem ők pontoznak és a jelentés megírásában nem vesznek részt, esetleges ellenvéleményüket pedig a helyi csapat figyelmen kívül hagyhatja.**²²⁰ A 2022-es évet értékelő országjelentés is kiemeli: *„az egyes országok jelentései nem feltétlenül tükrözik a segítségüket felajánló szakértők személyes véleményét”,* illetve *„a végső eredmények az adatokat gyűjtő és a jelentést író csapat szakértelmét és megállapításait tükrözik”.*²²¹ A 2022-es évet vizsgáló teljes jelentésben rögzítik, hogy a helyi csapat szabadon dönthet arról, megerősíti vagy módosítja-e eredeti álláspontját a szakértői csoport tagjainak értékelése alapján.²²² Összességében **nem látjuk biztosítottnak, hogy a külső szakértői csoport – adott esetben ellentétes véleményeket megfogalmazó – tagjainak a helyi csapat kiegyensúlyozására érdemi befolyása legyen, működésük legfeljebb ennek látszatát közvetítheti a nyilvánosság felé.**

²¹⁵ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 174-190. o.

²¹⁶ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 28-30. o., 2016-ról. [\[LINK\]](#) 75-76. o., 2017-ről. [\[LINK\]](#) 78-79. o.

²¹⁷ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 23. o.

²¹⁸ 2016-ban és 2017-ben Koltay András a Médiatanács tagjaként, 2021-ben és 2022-ben Nyakas Levente az NMHH Médiatudományi Intézetének vezetőjeként.

²¹⁹ A 2022-es évet értékelő jelentés elkészítése során közreműködő szakértői csoportban a Magyar Lapkiadók Egyesületét mint szakmai szervezetet a 444.hu oldal kiadójának vezérigazgatója képviselte. A kiegyensúlyozottság növelése érdekében előremutató lenne, ha a szakmai szervezetek részéről több, különböző irányultságú médiumhoz köthető tisztségviselő is lehetőséget kapna a szakértői részvételre. Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 56. o.

²²⁰ Korábbi jelentések módszertani leírása szerint ilyen esetekben a helyi csapatnak indokoltást kellett adnia, ami önmagában sajnos nem garantálja az ellentétes szakértői álláspontok megjelenését az értékelésekben, különös tekintettel a szöveges jelentésekre. Lásd: Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 76. o.

²²¹ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 56. o.

²²² Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 177. o.

- **A projekt hiányossága** továbbá a **kiegyensúlyozott forráskiválasztásra vonatkozó szabályok egyértelmű lefektetésének és következetes alkalmazásának mellőzése, különös tekintettel a szöveges országjelentésekre.** Igaz ugyan, hogy a kérdőív a pontozáshoz kifejezetten javasolja egyes releváns jogszabályok és adatbázisok mint elsődleges források igénybevételét, ugyanakkor nem látszik, hogy kezelni tudná a másodlagos források kiválasztásában rejlő módszertani kockázatokat.
- Ilyen visszatérően bekövetkező **kockázata a jelentéseknek a felhasznált források egyoldalúsága, politikai jellegű vélemények megjelenése miatti kiegyensúlyozatlansága** és a kockázati értékelés számainak alátámasztására szolgáló **források szelektív kiválasztása.** A másodlagos források jelentős része származik politikailag elkötelezett, egyoldalúan kiválasztott szervezetektől és médiumoktól, sőt sok esetben kifejezetten egy-egy szereplőtől (például az egymással is együttműködésben álló Mérték Médiaelemző Műhelytől és az Átlátszótól), kevés alkalommal jelennek meg a kritikai észrevételekkel összevethető ellentétes vélemények. A 2022-es évet vizsgáló, legutóbbi jelentés kifejezetten jelzi is, hogy jogi értékelésének egy része egyetlen szerzőnek a Mérték Média Monitor keretében megjelent munkáin alapul.²²³ Egyes kérdések kapcsán több különböző évben hivatkoznak ugyanarra a forrásra.²²⁴ A 2022-es évre vonatkozó jelentésben a külső szakértői csoporton túl forrásként hivatkoznak további szakértőkkel folytatott interjúkra is. E szakértői kör összetétele is felveti az egyoldalú értékelés kockázatát.²²⁵
- Ehhez kapcsolódóan **visszatérő probléma a szöveges jelentések esetében a szubjektív politikai jellegű vélemények megjelenése és tényállításokkal történő keveredése** (például a 2018-2019-es időszakot értékelő jelentés szerint a magyar kormány autoriter, sőt totalitárius elveket népszerűsít),²²⁶ valamint több esetben a **forrásokkal történő alátámasztás hiánya és annak homályos utalásokkal való helyettesítése** (például „széles körben elterjedt az az elképzelés, hogy az emberek elveszíthetik a megélhetésüket, ha kormánykritikus véleményüket hangoztatják...”).²²⁷
- A számszerű **kockázati értékelések és a szöveges jelentések közötti kapcsolat is kritikával illethető.**
 - **Egyrészt a jelentés szövege nem ad részletes magyarázatot a százalékos eredmények kialakulására,** sok esetben megelégszik azzal, hogy egy-egy nagy médiavisszhangot kiváltó példával pusztán illusztrálja a helyzetet (például a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülése kapcsán megjegyzik, hogy „2021 júniusában egy magyar Facebook-felhasználót, Marton Kristófot 10 hónap börtönbüntetésre ítélték, mivel egy posztjával megsértett három rendőrt”).²²⁸
 - **Másrészt a jelentésekben többször is szó szerint ugyanazzal a szöveges indokolással találkozhatunk, annak ellenére, hogy eltérő éveket mutatnak be és az alátámasztandó kockázati értékek is eltérnek.**

²²³ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 8. o.

²²⁴ Például a Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 9. o., 2017-ről [\[LINK\]](#) 11. o., 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 15. o.: A médiaszabályozás leghátsó oldala. Mértékblog. 2015. augusztus 14. [\[LINK\]](#)

²²⁵ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 44. o.

²²⁶ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 20. o.

²²⁷ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 11. o. Lásd még: „...a Tilos Rádió folytathatja a műsorszolgáltatást, de az engedély elvesztésének veszélye hozzájárul ahhoz a széles körben elterjedt vélekedéshez, hogy a közösségi média államtól való függetlensége legalábbis törékeny Magyarországon.” Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 37. o.

²²⁸ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 30. o.

- A 2017-es év jelentésében például a **kisebbségek médiahozzáférését vizsgáló indikátor esetében mindez azzal az abszurd következménnyel járt, hogy a 2017-es év 75 százalékos magas kockázati minősítéséhez csaknem megegyező szöveges indokolást fűztek mint 2016-ban, amikor 25 százalékos alacsony kockázatot állapítottak meg.** Szövegszerű eltérést csupán az a megállapítás jelentett, miszerint „*a jogilag el nem ismert kisebbségek nem kapnak műsoridőt, különösen a televízióban és a rádióban*”, továbbá, hogy „*sem a 13 elismert kisebbségnek, sem más kisebbségeknek nincs saját műsorai és műsorideje a kereskedelmi magán-televíziókban*”. Az idézetekben foglalt állítások ugyanakkor már a megelőző évben is érvényesek voltak, maga a hivatkozott NMHH közlemény is 2015-2016-os vizsgálati eredményekről szól.²²⁹
- **Bizonyos kérdések esetében megkérdőjelezhető azok relevanciája is.** A 2016-os és 2017-es évről készült jelentésben például a szerzők jelzik, hogy „*a hagyományos média egyetemes elérése és az internet-hozzáférés indikátora jelzi a legnagyobb fenyegetést az alapvető védelem területén, mivel a médiaszabályozás nem tartalmazza a közszolgálati médiához való egyetemes hozzáférést*”. Ennek az oka, hogy a kérdőívben a legmagasabb kockázati minősítést kell adni, amennyiben a médiaszabályozás – a jelentés készítői szerint – nem tartalmazza explicit módon a közszolgálati médiához való egyetemes hozzáférést. Önmagában az a tény, hogy a hozzáférés aránya a jelentések szerint is meghaladja a 99 százalékot, megkérdőjelezi a kérdés relevanciáját és felveti annak problémáját, hogy a jelentés megtévesztő képet fest ebben a tekintetben Magyarországról.²³⁰ Ezzel kapcsolatban megjegyezhető, hogy a 2022-es évre vonatkozó szöveges értékelés már nem rója fel a közszolgálati médiához való egyetemes hozzáférés elvárásának hiányát. Ezzel szemben éppen azt hangsúlyozza, hogy a törvény nemcsak azt írja elő, hogy a közszolgálati televíziós csatornákat minden platformon sugározni kell, hanem azt is, hogy a műsorkínálatban az első helyen kell szerepelniük.²³¹
- A transzparencia kérdéséhez kapcsolódik, hogy **bizonyos esetekben a kérdőív közli, hogy milyen kategorizálás szerint értékeli a kiegészítendő kérdésre adott számszerű választ** alacsony, közepes vagy magas kockázatot jelentőnek, **más esetekben viszont eltekint ennek nyilvánosságra hozatalától.** Tudható például, hogy a lakosság közszolgálati televízióhoz és rádióhoz való hozzáférését 99 százalékos lefedettség felett tekintik alacsony kockázatúnak, nem ismert ugyanakkor például a legjelentősebb mediaszolgáltatók piaci részesedése kapcsán a megadott százalékos értékek minősítési elve.²³²
- **A módszertan aránytalanságokhoz vezethet:**
 - A kérdőív **egyes kérdései azáltal vezetnek aránytalan eredményekre – és festenek ezzel megtévesztő képet – hogy akár egyetlen példa alapján is magas kockázati minősítést várnak el.** A legutóbbi kérdőív 119. kérdése például a digitális média politikai ellenőrzésére kérdez rá és a magas kockázat válasz megjelölését várja el abban az esetben, ha a kitöltő szerint akár csak egyetlen vezető digitális médium politikai befolyás alatt áll.²³³

²²⁹ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2017-ről. [\[LINK\]](#) 12. o., 2016-ról. [\[LINK\]](#) 9. o., a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság közleménye. Mélyponton a kisebbségek megjelenési aránya a hírműsorokban. 2017. február 1. [\[LINK\]](#)

²³⁰ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 6. o., 2017-ről. [\[LINK\]](#) 7. o.

²³¹ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 19. o.

²³² Média Pluralizmus Monitor 2023 kérdőíve. [\[LINK\]](#)

²³³ Média Pluralizmus Monitor 2023 kérdőívének 119. kérdése. [\[LINK\]](#) 55. o. Az aránytalanságokkal kapcsolatban lásd még: Szilvay Gergely és Veczán Zoltán: Így készül a lejárato országjelentés – exkluzív belső információk. Mandiner.hu. 2022.02.05. [\[LINK\]](#)

- Az adathiány kockázati értékkel való felruházásából fakadó esetleges aránytalanságok elkerülése attól függ, hogy a központi csapat valóban hatékonyan alkalmazza-e a „*nincs adat*” válaszadások differenciált kockázati felülvizsgálatára vonatkozó elveket.²³⁴
- A szöveges jelentésekben **esetenként a vizsgált időszakon kívül eső események is megjelennek**. Így a 2021-es évet vizsgáló jelentés a jogsértő és káros tartalommal szembeni védelem indikátorához fűzött indokolásában megállapítja:²³⁵
 - „*A Facebook ... néhány nappal a választások előtt ismeretlen okokból letiltotta a radikális jobboldali Mi Hazánk Mozgalom oldalát*”,
 - „*2022-ben az ukrajnai háború miatt a platformokon és a médiában is terjedt az ukránellenes dezinformáció*”,
 - „*miközben az NMHH ígéretet tett arra, hogy fellép az RT és a Szputnyik nevű orosz médiumok ellen (az Európai Tanács szabályozásának megfelelően), az oroszbarát dezinformáció tovább burjánzott, és számos kormánypárti médiacsatornán jelentek meg ugyanazok az álhírek*”.
- A jelentések következetes értékelésével kapcsolatban kérdőjeleket vet fel, hogy a Magyarországról készült utolsó országjelentés azzal indokolja az alapvető védelem területén elért jelentősen – 11 százalékponttal – kedvezőtlenebb értékelést, hogy ez alkalommal a jogi jellegű kérdéseket alaposabb vizsgálatnak vetették alá. Jelzik, hogy eközben a szabályozásban nem tapasztaltak a kockázatok növekedését alátámasztó változást.²³⁶

5. A médiaszabadság-jelentések tárgyi tévedései, egyéb tartalmi hiányosságai

5.1. Freedom House rangsorai

A 2011-es Freedom of the Press jelentés szerint „*Magyarországon Orbán Viktor konzervatív kormánya szigorú médiajogi szabályozást vitt keresztül a parlamenten, amellyel irányítást szerzett a média szabályozó ügynökségek [...] fölött.*”²³⁷ A **jelentés** ezzel élesen **bírálja** a 2010-ben elfogadott **Mttv.-t, elsősorban a közmédiára vonatkozó rendelkezések, illetve az NMHH létrejötte miatt**, amely állításuk szerint a kormány irányítása alatt áll. Az NMHH kormánytól való függetlenségét a 2012-es Nations in Transit jelentésben is megkérdőjelezi a Freedom House: „*A Médiatanács megkérdőjelezhető függetlensége miatt az NMHH-t sokan lojális kormányzati ügynökségnek tekintik.*”²³⁸ A Freedom on the Net több kiadása szintén kétségbe vonja a magyar médiahatóság függetlenségét.²³⁹

- Ezzel szemben **az Mttv. egyértelműen rögzíti, hogy az NMHH önálló szabályozó szerv, kizárólag a törvényeknek van alárendelve. A Médiatanács tagjai szintén csak a törvénynek vannak alárendelve, tevékenységük körében nem utasíthatók.** A kétharmados többség valóban szélesebb körű jogalkotási lehetőséget biztosít a kormányzat számára, azonban abból még nem következik, hogy bármely nem kormányzati igazgatási szerv a kormány politikai befolyása alatt állna. Önmagában annak a tényből, hogy a törvény a miniszterelnök számára biztosít javaslattételi lehetőséget egy nem

²³⁴ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 174-190. o.

²³⁵ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 27. o.

²³⁶ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 18. o.

²³⁷ Freedom House: Freedom of the Press 2011. [\[LINK\]](#) 9. o.

²³⁸ Freedom House: Nations in Transit 2012 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

²³⁹ Freedom House: Freedom on the Net 2023 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) A5 kérdés; 2022 [\[LINK\]](#) A5 kérdés; 2021 [\[LINK\]](#) A5 kérdés; 2020 [\[LINK\]](#) A5 kérdés.

kormányzati szerv elnökére vonatkozóan, még nem következik az, hogy e nem kormányzati szerv a kormány vagy a miniszterelnök utasítása szerint járna el.

- **A törvényi szabályok az NMHH elnökének függetlensége tekintetében is világosak: nem lehet utasítani feladatkörének ellátásával, hatáskörének gyakorlásával kapcsolatos eljárása és döntése vonatkozásában.** Ezen túlmenően az elnök – a hivatal törvényben meghatározott hatósági ügyei tekintetében – egyedi döntésre a hivatalnak utasítást nem adhat.²⁴⁰

A Freedom House 2011-es Freedom of the Press jelentése szerint „Az új szabályozás értelmében az újságírók – bizonyos körülmények között – kötelesek felfedni forrásaikat, illetve a jogszabály nagy összegű bírságokat ír elő kiegyensúlyozatlan vagy erkölcstelen tudósításokért.”²⁴¹ A Hatóság ugyanezen, feltételezett jogkörét kritizálja a 2012-es Nations in Transit jelentés is: „Például a kiegyensúlyozatlan vagy erkölcstelen tudósításokán lehetősége van a hatóságnak bírságot kiszabni”²⁴²

- Vizsgálva a jelentés kiadásakor hatályos szabályokat, a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (továbbiakban: **Smtv.**) rendelkezései rögzítették a **források** esetleges **felfedésének szabályait**.²⁴³ A törvény lehetővé teszi az újságírók számára, hogy **forrásaik személyét akár bírósági vagy hatósági eljárás során is titokban tartsák**. Mindössze igen szűk körben, „a nemzetbiztonság és a közrend védelme vagy bűncselekmények elkövetésének felderítése vagy megelőzése érdekében – kivételesen indokolt esetben” kötelezhető a médiaszolgáltató, vagy annak munkatársa a bíróság által arra, hogy információforrását felfedje.
- Emellett vizsgálva az Mttv. rendelkezéseit, a jogszabály egyértelműen rögzíti, hogy a **kiegyensúlyozatlan tájékoztatás követelményét megszegő szolgáltatóval szemben pénzbírság nem alkalmazható**.²⁴⁴
- Bár az Smtv. rendelkezései valóban tartalmazznak arra vonatkozó tilalmat, hogy a sajtószabadság gyakorlása nem sértheti a közérkölcst, azonban sem az NMHH, sem pedig a Médiatanács nem indíthat ehhez fűződően hatósági eljárást.

A 2013-as Freedom of the Press jelentés a következők szerint számol be a **Klubrádióval kapcsolatos folyamatokról**: „Eközben a (szerk.: kormány)kritikus Klubrádió még nem szerezte vissza az irányítást a frekvenciája fölött”²⁴⁵ Ugyanezen kritika hangzik el a 2013-as Freedom in the World jelentésben, amelynek értelmében: „Számos ítélet született a rádió (Klubrádió) védelmében, azonban év végéig nem sikerült visszaszerezniük az irányítást a frekvencia felett.”²⁴⁶

- Valóban igaz, hogy a Klubrádió körüli jogi eljárás 2012 év végéig nem zárult le, azonban a rádióállomás működése az eljárás alatt mindvégig biztosított volt, annak **ideiglenes jogosultságát a Médiatanács 14 alkalommal hosszabbította meg**.²⁴⁷ Ezt a tényt azonban a jelentés nem ismerteti.

²⁴⁰ Mttv. 123. §., 111. §. (6) bekezdés.

²⁴¹ Freedom House: Freedom of the Press 2011. [\[LINK\]](#) 9. o.

²⁴² Freedom House: Nations in Transit 2012 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

²⁴³ Smtv. 6. § (1)-(2) bekezdései

²⁴⁴ Mttv. 181. §-a

²⁴⁵ Freedom House: Freedom of the Press 2013. [\[LINK\]](#) 8. o.

²⁴⁶ Freedom House: Freedom in the World 2013. [\[LINK\]](#) 310. o.

²⁴⁷ Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság: Érdemes volt a jogállami utat végigjárni. [\[LINK\]](#)

A 2015-ben kiadott Freedom of the Press jelentés a **reklámtörvény rendelkezéseit kritizálja**: „*A többi magyarországi probléma mellett az RTL Klub – a két legnagyobb televízió szolgáltató egyike – aránytalanul nagy mértékben érintett a reklámadó által.*”²⁴⁸ A reklámadó bevezetésével kapcsolatban az ugyanazon évi Nations in Transit jelentés is kemény bírálatot fogalmazott meg.²⁴⁹

- Az **Európai Bíróság** 2021 márciusában másodfokon is **megállapította**, hogy a **reklámadó rendelkezései nem tartalmazzak szelektív elemeket**, mivel az Európai Bíróság álláspontja szerint az eljárást kezdeményező „(...) Bizottság nem bizonyította, hogy a lengyel és a magyar jogalkotó által hozott intézkedések jellemzőit nyilvánvalóan hátrányosan megkülönböztető módon alakították ki.”²⁵⁰ Vagyis az Európai Bíróság értelmezése szerint **nem volt megállapítható, hogy a reklámadó hátrányos megkülönböztetésben részesítette az RTL Klub-ot adózási szempontból.**
- Emellett érdemes megjegyezni, hogy a **sávós reklámadót végül egykulcsos adórendszer váltotta fel**, amely jelenleg is hatályban van.²⁵¹

A 2017-es Freedom in the World jelentés értelmében: „*2011 óta a médiumoknak regisztrálniuk kell magukat az NMHH-nál, amely jogsértés esetén visszavonhatja az engedélyeket. Az NMHH alá tartozó Médiateanács megszüntetheti a médiumokat, vagy akár 950 000 dollárig terjedő bírságot szabhat ki a regisztráció elmulasztása vagy gyűlöletkeltő tartalmak sugárzása miatt.*”²⁵² Ehhez hasonlóan kritizálják a Médiateanács bírságolási jogkörét a Freedom on the Net jelentései is: „*Ha egy online hírportál megszegi a törvényt, a Médiateanács kötelezheti, [...] hogy fizessen 25 millió forintig terjedő bírságot.*”²⁵³

- Az Mttv. nem ismer olyan hatáskört, amelyek alapján a rádió és televízió engedélyeket vissza lehetne vonni, vagy médiumokat meg lehetne szüntetni.
- Hibás továbbá az a tényállítás is, hogy a **Médiateanács** az NMMH alá tartozna, mivel az **a Hatóság önálló hatáskörű, az Országgyűlés felügyelete alatt álló, jogi személyiséggel rendelkező szerve.**²⁵⁴
- A Hatóság által kiszabott bírságok mértékét az Mttv. határozza meg, annak alkalmazásáról pedig a Hatóság minden esetben egyedileg mérlegelve, a jogsértés jellegét és esetleg visszatérő mivoltát vizsgálva dönt. **A jogállami garanciák biztosítottak azáltal, hogy a Hatóság döntéseivel szemben garantált a bírósági jogorvoslat lehetősége.** További tárgyi tévedésnek tekinthető, hogy a bírság maximális összege 950.000 dollár lehet, miközben a maximálisan kiszabható 200 millió forint értékű bírság a jelentés kiadásakor érvényes dollár árfolyam szerint is hozzávetőlegesen 700.000 dollárnak felel meg. Ezen bírságösszeg legfeljebb a jelentős befolyásoló erővel rendelkező médiaszolgáltatókkal szemben szabható ki, egyéb médiaszolgáltatók esetén a bírság legmagasabb összege 50 millió forint.²⁵⁵
- Érdemes emellett megemlíteni, hogy a **Médiateanács által, médiaszolgáltatóval szemben kiszabott legnagyobb összegű bírság 23 millió forint** volt. A szankciót három, egymással összefüggő súlyos jogsértés együttes elbírálása kapcsán szabták ki, miután a médiaszolgáltató rossz korhatár-kategóriába

²⁴⁸ Freedom House: Freedom of the Press 2015. [\[LINK\]](#) 15. o.

²⁴⁹ Freedom House: Nations in Transit 2015 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

²⁵⁰ Európai Bíróság: 38/21. sz. sajtóközleménye. [\[LINK\]](#)

²⁵¹ A reklámadóról szóló 2014. évi XXII. törvény 5. §-a

²⁵² Freedom House: Freedom in the World 2017. [\[LINK\]](#)

²⁵³ Freedom House: Freedom on the Net 2023 Jelentés Magyarországról [\[LINK\]](#) B3 kérdés ; 2022 [\[LINK\]](#) B3 kérdés; 2021 [\[LINK\]](#) B3 kérdés; 2020 [\[LINK\]](#) B3 kérdés; 2019 [\[LINK\]](#) B3 kérdés; 2018 [\[LINK\]](#) B kérdés; 2017 [\[LINK\]](#) B kérdés; 2016 [\[LINK\]](#) B kérdés

²⁵⁴ Mttv. 123. §. (1).

²⁵⁵ Mttv 187. §

sorolt be egy emberölésről beszámoló stúdióbeszélgetést, amelynek keretei között a médiaszolgáltató – nyereséjének szervezésével – megsértette az áldozat, illetve hozzátartozóinak emberi méltóságát. A médiaszolgáltató megsértette továbbá a megalázó és kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek öncélú, sérelmes bemutatását tiltó törvényi rendelkezést is, azáltal, hogy öncélúan, hozzáadott információs érték nélkül szólaltatták meg az áldozat édesanyját, „*felfokozott érzelmei miatt kiszolgáltatott lelkiállapotban*”.²⁵⁶ A kiszabott bírsággal szemben a médiaszolgáltató jogorvoslással élt, azonban azt mind az I. fokon eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság²⁵⁷, mind a II. fokon eljáró Fővárosi Törvényszék helybenhagyta.²⁵⁸

- Ezzel párhuzamosan az **internetes sajtótermékkel szemben kiszabott legnagyobb bírság mindössze 250 ezer forint volt**, amely csupán töredéke a Freedom on the Net jelentéseiben említett összegnek.

A 2020-as Nations in Transit jelentés szerint „A **Médiatanács kulcsszerepet játszik a tartalomszabályozásban**.”²⁵⁹

- Bár a Médiatanács valóban nagy szerepet játszik a tartalomszabályozásban, azonban **elsősorban végrehajtó és jogalkalmazó szervként jár el, szabályozási kérdésekben kizárólag véleményezési jogosultsággal rendelkezik**. Emellett a szervezet nem kötelező ajánlásokkal igyekszik elősegíteni a tartalomszolgáltatók jogkövető magatartását és a tartalmakra vonatkozó rendelkezések értelmezését.
- Továbbá a **Médiatanács a médiatartalmakat a törvényi előírásoknak megfelelően felügyeli**, amelyek kizárólag az Európában bevett tartalmi korlátokat állítják a médiumok elé.

A 2021-es Nations in Transit jelentésben a Freedom House **megemlíti a rémhírterjesztés kriminalizálását**: „*a büntető törvénykönyv módosítása, amely börtönbüntetéssel sújtja azokat, akik olyan valótlan állításokat vagy elferdített tényeket terjesztenek, amelyek veszélyhelyzetben riadalmat kelthetnek a lakosságban, vagy amelyek gátolják a világjárvány elleni sikeres védekezést. A módosítás félreérthető megfogalmazása visszatartó erővel hatott az újságírókra és a forrásaikra, öncenzúrát váltva ki.*”²⁶⁰ Hasonló álláspontra helyezkedett a 2023-ban kiadott Freedom in the World jelentés is, amelynek értelmében a rémhírterjesztésről szóló jogszabályi rendelkezés „*megnehezítette az újságírók azon lehetőségeit, hogy megbízható információkhoz jussanak, mivel sokan, különösen az egészségügyi dolgozók, megtorlástól tartottak, amennyiben nyilvánosan adnak tájékoztatást.*”²⁶¹

- A jelentések ezzel kapcsolatban nem térnek ki arra tényre, hogy **számos európai uniós országban** – például Máltán, Franciaországban és Litvániában – az **álhírek terjesztése jogszabálysértésnek minősül**. A máltai jog ráadásul a büntetőjogi rendelkezések között tárgyalja a rémhírterjesztés tényállását, hasonlóan a hazai jogrendszerhez.²⁶²
- A szabályozást az Alkotmánybíróság is vizsgálta, megállapítva, hogy a Btk. 337. §-ában szereplő **rémhírterjesztés megvalósításának körülményei igen specifikusak**. A 15/2020. (VII. 8.) AB határozatának²⁶³ [46] bekezdésében kimondta, hogy a bűncselekmény **csak szándékosan követhető**

²⁵⁶ A Médiatanács 169/2013. (I. 30.) számú döntése. [\[LINK\]](#)

²⁵⁷ A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete. [\[LINK\]](#)

²⁵⁸ A Fővárosi Törvényszék ítélete. [\[LINK\]](#)

²⁵⁹ Freedom House: Nations in Transit 2020 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

²⁶⁰ Freedom House: Nations in Transit 2021. [\[LINK\]](#)

²⁶¹ Freedom House: Freedom in the World 2023 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

²⁶² Ronan Ó Fathaigh – Natali Helberger – Naomi Appelman: The perils of legally defining misinformation. [\[LINK\]](#) Policyreview.info.

²⁶³ Az Alkotmánybíróság 15/2020. (VII. 8.) AB határozata. [\[LINK\]](#)

el, vagyis abban az esetben, amennyiben az elkövető tudatában van annak, hogy „*az általa állított tény valótlan, vagy a valós tényt jelentősen elferdítette.*” Az Alkotmánybíróság a határozat [47] bekezdésében maga is levonja a következtetést, amely szerint „*A Btk. 337. § (2) bekezdése tehát a büntetőjogi dogmatika alapján sem alkalmazható általánosságban a közéleti viták tartalmára. A közhatalom gyakorlóinak intézkedései kritika tárgyává tehetőek, bírálhatók.*” Végül a fenti határozat [49] bekezdésében az Alkotmánybíróság ismételten megállapítja, hogy **a szabályozás célja nem egyes közéleti viták akadályozása, tekintettel arra, hogy a hamis közlések nem járulnak hozzá a demokratikus közvélemény kialakulásához:** „*A Btk. 337. § (2) bekezdése célja szerint nem a közéleti vitákra tartalmaz korlátozást. Az Alaptörvény a véleménynyilvánítás szabadságát a sajtó szabadságához, sokszínűségéhez, a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatáshoz köti. Ehhez a hamis közlés önmagában nem járul hozzá, noha annak a cáfolata már igen. A Btk. 337. § (2) bekezdése önmagában az olyan véleménynek a hangoztatását sem tiltja, amely a különleges jogrend vagy a hozott intézkedések mikénti megítéléséről szól. A közbeszédben szabadon kifejezhető állásfoglalás azokról a panaszban felvetett kérdésekről, hogy milyen vita dúl a szakértők és laikusok között, egyes intézkedések indokoltak-e, vagy milyen tényekről kell értesíteni a lakosságot. A Btk. 337. § (2) bekezdése nem önmagában ezt, hanem az olyan tartalmú, **tudottan hamis (vagy elferdített) tényeken alapuló véleménynyilvánítást tiltja**, amely – az elkövetés helyére, idejére és különösen az elkövetés módjára figyelemmel – a védekezést akadályozhatja, a hallgatóságra gyakorolt hatásánál fogva.*” Az Alkotmánybíróság határozatából egyértelműen kiderül, hogy **a szabályozás célja a legkevésbé sem a sajtó elnémitása**, hiszen annak tagjaira csak abban az esetben lehetne alkalmazni ezt a rendelkezést, amennyiben **szándékosan téves tényeket állítanak.**²⁶⁴

A 2022-es és a 2023-as Freedom in the World jelentések is beszámoltak arról, hogy a **Klubrádió sugárzási engedélyét a Médiatanács visszavonta**, ami miatt az állomás rákényszerült az online tartalomszolgáltatásra.²⁶⁵ Ehhez hasonló állítást tesz a Freedom on the Net 2021-es kiadása is.²⁶⁶

- A Klubrádió esetét megvizsgálva elmondható, hogy **a földfelszíni sugárzás megszűnésének oka nem abban keresendő, hogy a Médiatanács „visszavonta az engedélyét”,** hanem abban, hogy a törvényben és hatósági szerződésben meghatározott hét éves időtartama 2021. február 14-én lejárt. A pályázat nélküli megújítás olyan kivételes lehetőség, amelyre csak a törvényben meghatározott objektív feltételek teljesülése esetén van lehetőség, e feltételek azonban a Klubrádió esetében tényszerűen nem álltak fenn. A Klubrádió ugyanis ismétlődő jelleggel, több alkalommal tanúsított jogsértő magatartást, ami kizárta az állomás frekvenciája automatikus meghosszabbításának lehetőségét.²⁶⁷
- Mindazonáltal a **Klubrádió Zrt. részére biztosított volt a frekvencia vonatkozásában kiírt pályázatban való részvétel**, a pályázati felhívás részét képező értékelési kategóriák között – egyebek mellett – szerepelt a médiaszolgáltatási tapasztalat is, amelyért pluszpont volt kapható a Budapest 92,9 MHz-en történő korábbi működésre tekintettel. A frekvenciára kiírt pályázat végül eredménytelenül zárult, mivel a Klubrádió Zrt. gazdasági megfelelőségét a Médiatanács nem tartotta megállapíthatónak, tekintettel arra, hogy „*(a) nyilvános cégadatok vizsgálata alapján megállapítható, hogy a Klubrádió*

²⁶⁴ 15/2020. (VII. 8.) AB. határozat. [\[LINK\]](#)

²⁶⁵ Freedom House: Freedom in the World 2023 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#)

²⁶⁶ Freedom House: Freedom on the Net 2021 jelentés Magyarországról. A5. kérdés. [\[LINK\]](#)

²⁶⁷ NMHH: Elérhető a Budapest 92,9 MHz rádiós médiaszolgáltatási lehetőség frekvenciaterve. [\[LINK\]](#)

több éven át tartó törvénysértő gazdálkodása miatt a hatályos cégjogi szabályok értelmében bármikor kényszerítő eljárást indítható ellene. A hazai és európai médiaszolgáltatói pályáztatási gyakorlat alapvető és általános elvei szerint a korlátozottan rendelkezésre álló rádiós frekvencia működtetésére egy bizonytalan és törvénysértő gazdasági helyzetben lévő vállalkozás nem megfelelő.” Emellett a Médiatanács azt is kimondta, hogy a Klubrádió Zrt. pályázata lényegi műsortervei hibákat is tartalmazott.²⁶⁸ Az állomás ismételt bírósági jogorvoslatért fordult, amelynek eredményeként a **Kúria elfogadta a Médiatanács érveit, jogszerűnek tartva annak álláspontját.**²⁶⁹

A Freedom on the Net jelentései **kritikai élel jegyzik meg, hogy a magyar jogszabályok** (az Smtv. 4. § (3) bekezdésére hivatkoznak) a **közerkölcs védelmében is lehetővé teszik a sajtószabadság korlátozását miközben nem határozzák meg a közerkölcs fogalmát.**²⁷⁰

- A közerkölcs fogalmát nem határozzák meg a jogrendszerek vagy nemzetközi jogi források, ugyanakkor az Emberi Jogok Európai Egyezménye – amelynek Magyarország is részese – kifejezetten lehetővé teszi (10. cikk, 2. bekezdés) a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozását az erkölcsök védelme céljából.²⁷¹
- Valójában nincs szó arról, hogy Magyarországon lehetőség lenne a sajtószabadság korlátozására a közerkölcs védelmének általános elvére hivatkozva, miután az Smtv. hivatkozott rendelkezése „*deklaratív, konkrét jogi kötelezettséget nem keletkeztető szabály, tehát a Médiatanácsnak nincsen hatásköre a közerkölcsöt sértő tartalmak felügyeletére*”. A közerkölcsből levezethető a kiskorúak védelme, ezt ugyanakkor már konkrét rendelkezések (Mttv. 9. §., Smtv. 19. §.) tartalmazzák. Az Alkotmánybíróság 165/2011. (XII. 20.) AB határozata is megállapította, hogy „*az Smtv. 4 §-ában foglalt alapelvek a szabályozásból következően nem lehetnek hatósági felügyelet alapjai*”.²⁷²

A Freedom on the Net jelentései a Mérték Médiaelemző Műhely 2019-es tanulmányára hivatkozva, azt állítják, hogy **az online médiapiac 41,3 százaléka és a teljes médiapiac 79,3 százaléka kormánybarát befolyás alatt áll.**²⁷³

- A hivatkozott tanulmányból kiderül, hogy annak szerzői **az online médiapiac kapcsán mindössze négy vezető online híroldalt vizsgáltak** (24.hu, origo.hu, index.hu és 444.hu), amelyet a Freedom House jelentése megtévesztő módon már a teljes online médiapiacként aposztrofál.
- A Mérték Médiaelemző tanulmányában szereplő **41,3 százalékos részesedés valójában az origo.hu 2018. évi árbevételének arányát jelöli a vizsgált négy oldal összesített árbevételén belül.**

²⁶⁸ NMHH: Eredménytelen a Budapest 92,9 MHz frekvenciára kiírt pályázat. [\[LINK\]](#)

²⁶⁹ Kúria tájékoztatója - Jogerős ítélet a Klubrádió frekvenciapályázatának ügyében. [\[LINK\]](#)

²⁷⁰ Freedom House: Freedom on the Net 2023 jelentés Magyarországról [\[LINK\]](#) B3 kérdés, 2022 [\[LINK\]](#) B3. kérdés, 2021. [\[LINK\]](#) B3. kérdés, 2020. [\[LINK\]](#) B3. kérdés, 2019. [\[LINK\]](#) B3. kérdés, 2018. [\[LINK\]](#) B. kérdés, 2017. [\[LINK\]](#) B. kérdés, 2016. [\[LINK\]](#) B. kérdés, 2015. [\[LINK\]](#) 368. o., 2014. [\[LINK\]](#) 363. o., 2013. [\[LINK\]](#) 328. o., 2012. [\[LINK\]](#) 224. o.

²⁷¹ Koltay András (2019): A közerkölcs védelme. In Koltay András., Magyar és európai médiajog. Wolters Kluwer Hungary, Budapest, 309. o., Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 10. cikk. 2. pontja. Lásd az Egyezmény kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvényben: [\[LINK\]](#)

²⁷² Uo. 314. o., Az Alkotmánybíróság 165/2011. (XII. 20.) AB határozata. [\[LINK\]](#)

²⁷³ Urbán Ágnes (2019): Mérték Media Monitor. Soft censorship 2018. Mérték Füzetek. 18. sz., 51-57. o. [\[LINK\]](#) Freedom House: Freedom on the Net 2019 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) B6. kérdés, 2020. [\[LINK\]](#) B5. kérdés, 2021. [\[LINK\]](#) B5. kérdés, 2022. [\[LINK\]](#) B5. kérdés, 2023. [\[LINK\]](#) B5. kérdés.

- Ugyanezt a **leszűkítő megközelítést alkalmazzák a médiapiac egyéb területein** összesen 18 nyomtatott, 5 rádiós, 5 televíziós médiumot figyelembe véve a számításkor. A 79,3 százalékos kormánypárti arányt a közmédia költségvetésének hozzászámításával állapítják meg. A **számítások** és különösen annak Freedom House általi interpretációja ezek alapján **félrevezetőnek mondhatók**.
- Érdemes megjegyezni továbbá, hogy az árbevétel kizárólagos vizsgálata szintén leegyszerűsítő. Éppen a Mérték Médiaelemző Műhely és a Medián egy későbbi elemzésében található többek között egy kutatás az online híroldalak olvasottságáról, amelyből kiderül, **hogy 2018-ban az origo.hu-t az olvasók 19 százaléka olvasta legalább hetente, míg ugyanez a szám az index.hu esetében 20 százalék volt, de a 24.hu esetében is elérte a 16 százalékot, a hvg.hu és a 444.hu esetében pedig a 11, illetve 10 százalékot.**²⁷⁴

A **Freedom on the Net 2020 és 2021** jelentések az Article 19 nevű NGO beszámolójában szereplő állításra hivatkoznak, amely a **Médiatanács szankcionálási hatáskörét kritizálja**. Eszerint „*a Médiatanács homályos rendelkezések alapján magas bírságokat szabhat ki, amely bizonytalansághoz, félelemhez és öncenzúrához vezethet az újságírók körében*”. Az Article 19 szerint „*a napi- és hetilapok csődbe mehetnek a szankciók következtében*”.²⁷⁵

- Az Article 19 idézett elemzésének állításával szemben **az Mttv. világosan rögzíti, hogy jogkövetkezmény alkalmazása során a Médiatanács a fokozatosság és arányosság elvére tekintettel jár el**; figyelembe veszi a jogsértés súlyát és ismétlődését, az eset összes körülményét és a jogkövetkezmény által elérni kívánt célt.
- **A hivatkozott elemzés megtévesztően mutatja be a kiszabható bírságokat is**, hiszen állításukkal ellentétben 200 millió forintos bírság nem általában televíziós és rádiós szolgáltatókkal szemben, hanem kizárólag jelentős befolyásoló erejű médiaszolgáltatóval és a médiapiaci koncentráció korlátozására vonatkozó szabály által érintett médiaszolgáltatóval szemben szabható ki.
- Továbbá állításukkal szemben **nem jelent valós veszélyt a médiapiac szereplőire, hogy a Médiatanács bírságai miatt csődbe mennének**. Az sem igaz, hogy a bírságolás a sajtószabadságot korlátozó öncenzúrához vezetne, hiszen bírság kiszabására kizárólag a jogszabályban rögzített okból kerülhet sor.²⁷⁶

A **Freedom on the Net** jelentés visszatérően **fogalmazza meg kritikaként, hogy „számos olyan jogszabály létezik, amellyel visszaélve büntetni lehet a jogszerű online tevékenységeket. A magyar Büntető Törvénykönyv tiltja a nemzeti szimbólumok (a nemzeti himnusz, a zászló és a címer) meggyalázását, a totalitárius szimbólumok (a horogkereszt és a vörös csillag) terjesztését, a nemzetiszocializmus és a kommunizmus bűneinek tagadását, ...**”²⁷⁷

²⁷⁴ Hann Endre, Megyeri Klára, Polyák Gábor, Urbán Ágnes (2020): Megfertőzött médiarendszer. A politikai tájékozódás forrásai Magyarországon 2020. 37. ábra. [\[LINK\]](#) 31. o.

²⁷⁵ Article 19: Hungarian media laws Q&A. 2011 augusztus. [\[LINK\]](#) 5-6. o., Freedom House: Freedom on the Net 2015 teljes jelentés [\[LINK\]](#) 372. o., 2014. [\[LINK\]](#) 368. o., 2013. [\[LINK\]](#) 329. o., 2012. [\[LINK\]](#) 224. o., Freedom on the Net 2016 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) A kérdéscsoport. 2017. [\[LINK\]](#) A kérdéscsoport. 2018. [\[LINK\]](#) A kérdéscsoport. 2019. [\[LINK\]](#) B6 kérdés. 2020. [\[LINK\]](#) B6 kérdés, 2021. [\[LINK\]](#) B6 kérdés.

²⁷⁶ Mttv. 185-187. §.

²⁷⁷ Freedom on the Net 2023 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) C2 kérdés.; 2022. [\[LINK\]](#) C2 kérdés; 2021. [\[LINK\]](#) C2 kérdés.; 2020 [\[LINK\]](#) C2 kérdés.; 2019. [\[LINK\]](#) C2 kérdés.

- **A nemzeti jelkép megsértésének tényállása** kapcsán az **Alkotmánybíróság** a 13/2000. (V. 12.) határozatában a nemzeti jelképek fokozott és különleges védelme mellett foglalt állást, **megállapítva e tényállások alkotmányosságát**, továbbá utalva arra, hogy „*a nemzeti jelképeknek a szuverenitás gondolatát őrző és fenntartó ereje volt az önálló állami lét elvesztése vagy korlátozása idején is.*”²⁷⁸
- Az Alkotmánybíróság továbbá **a nemzetiszocialista vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadásának tényállása kapcsán is megállapította annak alkotmányosságát**, kifejtve „*hogy a nemzetiszocializmus és a kommunizmus bűneinek tagadása a véleménynyilvánítás szabadságával való olyan visszaélésnek tekintendő, ami nem csupán az áldozatok közösségének, de a velük közösséget vállaló, demokratikus értékek mellett elkötelezett állampolgárok méltóságát is súlyosan sérti.*”²⁷⁹
- **Az önkényuralmi jelképek használata** elnevezésű tényállás nem általában véve tiltja az önkényuralmi jelképek használatát, hanem csak **e jelképek köznyugalom megzavarására alkalmas felhasználási módjaival szemben lép fel**, szűkítve annak alkalmazhatóságát, megoldva a korábban felmerülő alkotmányos problémákat.²⁸⁰
- **A közösség elleni uszítás kriminalizálásával a jogalkotó egy európai uniós elvárásnak tett eleget.** Az Európai Unió Tanácsának 2008/913/IB kerethatározata előírja a tagállamok számára, hogy a gyűlöletre uszítás tényállását kriminalizálják.²⁸¹
- Megjegyzendő továbbá, hogy az **említett tényállások igen ritkán valósulnak meg Magyarországon, ugyanakkor mindegyikük összhangban van az Európa Unió előírásaival és az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlatával is.**

A Freedom on the Net több jelentése is megállapítja, hogy **a magyar szabályozás eredményeképpen a hírközlési szolgáltatók kötelesek adatokat átadni a hatóságok részére, azonban** – a szervezet szerint – **ez a folyamat nem kellően transzparens.**²⁸²

- Bár egyik jelentés sem rögzíti kellő pontossággal, hogy az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (Eht.) mely rendelkezéseit vonja kritika alá, azonban **az elektronikus hírközlési szolgáltatók általi adatszolgáltatással összefüggő jogszabályi rendelkezések egyértelműen és átláthatóan bemutatják, milyen esetben és milyen feladatok ellátásával kapcsolatban kötelezheti adatszolgáltatásra a Hatóság a szolgáltatót.** Az ilyen kötelezettséget kiszabó határozat ellen a szolgáltató keresetlevelet nyújthat be, amelynek halasztó hatálya van.²⁸³

5.2. Riporterek Határok Nélkül

A 2014-es regionális jelentés Magyarország kapcsán továbbra is **az Mttv. rendelkezéseit kritizálja**, amely értelmében a szabályozás „*pénzbírságot vezetett be a nem "kiegyensúlyozott" tartalmak alkotói számára* –

²⁷⁸ 13/2000. (V. 12.) AB határozat. IV. pont. [\[LINK\]](#)

²⁷⁹ 16/2013 (VI. 20) AB határozat. [50] bekezdés [\[LINK\]](#)

²⁸⁰ Koltay András: A gyűlöletbeszéd tilalma és a társadalmi közösségek védelme a gyűlölködéssel szemben. In: Koltay András: Magyar és európai média jog. Wolters Kluwer Hungary. Budapest, 268-269. o.

²⁸¹ A Tanács 2008/913/IB kerethatározatának 1. cikkének (1) bekezdése. [\[LINK\]](#)

²⁸² Freedom House: Freedom on the Net 2023 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) C6 kérdés.; 2022. [\[LINK\]](#) C6 kérdés.; 2021. [\[LINK\]](#) C6 kérdés.; 2020. [\[LINK\]](#) C6 kérdés.; 2019. [\[LINK\]](#) C6 kérdés.

²⁸³ Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (Eht.) 47. §

*mely fogalom szándékosan homályos maradt – és létrehozott egy veszélyes médiaszabályozó hatóságot, amelynek jogszabályi kötődése van a Fideszhez (...).*²⁸⁴

- A jelentés elkészültekor az Mttv. 181. §-a szabályozta a kiegyensúlyozott tájékoztatás kötelezettségének megsértése esetén lefolytandó eljárást. A jogszabály értelmében amennyiben a médiaszolgáltató valóban megsértette a tájékoztatás kiegyensúlyozottságának követelményét, abban az esetben sem alkalmazhatók vele szemben az Mttv. 186-187. §-aiban megtalálható jogkövetkezmények, vagyis – a jelentés állításával ellentétben – **a jogsértővel szemben bírság nem volt kiszabható.**
- Fontos látni, hogy a **kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye** korábban, **2010 előtt is megtalálható volt a magyar médiajogban** és csaknem valamennyi EU-tagállamban létező követelmény. Az 1/2007. (I. 18.) AB határozat alkotmányosnak ítélte a médiaszolgáltatókat terhelő kiegyensúlyozottsági kötelezettséget, tekintettel arra, hogy „(a) tájékoztatási monopóliumok a műsorszolgáltatási technológia rohamos fejlődését követően elsősorban a „véleménymonopóliumok” kialakulásának veszélyét jelentik, ezért legitim célként fogadja el az Alkotmánybíróság a véleménypluralizmus fenntartását. E cél elérése érdekében korlátozza a kiegyensúlyozottság követelménye a műsorszolgáltató szerkesztési szabadságát.”²⁸⁵
- A Riporterek Határok Nélkül a jelentésben megfogalmazott álláspontját vélhetően a szabályozás konkrét megismerése nélkül tette közzé, ugyanis a **fenti eljárást az NMHH csak kérelemre folytathatja le**, amit kifejezetten rögzít is a jogszabály. Egyértelmű tehát, hogy a **jogi szabályozás célja korántsem a kormánykritikus sajtó szankcionálása volt**, hiszen a Médiatörvény expressis verbis kimondja, hogy a „*kiegyensúlyozott tájékoztatás kötelezettségének megsértése miatt a Hatóság hivatalból nem indíthat eljárást.*”²⁸⁶
- A Médiatanácsot ért kritikával kapcsolatban fontos kiemelni, hogy a Mttv által meghatározott garanciák értelmében „(a) Médiatanács és tagjai csak a törvénynek vannak alárendelve, és tevékenységük körében nem utasíthatók.”²⁸⁷ **A Médiatanács tagjainak megválasztása és a szerv működése külön eljárási garanciákkal körülbástyázott**, hiszen annak tagjait az Országgyűlés választja meg, illetve velük szemben szigorú összeférhetetlenségi szabályokat fektettek le, amelyek biztosítják a Médiatanács befolyásmentes működését.

A 2014-ben kiadott regionális jelentés **bírálta a Klubrádió sugárzási engedélyének megújítása körüli elhúzó eljárás**. A Riporterek Határok Nélkül a „*független hírszolgáltatás elleni boszorkányüldözésként*” hivatkozott a Klubrádió sugárzási engedélye körüli eljárásra, azt állítva, hogy „*az új Médiatanács – az állomás több százezer hallgatója és több éves fennállása ellenére – nem volt hajlandó megújítani a rádióállomás sugárzási engedélyét és a frekvenciát egy ismeretlen adónak adta át. Az állomás támogatására indított nagyszabású kampányt és több bírósági ítéletet követően a Médiatanács végül 2013 márciusában adott hosszútávú sugárzási engedélyt a Klubrádió számára.*”²⁸⁸

- **A Médiatanács** első ízben valóban nem a Klubrádió pályázati nyertességét állapította meg, mindeközben azonban **14 alkalommal hosszabbította meg a Klubrádió ideiglenes**

²⁸⁴ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia 2014 – European Union and Balkans. [\[LINK\]](#)

²⁸⁵ 1/2007. (I. 18.) AB határozat. [\[LINK\]](#)

²⁸⁶ Mttv. 181. §-ának (1) bekezdése

²⁸⁷ Mttv. 123. §

²⁸⁸ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia 2014 – European Union and Balkans. [\[LINK\]](#)

médiaszolgáltatási jogosultságát, a jogi eljárás lezárulásáig biztosítva a rádió folyamatos és zavartalan működését. A bírósági döntés meghozatala után a Médiatanács haladéktalanul megtette a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy kihirdesse az eredményes pályázat győztes személyét. E határozatát a szokott rend szerint juttatta el a bírósági döntésekkel összhangban nyertessé vált Klubrádiót működtető médiavállalkozáshoz.²⁸⁹

A **2020. évi regionális jelentés** a rémhírek terjesztésének kriminalizálásával összefüggésben bírálja Magyarországot. A riport szerint *„(a)kit rémhírek terjesztéséért elítélnék, az akár öt évig terjedő szabadságvesztéssel is számolhat. Ez a rendelkezés a magyar bíróságok és politikai hatóságok számára egy újabb eszközt biztosít arra, hogy nyomást gyakorolhassanak a független médiára.”*²⁹⁰

- Ahogyan arra már a Freedom House 2021-es Nations in Transit jelentésére reflektálva fentebb utaltunk, az állírtérjesztés (büntető)jogi szankcionálására **vannak európai példák, az Alkotmánybíróság pedig 15/2020. (VII. 8.) AB határozatában az Alaptörvénnyel összeegyeztethetőnek minősítette a Btk. vonatkozó rendelkezését.**

A 2021-es regionális jelentés tényként állítja, hogy *„(a)z Orbán Viktor kormánya által cenzúrázott független médiumok közé tartozik [...] a Klubrádió, amelytől egy kisebb adminisztratív ürüggyel megfosztották a frekvenciáját.”*²⁹¹ Hasonló kritikát fogalmaz meg a honlapról elérhető aktuális értékelés is, amely szerint *„2021-ben azonban az ügynökségek megszüntették a Klubrádió, az utolsó jelentős, független rádióadó műsorszórási engedélyét”*.²⁹²

- Ahogy azt már a Freedom House hasonló kritikájánál (lásd: 5.1) is kifejtettük, valótlán az állítás, hogy a Klubrádió egy kisebb adminisztratív ürüggy miatt, a kormányzati cenzúra áldozataként vesztette el a sugárzási engedélyét, mivel 2014 és 2021 között az állomás több alkalommal is megsértette a rá vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket.²⁹³ Emellett a Klubrádió számára biztosított volt a frekvenciára kiírt pályázatban való részvétel, azonban az – a korábban bemutatott okok miatt – eredménytelenül zárult.²⁹⁴ Az állomás ismételen bírósághoz fordult jogorvoslatért, amelynek eredményeként a **Kúria elfogadta a Médiatanács érveit, jogszerűnek tartva annak álláspontját.**²⁹⁵ Mindezen érveket azonban a jelentés teljes mértékben figyelmen kívül hagyja.

A Magyarországról szóló, honlapról elérhető aktuális értékelés szerint a **médiaszabályozó intézmények teljes mértékben a kormánypárt irányítása alatt állnak.**²⁹⁶

- Jelentős tárgyi tévedés, hogy az **NMHH** bármely párt irányítása alá tartozna, hiszen annak **függetlenségét és kizárólag törvényeknek való alárendeltségét kifejezetten nevesítik az Mttv. 109. §-ának rendelkezései.**

²⁸⁹ Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság: Érdemes volt a jogállami utat végigjárni. [\[LINK\]](#)

²⁹⁰ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia 2020. [\[LINK\]](#)

²⁷⁷ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia 2021. [\[LINK\]](#)

²⁹² Riporterek Határok Nélkül: Country fact-file: Hungary. [\[LINK\]](#)

²⁹³ Az NMHH nyilvános válasza az Európai Bizottságnak. [\[LINK\]](#)

²⁹⁴ Eredménytelen a Budapest 92,9 MHz frekvenciára kiírt pályázat. [\[LINK\]](#)

²⁹⁵ Kúria tájékoztatója - Jogerős ítélet a Klubrádió frekvenciapályázatának ügyében. [\[LINK\]](#)

²⁹⁶ Riporterek Határok Nélkül: Country fact-file: Hungary. [\[LINK\]](#)

5.3. Média Pluralizmus Monitor

A Magyarországról szóló **jelentések visszatérő állítása a Médiatanács függetlenségét vitatja**, kifejtve, hogy „*a Médiatörvény formailag kimondja a Médiahatóság és a Médiatanács függetlenségét, azonban a kinevezési eljárás nem tartalmazza a függetlenség megfelelő jogi garanciáit...*”. A jelentések „*Médiatanács feletti kormányzati hatalmat*” emlegetnek.²⁹⁷

- Ahogyan arra már az 5.1 pontban is utaltunk, az **NMHH egy önálló szabályozó szerv, amely kizárólag a törvényeknek van alárendelve**. Továbbá a Médiatanács tagjai szintén csak a törvényeknek vannak alárendelve, tevékenységük során nem utasíthatók. Önmagában abból a tényből, hogy a törvény a miniszterelnök számára biztosít javaslattételi lehetőséget egy szervezet személyi kérdései vonatkozásában, nem következik, hogy a szervezet a kormány irányítása alatt állna.²⁹⁸

A 2014-es és a 2016-os évekre vonatkozó jelentések szerint **az Mttv. nem biztosítja a piaci koncentrációellenes szabályok érvényesülését, nem ad lehetőséget a fellépésre, ha a médiaszolgáltató meghaladja a törvényben foglalt határértékeket**.²⁹⁹ Megállapítják, hogy „*a 2010-es médiatörvény tartalmaz olyan előírásokat, amelyek korlátozzák a horizontális és a vertikális koncentrációt, a törvény azonban nem fektet le világos jogorvoslati lehetőségeket arra az esetre, ha egy szolgáltató túllépi a megengedett mértéket*”.³⁰⁰

- **Ezzel szemben az Mttv. világos szabályokat fektet le az NMHH eljárási lehetőségeiről** arra az esetre, **ha a jelentős befolyásoló erejű médiaszolgáltató jogszabályt vagy a Hatóság határozatát sérti**, például „*túllépi a megengedett mértéket*”, ahogyan a jelentés fogalmaz. Az NMHH hatósági felügyelet keretében ellenőrizheti a törvény és saját határozatainak érvényesülését és alkalmazhatja a törvényben rögzített jogkövetkezményeket. Jelentős befolyásoló erejű médiaszolgáltató esetén ráadásul súlyosabb bírságot szabhat ki.³⁰¹
- **Ezen kívül az Mttv. értelmében a Gazdasági Versenyhivatal köteles a Médiatanács szakhatósági hozzájárulását beszerezni médiatartalom szolgáltatókat érintő összefonódásokra vonatkozó eljárás esetében**. Ha a Médiatanács a hozzájárulást nem adja meg, az köti a Gazdasági Versenyhivatalt is.³⁰²

A Média Pluralizmus Monitor 2020-as évet vizsgáló jelentése azt állítja, hogy **a Médiatanács a Közép-európai Sajtó és Média Alapítvány (KESMA) ügyében annak ellenére fogadta el a Gazdasági Versenyhivatal döntését, hogy valójában lett volna lehetősége a folyamat megakadályozására**. A kifejezetten a KESMA létrehozását vizsgáló 2019-es különjelentés egyenesen azt állapítja meg, hogy a

²⁹⁷ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 5-6. o., 2017-ről. [\[LINK\]](#) 7. o., 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 11. o., 2020-ról. [\[LINK\]](#) 11-12. o., 2021-ről. [\[LINK\]](#) 13. o., Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 106. o., Hasonló értékelés található a 2022-es évet értékelő országjelentésben is: Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 17. o.

²⁹⁸ Mttv. 123. §., 111. §. (6).

²⁹⁹ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 106-107. o.

³⁰⁰ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 7. o.

³⁰¹ Mttv. 167. §, 185-187. §.

³⁰² Mttv. 171. §.

Médiatanács függetlenségével kapcsolatos kritikát erősíti meg az a tény, hogy a Médiatanács nem vizsgálta a KESMA létrehozását.³⁰³

- **Ezzel szemben a Médiatanácsnak nem volt lehetősége a tranzakció vizsgálatára.** A hivatkozott esetet a Gazdasági Versenyhivatal sem vizsgálhatta, miután a Kormány 229/2018. (XII. 5.) számú rendeletében közérdekből nemzetstratégiai jelentőségűnek minősítette a tranzakciót.³⁰⁴
- **A Médiatanácsnak a médiapiacot érintő összefonódások vizsgálatára a Gazdasági Versenyhivatal által végzett összefonódás-vizsgálatok során folytatandó szakhatósági eljárásban van lehetősége.** A jogeset lényege, hogy **ilyen eljárásra nem kerülhetett sor. Vagyis értelemszerűen a Médiatanácsnak sem állt módjában mérlegelni a beavatkozást.**³⁰⁵

A 2022-es évet értékelő országjelentés a Médiatanácsnak a médiavállalatokat érintő versenyhatósági eljárásban betöltött szerepet bírálja. A Médiatanács szakhatósági hozzájárulás megadásáról szóló döntései kapcsán kifejtik: *„Különösen kockázatos ügycsoportot jelentenek a médiafúziókkal kapcsolatos hatósági döntések. Ezekben az ügyekben rendszeres gyakorlattá vált, hogy a Médiatanács indokolás nélkül, egyszerűsített határozatot fogad el, arra hivatkozva, hogy a kérelemnek teljes egészében helyt adnak, és nincs ellenérdekű fél, aki fellebbezhetne. Ezek a döntések a Fidesz-közeli médiavállalatok terjeszkedését szolgálták, ám a határozatok egyértelműen jogszerűtlenek. A Hatóság álláspontja beépült a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) fúziós határozatába, és kötelező érvényű a GVH-ra nézve, amely nem térhet el tőle. Az ítélkezési gyakorlat szerint azonban a versenyjogi döntéseket az érintett piacon jelen lévő bármely piaci szereplő megtámadhatja. A Médiatanács ezért jogellenesen hivatkozott az ellenérdekű fél hiányára. Ilyen esetben a fellebbezés is lehetetlen, mivel a határozat nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló indokokat.”*³⁰⁶

- Ezzel kapcsolatban elmondható, hogy a **Médiatanács szakhatósági eljárására** a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. (továbbiakban: Tpv.) 24. § szerinti **összefonódás-bejelentés elintézésekor kerül sor.** A Tpv. 52. §. aa) szerint összefonódás-bejelentés alapján indított versenyfelügyeleti eljárásban ügyfél csak az összefonódást bejelentő, az összefonódás közvetlen résztvevője, valamint az a vállalkozás lehet, amelynek a vállalkozásrész az összefonódást megelőzően a része volt. Ez alapján a **szakhatósági eljárás lefolytatására okot adó versenyfelügyeleti eljárásban nem vehet részt ellenérdekű ügyfél.** Mindez tehát lehetővé teszi, hogy a Médiatanács ilyen esetekben egyszerűsített döntést hozzon.³⁰⁷ Megjegyezzük, hogy az Ákr. 55. §. (4) bekezdése értelmében a szakhatóság döntése az eljárást befejező döntés elleni jogorvoslat keretében támadható meg. Az eljárást befejező **GVH döntés a Tpv. 83. § alapján bírósági úton megtámadható.** Amint arra a jelentés szerzői is utalnak, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 17. § a) pontja értelmében az érintett piacon jelen lévő piaci szereplők a GVH döntését megtámadhatják. **A Médiatanács által hozott szakhatósági állásfoglalások tehát jogszerűen születtek meg, a piaci szereplők számára pedig a jogrendszer biztosítja a jogorvoslat lehetőségét.** Fontos megjegyezni továbbá, hogy a **jelentés állításával szemben meghatározott körben a GVH-nak lehetősége van a Médiatanács állásfoglalásától való eltérésre.** Az Mttv. 171. §. (4) értelmében

³⁰³ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2020-ról. [\[LINK\]](#) 14. o., 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 13. o., A Média Pluralizmus Monitor jelentése a magyar médiapiac egyes új fejleményeinek értékeléséről. 2019. [\[LINK\]](#) 7. o.

³⁰⁴ Gazdasági Versenyhivatal sajtóközleménye. 2020. január 29. [\[LINK\]](#)

³⁰⁵ Mttv. 171. §

³⁰⁶ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 19. o.

³⁰⁷ Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény. 81. §. (2).

„a Médiatanács szakhatósági állásfoglalása a Gazdasági Versenyhivatalt köti, de ez nem zárja ki, hogy a Gazdasági Versenyhivatal olyan összefonódást tiltsa meg, amelyhez a Médiatanács szakhatósági hozzájárulást adott, függetlenül az Médiatanács által esetlegesen előírt feltételtől, vagy a Médiatanács által meg nem határozott Tpv. 30. § (3) bekezdés szerinti feltételt vagy vállalás teljesítésére vonatkozó kötelezettséget írjon elő”.

A 2021-et értékelő országjelentés **előbb megállapítja, hogy** „Minden Magyarországon működő vállalkozást – így a médiaorgánumokat is – be kell jegyeztetni a cégbíróságnál. Ez azt jelenti, hogy **minden magyar vállalkozás köteles nyilvánosságra hozni a tulajdonosait**. Ráadásul ez az **információ bárki számára szabadon hozzáférhető**.” Az ezt követő mondatban viszont, ezen állítással ellentétben arra hívják fel a **figyelmet, hogy** „A médiapiacra viszont **nincs külön szabályozás erre vonatkozóan; a médiavállalkozásoknak a Médiatanácsot kell tájékoztatniuk a tulajdonosi körükben bekövetkezett változásokról és a médiakínálatokról**.” Hasonló megállapítást tesz a 2020-as évről szóló jelentés is, kifejezetten megemlítve a Médiatanács általuk e tekintetben elégtelennek ítélt tevékenységét.³⁰⁸

- A jelentés nyilvánvaló ellentmondásba keveredik, hiszen **nem világos, hogy miért azonosítja egy olyan szabály hiányát, amelyet megelőző állításában maga sem lát szükségesnek, hiszen az adott kérdés tekintetében van megfelelő jogi szabályozás.**
- Sőt, néhány sorral lejjebb, a fentieknek ismét ellentmondva megállapítja, hogy e tekintetben **nem megfelelőek a jogi rendelkezések**: „Ennek ellenére az MPM magas kockázati kategóriába sorolja a médiatulajdonlás átláthatóságát, mivel sem a jogi rendelkezések, sem a Médiatanács nem garantálják a tényleges átláthatóságot.”³⁰⁹
- Összességében tehát megállapíthatjuk, hogy **a piaci szereplők tulajdonosi szerkezetének transzparenciáját különböző jogszabályok biztosítják Magyarországon**. Ahogyan arra az országjelentés is helyesen utal, minden magyar vállalkozás köteles nyilvánosságra hozni a tulajdonosait, a cégbíróság által vezetett közhiteles nyilvántartásban ezek az adatok bárki számára hozzáférhetők, nyilvánosak. Egyébként **az országjelentésben említett, a pénzügyi és egyéb szolgáltatók azonosítási feladatához kapcsolódó adatszolgáltatási háttér megteremtéséről és működtetéséről szóló 2021. évi XLIII. törvény** 2021. május 21. napja óta már **hatályban van, amely szintén az átláthatóságot hivatott növelni**.³¹⁰
- A sajtótermékek tulajdonosi információit is tartalmazó nyilvántartás, illetve az ahhoz történő hozzáférés fontos gyakorlati példája **az NMHH oldaláról elérhető adatbázis, amelyben könnyen kereshető az egyes sajtótermékek kiadója, illetve alapítója is**.³¹¹

A **jelentések jellemző állítása** a magyar médiapiaccal, ezen belül a **kereskedelmi televíziós piaccal kapcsolatban, hogy „a Fidesz-kormány uralja a kereskedelmi tévék és rádiók piacát...”**.³¹²

- A Média Pluralizmus Monitor 2021-es évről szóló jelentése ezzel kapcsolatban belső ellentmondásban szenved, hiszen a TV2-t a „*kormányt támogató mediabirodalom*” részeként megnevezve a második legnagyobb kereskedelmi csatornaként említi, a piacvezető kereskedelmi csatornát (RTL) viszont a

³⁰⁸ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 16. o., 2020-ról. [\[LINK\]](#) 13. o.

³⁰⁹ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 16. o.

³¹⁰ A pénzügyi és egyéb szolgáltatók azonosítási feladatához kapcsolódó adatszolgáltatási háttér megteremtéséről és működtetéséről szóló 2010. évi XLIII. törvény.

³¹¹ A nyilvántartás elérhető az NMHH honlapjáról. Lásd erről: [\[LINK\]](#)

³¹² Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 8. o., 2021-ről. [\[LINK\]](#) 20. o.

kormánytól független médiumnak ismeri el. Kérdésként merül fel, hogy **miként uralhatja a kereskedelmi televíziós piacot a kormány, ha ebben a szektorban a piacvezető csatornát maga a jelentés is kormánytól függetlennek tartja?**

- Továbbá egy másik kereskedelmi csatorna, az ATV kapcsán maga a jelentés is úgy fogalmaz, hogy *„a kormányzati befolyás ellenére is számos, a kormányt kritizáló újságírókat foglalkoztatnak a csatornán (egyik beszélgetős műsorának műsorvezetője például csatlakozott Márki-Zay Péter ellenzéki miniszterelnök-jelölt kampánycsapatához).”*³¹³

A 2020-as és a 2021-es évet vizsgáló jelentés is azt állítja, hogy *„Magyarországon egyetlen jogszabály sem biztosítja az újságírók védelmét, jogaik és kötelezettségeik az alapvető jogokon és a médiaszabályozáson nyugszanak. A magyar jogban nincs az újságírók online zaklatása elleni szabályozás.”*³¹⁴

- **Ezzel szemben Magyarországon az újságírók védelmét több törvény is garantálja.** Az újságírók jogait és kötelezettségeit az Smtv. 6-8. §-ai deklarálják, amelyek biztosítják számukra az **információforrások védelmét** (Smtv. 6. §), szerkesztői és újságírói **szabadságot** (Smtv. 7. §), illetve a munkájuk során elkövetett **jogsértésekkel szembeni mentesülés speciális esetköreit** (Smtv. 8. §). Mindez kiegészül a Büntetőeljárásról szóló törvény (Be.) azon passzusaiival, amelyek **az újságírói tanúzási kötelezettség alóli felmentés eseteit tartalmazzák** (Be. 174. §).
- Meg kell említeni továbbá, hogy a magyar büntetőjog 2007 óta **szabályozza a zaklatás bűncselekményét** (Btk. 222. §), amely esetén a sértett – legyen újságíró vagy sem, illetve történjen a cselekmény online vagy más formában – az általános szabályok szerint feljelentést tehet és kérheti az elkövető felelősségre vonását a nyomozóhatóság tagjaitól.

A jelentések több évben is **bírálták Magyarországot a véleménynyilvánítás szabadsága kapcsán.** A 2016-os és a 2017-es évet értékelő jelentésekben is megjelenő állítás szerint *„az újságírókat azonban Magyarországon büntető, illetve polgári becsületsértési és rágalmazási törvények kötik”,* továbbá *„a büntető törvénykönyv alapján a médiumok jogi felelősséggel tartoznak, és szigorú büntetésben részesülhetnek, aminek súlyos bénító hatása van a médiumokra”.*³¹⁵ Hasonló kritikával élnek a 2021-es évet értékelő országjelentésben is.³¹⁶

- **Az állítás a jelentések alapjául szolgáló kérdőív saját útmutatását figyelembe véve is megalapozatlan,** mivel az az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikkét tekinti kiindulópontnak³¹⁷, amelynek 2. pontja kifejezetten nevesíti *„mások jó hírneve vagy jogai védelmét”* a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozásának elfogadott céljaként.³¹⁸ A véleménynyilvánítás szabadságának korlátozására vonatkozó, a 2021-es évről szóló jelentésben hivatkozott magyar szabályozás tehát nem ellentétes az Emberi Jogok Európai Egyezményével, így az azt mércének tekintő Média Pluralizmus Monitor bírálata sem igazolható.

³¹³ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 20-21. o.

³¹⁴ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 12. o., 2020-ról. [\[LINK\]](#) 8. o.

³¹⁵ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 4-5. o., 2017-ről. [\[LINK\]](#) 6. o.

³¹⁶ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 11. o.

³¹⁷ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2016-ról. 10. o. [\[LINK\]](#)

³¹⁸ Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 10. cikk. 2. pontja. Lásd az Egyezmény kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvényben: [\[LINK\]](#)

- **Sőt** – a fent idézett jelentések kiadását követően – **2023. május 23-án az Országgyűlés az újságírókra nézve még kedvezőbb szabályozást alkotott azzal, hogy** – a sértett emberi méltóságának nyilvánvaló és súlyosan becsmérő tagadásának esetét kivéve – **megszüntette az újságírók rágalmazásért és becsületsértésért történő büntetőjogi felelősségre vonásának lehetőségét**, amelyet a jelentés kifogásolt. A 2023 június 2-án hatályba lépett új rendelkezések értelmében nem büntethető rágalmazás vagy becsületsértés miatt, aki cselekményét „*a közügyek szabad megvitatása körében sajtótermék vagy médiaszolgáltatás útján követi el feltéve, hogy cselekménye nem irányul a sértett emberi méltóságának nyilvánvaló és súlyosan becsmérő tagadására*”.³¹⁹ A 2023 júniusában kiadott 2022-es évet vizsgáló jelentés utal rá, hogy a jogszabályváltozás a következő évben már hatással lehet a kockázati eredményre.³²⁰
- **Emellett nem ismerteti az értékelés a kérdéskörrel kapcsolatban a közszereplők csökkentett személyiségvédelmét.**³²¹ Magyarországon ugyanis – alig néhány európai államhoz hasonlóan – a közéleti szereplők gyengített hírnév- és becsületvédelme alakult ki, mivel a közügyek nyílt megvitatásához egy bizonyos határig fontosabb érdek fűződik, mint a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelméhez.³²²

A 2021-es évet értékelő jelentés **megfogalmazása szerint** „*a magyar médiatörvény 11. cikke garantálja a közszolgálati média létét, de az egyetemes hozzáférést nem írja elő.*”³²³ Hasonlóképpen fogalmaznak 2016-os, 2017-es, 2018-2019-es és 2020-as éveket vizsgáló jelentések.³²⁴

- **Ezzel szemben az Mttv. (74-75. §) kifejezetten előírja a közszolgálati médiaszolgáltatás továbbításának kötelezettségét a műsorterjesztők részére, sőt kiköti, hogy** – a műsorszórással megvalósított műsorterjesztés kivételével – **mindezt díjmentesen kell tennie.** A jogszabály rögzíti továbbá, hogy „*a műsorterjesztő e médiaszolgáltatásokhoz való hozzáféréseért ... a hozzáférés költségeit meghaladó mértékű többletdíjat az előfizetőtől nem kérhet*”, illetve „*a közszolgálati médiaszolgáltató nem követelhet e médiaszolgáltatásai terjesztéséért a műsorterjesztőtől ellenszolgáltatást*”.
- **A közszolgálati médiaszolgáltatás céljának meghatározásakor ráadásul a jogalkotó első helyen deklarálta, hogy feladatai közé tartozik a társadalmi és kulturális értelemben átfogó médiaszolgáltatás nyújtása,** amely a lehető legtöbb társadalmi réteghez és kulturálisan elkülönülő csoporthoz, illetve egyénhez kíván szólni [Mttv. 83. § (1) a)], azaz tartalmi oldalról fogalmazza meg az univerzális hozzáférés követelményét.

³¹⁹ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről. 226. §. (3), 227. §. (3)

³²⁰ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 12. o.

³²¹ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény. 2:44. §.

³²² A szakirodalom szerint „*...a közszereplők csökkentett személyiségvédelmét a demokratikus rend működésének hatékonysága, a közösségi viták lefolytatásának szüksége indokolja ... Alig néhány olyan európai állam akad, ahol kodifikált – törvényi – szabály rendelkezik a közéleti szereplők csökkentett hírnév- és becsületvédelméről, illetve egyes eljárási szabályok eltérő alkalmazásáról az őket érintő ügyekben. Magyarországon ugyanakkor az Alkotmánybíróság szinte a normaalkotás szándékával állapította meg az általános büntetőjogi személyiségvédelmi rendelkezések alkalmazásának alkotmányos kereteit. ... [az] új magyar polgári törvénykönyv (2013. évi V. törvény) Európában egyedülálló módon kifejezetten is rendelkezik a közéleti szereplők személyiségvédelmének csökkentett mértékéről, egy általános generálklauzula erejéig.*” Koltay András: A Közéleti szereplők hírnév- és becsületvédelme Európában. Áttekintő vázlat. In: Quarendo et Creando: Ünnepi kötet Tattay Levente 70. születésnapja alkalmából. Universitatis Catholicae de Petro Pázmány Nominatae Facultas Iuris et Scientiarum Politicarum – Xenia. Szent István Társulat, Budapest, 328-329.331. o. [\[LINK\]](#)

³²³ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 14. o.

³²⁴ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 6. o., 2017-ről. [\[LINK\]](#) 7. o., 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 11. o., 2020-ról. [\[LINK\]](#) 12. o.

- Megjegyezzük továbbá, hogy **ha az állítás meg is felelne a valóságnak, gyakorlati jelentőséggel a jelentés szerint sem bírna**, hiszen a dokumentum maga állapítja meg, hogy a közszolgálati média a lakosság több mint 99 százaléka számára hozzáférhető.³²⁵
- A **2023-ban kiadott legújabb jelentésben a szerzők az univerzális hozzáférés elvárásának rögzítésére vonatkozó kritikát már nem fogalmazzák meg**. Ezzel szemben azt emelik ki, hogy „*a műsorterjesztési kötelezettségre vonatkozó szabályok (must carry) minden műsorterjesztési platformon, ide érte (sic!) a DVB-T platformot is, biztos és kiemelt helyet biztosítanak a közszolgálati televíziócsatornáknak*”.³²⁶

A 2021-es évről szóló jelentés szerint „*a kormány nem nyújtott támogatást a sajtónak a világvárvány idején*”, a 2020-es év jelentésében pedig az írják: „*a kormány szinte semmilyen lépést nem tett a médiaszektor támogatására, kivéve, hogy a televízió csatornáknak és rádióállomásoknak nem kellett médiaszolgáltatási díjat fizetniük a Médiahatóság részére.*”³²⁷

- A **2021-es évről szóló jelentés nem ismerteti a médiaszolgáltatási díj elengedését**, miközben a **2020-as év vizsgálata még maga is rögzítette annak tényét, igaz bagatellizálva annak jelentőségét**. Eközben az egyébként kormánykritikus media1.hu, médiapiaci online szakportál is „*érdemi segítségnek*” nevezi az intézkedést.³²⁸ **Emellett a Médiatanács támogatási programjának a rádiós és televíziós médiaszolgáltatók számára a hírműsor, közérdekű szolgáltató magazinműsor, valamint tematikus magazinműsor készítésének vissza nem térítendő támogatására vonatkozó pályázatai is folyamatosak voltak a vizsgált időszakban is.**³²⁹

A 2014-es évet vizsgáló jelentés **véleményszabadságot korlátozó esetként hivatkozik az Alaptörvény egy módosítására, amely a politikai reklámok közzétételét korlátozta kampányidőszakban.**³³⁰

- A szerzők feltehetően az Alaptörvény 2013 márciusában elfogadott negyedik módosítására utalnak, amely a választási eljárásról szóló törvénynek az Alkotmánybíróság által korábban megsemmisített (1/2013 (I. 7.) AB határozat) szakaszát emelte be az Alaptörvénybe. Az említett rendelkezés a közszolgálati médiára korlátozta a politikai reklámok kampányidőszakban történő közzétételét. **A jelentés nem ismerteti ugyanakkor, hogy az Alaptörvény ötödik módosításával már 2013 szeptemberében megváltoztatták a vitatott rendelkezést, amely a kereskedelmi médiában is lehetővé tette a politikai reklámok közzétételét.**³³¹

A 2014-es évről szóló **jelentés szerint nem létezik az MTVA költségvetésének meghatározására vonatkozó formális eljárás.**³³²

³²⁵ Lásd: Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2020-ról. [\[LINK\]](#) 12. o.

³²⁶ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 19. o.

³²⁷ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2020-ról. [\[LINK\]](#) 6. o., 2021-ről. [\[LINK\]](#) 7. o.

³²⁸ Szalay Dániel: Koronavírus: Elengedik a kereskedelmi rádiók és tévék esedékes médiaszolgáltatási díját. Media1.hu. 2020. április 18. [\[LINK\]](#) A médiaszolgáltatási díj koronavírus járvánnyal összefüggő veszélyhelyzeti intézkedésként való elengedésével kapcsolatban lásd: 132/2020. (IV.17) Korm. rendelet 8. §, 165/2021. Korm. rendelet. 1. §, majd 271/2021. (V.21.) Korm. rendelet. 2. §. A felmentés a veszélyhelyzet megszűnésének napja szerinti negyedév végéig szólt.

³²⁹ NMHH beszámolója. 2021. november 19. [\[LINK\]](#)

³³⁰ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 103. o.

³³¹ Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása (2013. március 25.) [\[LINK\]](#), az Alkotmánybíróság 1/2013 (I. 7.) határozata [\[LINK\]](#), Magyarország Alaptörvényének ötödik módosítása [\[LINK\]](#) (2013. szeptember 26.)

³³² Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 107. o.

- **Ezzel szemben az Mttv. 136 § (4) bekezdése a magyar állam által normatív alapon fizetendő közszolgálati hozzájárulást határoz meg az MTVA részére. A hozzájárulás az MTVA legfőbb bevételi forrása – a 2022. évi bevételi előirányzat 85 százaléka –, így éves összege lényegében meghatározza az Alap költségvetését.** A közszolgálati hozzájárulás éves összegét a jogalkotó a lineáris audiovizuális médiaszolgáltatások vételére alkalmas készüléket használó háztartások számát alapul véve, háztartásonként havonta 1.350 forintban határozta meg, azzal, hogy a megelőző évi fogyasztói árindex alapján az összeget indexálni kell. Érdemes megjegyezni, hogy a törvény az Alap további lehetséges bevételi forrásaira vonatkozó felsorolást is tartalmaz.³³³

A 2014-es évről szóló jelentés **politikai eszközként ábrázolja a reklámadót, elsősorban az RTL Klub ellen irányuló adópolitikai fenyegetésként bemutatva azt.** A 2018-2019-es időszokról szóló jelentés újra utalást tesz a kérdésre: „*A megmaradt független média gyakran célpontja kampányoknak, adópolitikai fenyegetésnek vagy állami hirdetések ellenőrzésnek.*”³³⁴

- **Ezzel szemben a magyar reklámadót, amelyre a megállapítás feltételezhetően utal, utóbb az Európai Bíróság is az európai joggal összhangban lévőnek minősítette, kifejtve, hogy annak alkalmazása nem biztosított szelektív előnyt vállalkozások számára.**³³⁵ Ezenkívül elmondható, hogy **a sávós reklámadót végül egykulcsos adórendszer váltotta fel, amely jelenleg is hatályban van.**³³⁶

A 2022-es évet vizsgáló jelentés **azt állítja, hogy „nincs olyan törvény, amely tiltaná a burkolt hirdetéseket vagy a rejtett reklám egyéb formáit”.**³³⁷

- **Ezzel szemben az Smtv. 20. §. (3) kifejezetten kimondja, hogy „burkolt kereskedelmi közlemény médiatartalomban történő közzététele tilos”,** a törvény alapján a reklám kereskedelmi közleménynek minősül. Sőt, **a magyar jogrend az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló 2010/13 EU irányelv (AVMS irányelv) elvárásainál is szigorúbb szabályozást alkalmaz.** Az irányelvben alkalmazott fogalom magában foglalja, hogy a közlemény bemutatása a médiaszolgáltató szándéka szerint reklámcélokat szolgál.³³⁸ Ezzel ellentétben a magyar szabályozás *„a fogyasztók magasabb szintű védelmét helyezi a középpontjába, és – az objektív felelősség alapvető szabályát szem előtt tartva – nem biztosít kimentési lehetőséget a médiatartalom-szolgáltatók számára, és kizárólag a megjelent tartalmat vizsgálja a burkolt kereskedelmi közlemény megítélése során”.*³³⁹

A 2016-os év értékelésében azt állítják, hogy **„független médiaorgánumok ugyan léteznek, de ezek többnyire kis online orgánumok és oknyomozó újságírást végző civil szervezetek, amelyek közösségi finanszírozásból és külföldi támogatásból működnek.**”³⁴⁰

³³³ Mttv. 136. § (3) és (4) bekezdése, valamint 4. sz. melléklete, továbbá a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság 2022. évi egységes költségvetéséről szóló 2021. évi CXXVII. törvény 4. sz. melléklete.

³³⁴ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [LINK](#) 110. o., Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2018-2019-ről. [LINK](#) 15. o.

³³⁵ C-562/19. P. sz. Bizottság kontra Magyarország ügyekben hozott ítélet. Az Európai Unió Bíróságának 38/21. sz. sajtóközleménye. [LINK](#)

³³⁶ A reklámadóról szóló 2014. évi XXII. törvény 5. §-a

³³⁷ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [LINK](#) 25. o.

³³⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2010. március 10-i 2010/13/EU irányelve a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról. 1. cikk. j). [LINK](#)

³³⁹ Szikora Tamás (2021): Smtv. 20. §-ához. In: Koltay András, Lapsánszky András (szerk.): Nagykommentár a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvényhez

³⁴⁰ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról. [LINK](#) 11. o.

- **Valótlan állítás**, hogy az önmagukat függetlenként meghatározó kis online orgánumok lennének. A jelentés által is többször hivatkozott Mérték Médiaelemző Műhely tanulmányában található olvasottsági adatok alapján is látható, hogy **2016-ban az öt legolvasottabb internetes oldal között találjuk az index.hu-t** (amelyet ekkor még a telex.hu-t később alapító szerkesztőség ír), **a hír24.hu-t, hvg.hu-t és a 444.hu-t.**³⁴¹

A 2018-2019-es időszakot értékelő jelentés megállapítja, hogy „2019. december 21-én Magyarország egyik legrégebbi közösségi rádiója, a **Civil Rádió 24 éves működés után elhallgatott, miután a Médiahatóság nem adott számára engedélyt a műsorszolgáltatásra.**”³⁴² A 2022-es évet vizsgáló jelentésben az ügyszakos kapcsolódón azt állítják, hogy a Civil Rádió „*csekély súlyú, adatszolgáltatáshoz kapcsolódó jogsértések ismétlődése miatt esett el a megújítás lehetőségétől*”.³⁴³

- **A jelentés nem ismerteti a döntés jogi háttérét**, amit a Médiatanács a jogosultság megújítására irányuló kérelem elutasításáról szóló határozatában részletesen is kifejtett. Határozatában a Médiatanács megállapította, hogy **az Mttv. értelmében** a médiaszolgáltatási jogosultság új pályázat nélküli meghosszabbítása kizárt, ha a médiaszolgáltatót működési ideje alatt a Médiatanács súlyos vagy ismételt jogsértés miatt elmarasztalta. Megjegyezzük, hogy már a korábbi – rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvénybe foglalt – médiaszabályozás is tartalmazott olyan rendelkezést (107. §. (3)), amely alapján a műsorszolgáltatási jogosultságot nem lehetett megújítani, amennyiben a jogosult a műsorszolgáltatási szerződést ismételten megszegte. Mivel a Civil Rádióval szemben korábban több, jogsértést megállapító határozat is született – amelyek ellen egyébként nem élt jogorvoslati lehetőséggel –, **a Médiatanácsnak nem volt mérlegelési lehetősége a jogosultság meghosszabbításával kapcsolatban, a kérelmet el kellett utasítania.**³⁴⁴ A 2022-es évet értékelő jelentés ezzel kapcsolatban tévesen állítja, hogy a Civil Rádiót csupán adatszolgáltatási kötelezettségek elmulasztása miatt marasztalták el, hiszen a rádió korábban a műsorkvótára vonatkozó kötelezettségének sem tett eleget.³⁴⁵
- A jogosultság megújításának elutasításáról szóló **határozatnak bírósági felülvizsgálatát kérték, ugyanakkor** a Kúria, mint másodfokú bíróság helybenhagyta az első fokon eljáró **Fővárosi Törvényszék** ítéletét, amely a **Civil Rádiózásért Alapítvány keresetét elutasította.**
- Fontos megjegyezni, hogy az NMHH 2020. január 7-én bejelentés alapján nyilvántartásba vette a médiaszolgáltató Civil Rádió állandó megnevezésű internetes lineáris médiaszolgáltatását, tehát a Civil Rádiózásért Alapítvány számára a folyamatos működés lehetősége biztosított volt. **A Médiatanács a per lezárultát követően pályázatot hirdetett** a Budapest 98,0 MHz médiaszolgáltatási lehetőség használatára, **amelyre** azonban a korábbi médiaszolgáltató, **a Civil Rádiózásért Alapítvány nem nyújtott be pályázati ajánlatot.**

³⁴¹ Hann Endre, Megyeri Klára, Polyák Gábor, Urbán Ágnes: Megfertőzött médiarendszer. A politikai tájékozódás forrásai Magyarországon 2020. 37. ábra. [\[LINK\]](#) 31. o.

³⁴² Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 17. o.

³⁴³ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 18. o.

³⁴⁴ Mttv. 48. §. (7)

³⁴⁵ Az NMMH Médiatanácsának 1202/2019. (X. 8.) számú határozata. [\[LINK\]](#)

A 2020-as évet vizsgáló jelentés szerint a Médiatanács „*minden rádió és szinte minden televíziós frekvenciát kormányt támogató tulajdonosoknak és menedzsmenteknek adott út*”.³⁴⁶

- Ezzel szemben az Mttv. értelmében csak a korlátos erőforrást igénybe vevő lineáris rádiós médiaszolgáltatás esetében engedélyezi a Médiatanács pályázat útján a szolgáltatást, egyéb esetekben pusztán bejelentés szükséges.³⁴⁷ A frekvenciagazdálkodáshoz kapcsolódó engedélyezési eljárásoknak is a rádiós médiaszolgáltatásra vonatkozóan van relevanciája. A jelentés által említett „*televíziós frekvenciakiosztási gyakorlat*” emiatt **megalapozatlan észrevétel**. A rádiós engedélyezésekkel kapcsolatos megállapítást a szubjektív véleményekkel foglalkozó fejezetben vizsgáltuk.

A 2021-es évről szóló országjelentés **azt állítja, hogy az NMHH nem tett meg mindent az orosz televíziók vételét tiltó uniós rendelet végrehajtásával kapcsolatban**, mivel az RT (Russia Today) honlapja elérhető maradt.³⁴⁸

- **Ezzel szemben az** egyes orosz állami kötődésű szervezetek által közvetített tartalmak terjesztésének korlátozásáról szóló **uniós rendelet közvetlenül alkalmazandó európai uniós jogi normának számít**, tehát **valamennyi gazdasági szereplőnek be kell tartania erre vonatkozó külön hatósági döntés vagy kötelezés nélkül is**. Az NMHH ennek ellenére külön is felhívta az egyetlen olyan műsorterjesztőt, amelynek televíziós kínálatában a Russia Today szerepelt a szolgáltatás megszüntetésére, **továbbá az előírások betartását hatásköre keretei között a Hatóság hivatalból is felügyeli**.³⁴⁹
- Megjegyezzük, hogy a Médiapluralizmus Monitor ennek kapcsán egy **2022-ben elfogadott uniós rendelet végrehajtását vizsgálja** a saját állítása szerint a **2021-es évet értékelő jelentésében**.

A 2021-es évet vizsgálva **azt állítják, hogy a Médiatanács megakadályozta „az ország egyik legrégebbi független közösségi rádiója, a Tilos Rádió engedélyének megújítását”**.³⁵⁰ A 2022-es évre vonatkozó jelentés úgy fogalmaz, hogy „*a magyar médiafelügyelet megpróbálta megakadályozni*” a Tilos Rádió a frekvenciaengedélyének megújítását.³⁵¹

- **A 2021-es évről szóló jelentés nem ismerteti, hogy a Médiatanácsnak nem volt mérlegelési lehetősége a jogosultság meghosszabbításával kapcsolatban, a kérelmet el kellett utasítania**, mivel a Tilos Rádióval szemben korábban több, jogsértést megállapító határozat is született.³⁵² Az Mttv. értelmében a médiaszolgáltatási jogosultság új pályázat nélküli meghosszabbítása kizárt, ha a médiaszolgáltatót működési ideje alatt a Médiatanács súlyos vagy ismételt jogsértés miatt

³⁴⁶ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2020-ról. [\[LINK\]](#) 12. o.

³⁴⁷ Mttv. 41. §

³⁴⁸ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 7. o.

³⁴⁹ Lásd: Az NMHH tájékoztatása az Európai Unióban terjesztési tilalom alá eső orosz kötődésű szervezetek által nyújtott tartalmakkal kapcsolatban. 2023. április 17. [\[LINK\]](#), a Tanács (EU) 2022/350 rendelete (2022. március 1.) az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló 833/2014/EU rendelet módosításáról, a Tanács (EU) 2022/879 rendelete (2022. június 3.) az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló 833/2014/EU rendelet módosításáról, a Tanács (EU) 2022/2474 rendelete (2022. december 16.) az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló 833/2014/EU rendelet módosításáról, a Tanács (EU) 2023/427 rendelete (2023. február 25.) az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló 833/2014/EU rendelet módosításáról.

³⁵⁰ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 26. o.

³⁵¹ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 36. o.

³⁵² a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsának 360/2022. (IV. 12.) számú döntése., Az NMHH 2022. április 14-i sajtóközleménye. [\[LINK\]](#)

elmarasztalta.³⁵³ Ahogy a Civil Rádió kapcsán már utaltunk rá, a korábbi – rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvénybe foglalt – médiaszabályozás is tartalmazott olyan rendelkezést (107. §. (3)), amely alapján a műsorszolgáltatási jogosultságot nem lehetett megújítani, amennyiben a jogosult a műsorszolgáltatási szerződést ismételtelen megszegte. A Médiatanács a meg nem újításról hozott döntését követően pályázati eljárást indított a Budapest 90,3 MHz körzeti vételkörzetű rádiós médiaszolgáltatási lehetőség használatára. A pályázati eljárásban kizárólag a Tilos Kulturális Alapítvány vett részt, így a **Médiatanács a 2022. szeptember 20-án meghozott 788/2022. (IX. 20.) sz. döntésében az egyedüli érvényes pályázati ajánlatot benyújtó Tilos Kulturális Alapítványt hirdette nyertesnek. A Tilos Rádió tehát a korábbi frekvencián folytathatta rádiós tevékenységét, a médiaszolgáltatási jogosultsága 10 évre szól.**³⁵⁴ A 2022-es évről készült jelentés ennek ellenére állapítja meg, hogy „*az engedély elvesztésének veszélye hozzájárul ahhoz a széles körben elterjedt vélekedéshez, hogy a közösségi média (szerk.: -szolgáltatás) államtól való függetlensége legalábbis törékeny Magyarországon*”.³⁵⁵

A 2021-es évről szóló **jelentés azt állítja, hogy a Hatóság médiaszolgáltatási engedélyeket önkényesen von meg:** „*a hatóság engedélyezési, illetve az engedélyek megvonásáról szóló határozatai révén közel az összes rádiófrekvenciát és televíziócsatornát a kormány által támogatott tulajdonosok vagy menedzsment kezébe adták.*”³⁵⁶

- Ezzel szemben az **Mttv. nem ismer olyan hatáskört, amelyek alapján a rádió és televízió engedélyeket vissza lehetne vonni**, így ilyen határozatok nem is születhettek. A televíziócsatornákkal kapcsolatos engedélyezési gyakorlatot emlegető észrevétel megalapozatlanságára fentebb már külön is felhívtuk a figyelmet.

A 2021-es évet vizsgálva azt állítják, hogy a **Hatóság engedélyezi a kiegyensúlyozatlan tájékoztatást.** „*Ezen kívül az egyoldalú, propagandisztikus híradások engedélyezése minden közszolgálati rádió- és televízió csatornán sérti a médiatörvény »kiegyensúlyozott tájékoztatás« elvét.*” Emellett **kifogásolják a médiahatóság szankcionálási gyakorlatát**, amikor azt hiányolják, hogy a Hatóság nem a politikai kiegyensúlyozottság hiánya miatt rótt ki bírságokat: „*(...) ám ezek a bírságok nem a politikai kiegyensúlyozottság hiánya miatt lettek kiróva (...)*”.³⁵⁷

- Ezzel szemben az **Mttv. kizárja, hogy a Hatóság a kiegyensúlyozott tájékoztatás kötelezettségének megsértése miatt hivatalból eljárást indítson.**³⁵⁸ Ilyen eljárás tehát csak kérelemre indulhat, így a Hatóságnak nincs befolyása az indított eljárások számára. **Tévesen kifogásolják továbbá a médiahatóság szankcionálási gyakorlatát**, mivel a törvény szerint a Hatóságnak ilyen típusú eljárásokban nincs is lehetősége szankcióként bírság kiszabására.³⁵⁹

³⁵³ Mttv. 48. §.

³⁵⁴ a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsának 788/2022. (IX. 20.) számú határozata. [\[LINK\]](#)

³⁵⁵ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 37. o.

³⁵⁶ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 14. o.

³⁵⁷ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 14. o.

³⁵⁸ Mttv. 181. §. (1)

³⁵⁹ Mttv. 181. §. (5)

A 2021-es évet vizsgáló szerzők szerint „...a piaci szereplők többsége (még a magántulajdonban lévő, formálisan független média is) nagyrészt a kormány irányítása alatt áll – nem pedig különböző pártok vagy üzleti érdekek befolyása alatt.”³⁶⁰

- Ezzel kapcsolatosan érdemes tisztázni, hogy az országjelentésben is hivatkozott elemzések a hír- és közéleti piaccal, nem pedig a médiapiac egészével foglalkoznak. Továbbá még a Válasz Online-nak a jelentésben is hivatkozott hír- és közéleti piacra vonatkozó kutatása³⁶¹ sem mutatott ki egyértelmű számbeli többséget, hiszen 50 százalékra becsülte a kormányhoz köthető országos jelentőségű médiumok számarányát.
- Megjegyezhető továbbá, hogy a pluralizmus helyzetéről a médiapiaci szereplők gazdasági súlyát és elérését (olvasottságát, nézettségét, hallgatottságát) figyelembe véve kaphatunk árnyalt képet.

A 2022-es évről szóló jelentés szerint „az idősebb, alacsonyabb képzettségű és/vagy vidéki közönség kevésbé jut hozzá a kritikus információkhoz, mivel az e csoportok számára leginkább hozzáférhető (vagy általuk leginkább használt) médiumok a kormányzati üzenetek felerősítőiként működnek, anélkül, hogy tartalmukban belső pluralizmus lenne.”³⁶² Csaknem szó szerint megegyező megállapítást tesz a 2021-es évet értékelő dokumentum is.³⁶³

- Ezzel kapcsolatban elmondható, hogy a médiapluralizmus megítélése szempontjából a különböző orgánumokhoz való hozzáférés lehetőségét célszerű vizsgálnunk. Az NMHH által kiadott 2023-as Médiapiaci jelentés megállapítja, hogy az egyetlen televíziós hírforrásból tájékozódó nézők legnagyobb arányban a kormánykritikus RTL hírműsorait követik. Kiderült továbbá az is, hogy a csatorna híreit heti rendszerességgel követők a televíziós hírforrásból tájékozódók teljes csoportjának közel kétharmadát teszik ki.
- A Médiapiaci jelentésben megtalálható Nielsen Közönségmérésből az is látható, hogy az RTL Híradó továbbra is a legnézettebb hírműsorok közé tartozik.³⁶⁴
- Megjegyezzük továbbá, hogy a sokszínű tájékozódás lehetőségének vizsgálata során a jelentésben említett televíziós és rádiós felületek mellett az egyéb médiatípusok (például online platformok) használatát is célszerű figyelembe venni.

A 2022-es évről szóló jelentés a Médiateanács Támogatási Programja kapcsán azt állítja, hogy az „odaitélés módja nem ismert”, továbbá „a pénzek elosztására vonatkozó kritériumokról nincs információ”.³⁶⁵

- Ezzel szemben a Média Tanács Támogatási Program saját tájékoztató weboldallal rendelkezik, amelyen hozzáférhetők a pályázati feltételeket tartalmazó egyedi pályázati felhívások, továbbá az azok szabályozási háttérét jelentő Általános Pályázati Feltételek dokumentum, a releváns jogszabályok, valamint a Támogatás-ellenőrzési szabályzat.³⁶⁶

³⁶⁰ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 6. o.

³⁶¹ Bódis András: A NER már a sajtó 50 százalékát kontrollálja – itt a nagy médiatérkép. Válasz Online. 2021. 01. 04. [\[LINK\]](#)

³⁶² Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 28. o.

³⁶³ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 20. o.

³⁶⁴ NMHH: Médiapiaci Jelentés 2023. [\[LINK\]](#) 160-162. o.

³⁶⁵ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 24. o., 36. o.

³⁶⁶ Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiateanács Támogatási Program weboldala. [\[LINK\]](#).

6. A médiaszabadság-jelentések szubjektív véleménynyilvánításai

6.1. Freedom House

A Freedom of the Press jelentéseiben visszatérő elem, hogy **állításukat semmilyen módon nem támasztják alá**, forrásokra nem hivatkoznak, azok lábjegyzetben sem jelennek meg.

- Erre jó példa, hogy a jelentés tényként kezeli: a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) korlátozza majd az információszabadságot, annak ellenére, hogy a riport által vizsgált évben (2011) az említett hatóság még létre sem jött.³⁶⁷ A jelentés emellett semmivel sem igyekszik alátámasztani, hogy álláspontja szerint miért korlátozza majd a jövőben az információszabadságot a NAIH létrejötte.

A Freedom on the Net több országjelentése szerint „**a független híroldalak növekvő nyomással néznek szembe, hogy a kormánybarát narratívákhoz igazodjanak**”.³⁶⁸

- A megállapítást szubjektív véleménynek tekinthetjük, miután **nem konkretizálják, hogy mely függetlenként aposztrofált oldalakra és pontosan milyen nyomásgyakorlásra gondolnak.**

A Freedom on the Net országjelentések visszatérően hivatkoznak az Európai Audiovizuális Megfigyelőközpont 2019-es tanulmányára, amely a Mérték Médiaelemző Műhely 2011-2013 közötti időszakot vizsgáló elemzése alapján megállapítja: „**a Médiatanács piacra lépés engedélyezésével kapcsolatos döntéshozatalát elfogultnak találták**”.³⁶⁹

- A Médiatanács lineáris médiaszolgáltatásra vonatkozó **pályáztatásának részletes szabályait az Mttv. 2. részének III. fejezete tartalmazza**, beleértve azt az előírást, amely alapján **a pályázati felhívásoknak egyértelműen rögzíteniük kell „az értékelési elveket és az értékeléskor figyelembe veendő szempontokat, a pályázati ajánlatok értékelésének kategóriáit, az egyes értékelési kategóriákhoz rendelt számszerűen meghatározott értékelési keretet, továbbá az értékelés szabályait, amelyek alapján a Médiatanács dönt a pályázat nyerteséről**”.³⁷⁰ A szerzők **politikailag motivált pályáztatási gyakorlatra** vonatkozó állítását **szubjektív politikai jellegű véleménynyilvánításnak** kell tekintenünk azt igazolni képes konkrét esetek bemutatásának hiányában.

A Freedom on the Net több jelentése is hivatkozik egy sajtószabadsággal foglalkozó szervezetek által 2019-ben kiadott közös jelentésre, amelyben **azt állítják, hogy a Médiatanács döntései „megakadályozzák a független médiát magában foglaló összeolvadásokat, miközben a kormánybarát média esetében jóváhagyják azokat, ezzel támogatva a kormánybarát tulajdonban álló koncentrációt**”.³⁷¹

³⁶⁷ Freedom House: Freedom of the Press 2012. [\[LINK\]](#) 7. o.

³⁶⁸ Freedom House: Freedom on the Net 2020 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) B7. kérdés, 2021. [\[LINK\]](#) B7. kérdés, 2022. [\[LINK\]](#) B7. kérdés, 2023. [\[LINK\]](#) B7. kérdés.

³⁶⁹ The independence of media regulatory authorities in Europe. European Audiovisual Observatory. 2019. 57-58. o. [\[LINK\]](#), Media Council redraws the radio market – Report on the frequency tendering by the Media Council. Mérték Médiaelemző Műhely. 2013. november 3., [\[LINK\]](#) Freedom House: Freedom on the Net 2015 teljes jelentés. [\[LINK\]](#) 365. o., 2014. [\[LINK\]](#) 361. o., 2013. [\[LINK\]](#) 327. o., Freedom on the Net 2020 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) A5. kérdés., 2021. [\[LINK\]](#) A5. kérdés.

³⁷⁰ Mttv. 52. §.

³⁷¹ International Press Institute, Article 19, Committee to Protect Journalists, European Centre for Press and Media Freedom, European Federation of Journalists, Free Press Unlimited, and Reporters Without Borders: Conclusions Of The Joint International

- A jelentések szó szerint átveszik a hivatkozott beszámoló állítását, amely **nélkülözi a konkrét példákat és jogi alátámasztást**, ezért szubjektív véleménynek tekinthető.

A Freedom on the Net több jelentésében is – az EBESZ képviselőjének az Mttv. 2012. évi módosításával és a Médiatanáccsal kapcsolatos álláspontjára hivatkozva – azt állítja, hogy **„az NMHH-nak adott jelentős hatalom továbbra is fenyegeti a médiaszabadságot”**.³⁷²

- A **jelentések** komoly hiányossága, hogy olyan **erőteljes**, általánosságban megfogalmazott **vádakat** – amilyenek az EBESZ képviselője által tett kijelentés is tekinthető – **anélkül közölnek, hogy igazolhatóságát bármilyen módon** – például a jogszabályok, gyakorlati tapasztalatok értékelésével – **vizsgálják**.

A Freedom on the Net egyes jelentéseiben megemlíti, hogy **„a kormányzat és annak szövetségesei néha bírósági végzésekkel próbálnak nyomást gyakorolni a kiadókra és tartalomszolgáltatókra, annak érdekében, hogy azok tartalmakat töröljenek.”** A riport 2023-as kiadása erre példaként említi a Magyar Narancs és a Forbes lapok eseteit, illetve bemutatja két ismert személy ügyét is: az egyik esetben internetes oldalak tárhelyszolgáltatóit szólította fel az érintett a jogsértőnek vélt tartalom eltávolítására, a másik esetben a Kúria hozott döntést arról, hogy a kifogásolt tartalom személyiségi jogokat sért.³⁷³

- A 2023-as jelentésben hivatkozott példák közül két esetben közvetítő (tárhely-) szolgáltatónál kezdeményezték a jogsértőnek vélt tartalom eltávolítását, a többi esetben ugyan – bár bírósági döntések születtek – **a jelentés azonban megalapozatlanul kelti annak látszatát, hogy a bíróságok jogellenesen jártak el.** A bíróságok Magyarországon a kormányzattól független, elkülönült hatalmi ággként tevékenykednek, a 2011. évi CLXI törvény értelmében pedig a bírók és az ülnökök függetlenek, meggyőződésüknek megfelelően döntenek, az ítélezési tevékenységükkel összefüggésben nem befolyásolhatók és nem utasíthatók. Ezek fényében a Freedom on the Net megállapításait szubjektív állásfoglalásnak tekinthetjük.³⁷⁴

A Reviving News Media in an Embattled Europe különjelentés állítása szerint **„a médiaszakértők azt is megjegyezték, hogy a kereskedelmi szereplők nem szívesen hirdetnek a független médiában az esetleges következményektől, így például az adóvizsgálatoktól tartva.”** A jelentés továbbá kijelenti, hogy **„Magyarországon a magasabb szintű bíróságok – különösen az Alkotmánybíróság – általában a kormánynak kedveznek.”**³⁷⁵

- Jelentős hiányosságnak tekinthető, hogy **a fenti kijelentéseket a dokumentum a lefolytatott interjúkból veszi át, azokat kész tényekként kezelve**, miközben a súlyos állításokat semmilyen további kutatással vagy forrással nem támasztja alá.

Press Freedom Mission To Hungary. 2019. december 3., [\[LINK\]](#) 4. o. Freedom House: Freedom on the Net 2020 jelentés Magyarországról. [\[LINK\]](#) B6. kérdés, 2021. [\[LINK\]](#) B6. kérdés, 2022. [\[LINK\]](#) B6. kérdés, 2023. [\[LINK\]](#) B6. kérdés.

³⁷² Az EBESZ sajtóközleménye. 2012. május. 25. [\[LINK\]](#) Freedom House: Freedom on the Net 2013 teljes jelentés [\[LINK\]](#) 323. o., 2014. [\[LINK\]](#) 358. o., 2015. [\[LINK\]](#) 362. o.

³⁷³ Freedom on the Net 2023 jelentés Magyarországról [\[LINK\]](#) B2 kérdés.; 2022. [\[LINK\]](#) B2 kérdés.; 2021. [\[LINK\]](#) B2 kérdés.; 2020. [\[LINK\]](#) B2 kérdés.; 2019. [\[LINK\]](#) B2 kérdés.

³⁷⁴ A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.) 3. §

³⁷⁵ Freedom House: Reviving News Media in an Embattled Europe. [\[LINK\]](#) 6. és 21. o.

6.2. Riporterek Határok Nélkül

A 2011-2012-es évekre vonatkozó globális jelentésben a Riporterek Határok Nélkül erős kritikával illette az Mttv. bevezetését, azt állítva, hogy annak hatálybalépésével a „*kormánypart közvetlen irányítást szerzett a média fölött.*”³⁷⁶

- **A jelentés nem tartalmaz semmilyen tényállítást**, ami a fenti, súlyos kijelentést alátámaszthatná, így a szervezet e kijelentése szubjektív véleménynyilvánításnak tekinthető.

A 2013-as globális jelentésben ismételten tényekkel alá nem támasztott kijelentést találunk Magyarországgal kapcsolatban: „*Magyarország még mindig az elnyomó törvények árát fizeti meg, amelyek jelentős hatást gyakoroltak az újságírásra.*”³⁷⁷

- Az állítással szemben a hazai **médiaszabályozás** – gyakran több rétegben is – **biztosítja az újságírók és médiumok alapvető privilégiumait**, többek között a megfelelő forrásvédelmi garanciákat, belépési jogosultságokat, szerkesztői szabadságot.³⁷⁸ Emellett méltánytalannak tekinthető, hogy az elvileg egyetlen évet értékelő jelentés egy korábbi év eseményei miatt kritizál egy államot.

A 2021-es jelentés ismételten igen szubjektív, a szabályozás alapján nehezen alátámasztható állítást tesz a sajtószabadság hazai állapotával kapcsolatban: „*Orbán Viktornek sikerült befejeznie egy olyan alternatív európai modell adaptációját, amely teljesen nélkülözi a sajtószabadságot.*”³⁷⁹

- **A sajtószabadságot** hazánkban a legmagasabb szintű jogforrás, vagyis az **Alaptörvény garantálja**. Tekintettel többek között arra, hogy számos kormánykritikusnak tartott hírforrás – mint például az RTL televíziós csatorna is – a piaci szegmens uralkodó szereplői között található, nehezen alátámasztható egy olyan szakmai jellegű kijelentés, amely szerint hazánkban megszűnt a sajtószabadság.

A Riporterek Határok Nélkül igen kemény szavakkal illette a magyar miniszterelnököt az elmúlt évek folyamán: aktuális adatlapjukon egyenesen a „*sajtószabadság ragadozója*” jelzővel aposztrofálták,³⁸⁰ míg egy korábbi jelentésükben úgy fogalmaztak, hogy „*Magyarország 17 helyet esett vissza a 40. helyre, miután olyan törvényt fogadott el, amely közvetlen ellenőrzést biztosít a kormánypart számára a média felett.*”³⁸¹

- Az ezekhez hasonló publicisztikai stílusú, **hangzatos kijelentések** egyértelműen arra utalnak, hogy a **Riporterek Határok Nélkül** jelentései **nem feltétlenül tudományos igényességgel** – az államok objektív vizsgálatának, illetve értékelésének céljával – **készültek** el.

6.3. Média Pluralizmus Monitor

A 2018-2019-es éveket bemutató Média Pluralizmus Monitor **már összeurópai fenyegetésként ábrázolja a magyar médiahelyzetet**: „*A kormányzati médiagépezet már Londonban, Szlovéniában és Macedóniában is üzleti érdekekkel rendelkezik és jó kapcsolatai vannak alternatív hírügynökségekkel Franciaországban,*

³⁷⁶ Riporterek Határok Nélkül: World Press Freedom Index 2011/2012. [\[LINK\]](#)

³⁷⁷ Riporterek Határok Nélkül: World Press Freedom Index 2013. [\[LINK\]](#)

³⁷⁸ Dobrotka-Mayer Annamária – Koltay András (2019): Az újságírók és a média privilégiumai. In: Koltay András., Magyar és európai médiajog. Wolters Kluwer Hungary. Budapest 2019. 495-504. o.

³⁷⁹ Riporterek Határok Nélkül: Europe – Central Asia 2021. [\[LINK\]](#)

³⁸⁰ Riporterek Határok Nélkül: Country fact-file: Hungary. [\[LINK\]](#)

³⁸¹ Riporterek Határok Nélkül: General analysis 2011-2012. [\[LINK\]](#)

*Németországban és Olaszországban. Ezért a magyar médiakörnyezet már Európában is nagy veszélyt jelent a médiapluralizmusra.*³⁸²

- **Erősen túlzó politikai jellegű véleménynyilvánításnak tekinthető**, hogy a „*magyar médiakörnyezet*” európai szintű veszélyt jelentene, pusztán abból kifolyólag, hogy magyar médiapiaci szereplők, vállalkozók más európai országokban üzleti tevékenységet folytatnak a médiaszektorban. A megállapítás **egyfelől nem releváns** a magyar médiapluralizmus megítélése szempontjából, **másfelől** önmagában is **megalapozatlan** anélkül, hogy az egyes médiapiaci üzletek adott ország médiapiacára gyakorolt hatásait a szerzők valóban megvizsgálnák.

A Média Pluralizmus Monitor jelentései visszatérően fogalmaznak meg általános kritikát a Médiatanács médiapiaci engedélyezési gyakorlatával kapcsolatban, különös tekintettel a rádiós frekvenciagazdálkodásra. A jelentések szerint „*a közösségi rádiós frekvenciaosztás 2010 óta teljesen átpolitizált, mivel az NMHH pályáztatási gyakorlata általában kormánybarát, konzervatív és/vagy vallási műsorokat készítő orgánumokat részesít előnyben*”.³⁸³

- Ezzel szemben a Médiatanács lineáris médiaszolgáltatásra vonatkozó **pályáztatásának szabályait az Mttv. 2. részének III. fejezete tartalmazza**, beleértve azt az előírást, amely alapján **a pályázati felhívásoknak egyértelműen rögzíteniük kell** „*az értékelési elveket és az értékeléskor figyelembe veendő szempontokat, a pályázati ajánlatok értékelésének kategóriáit, az egyes értékelési kategóriákhoz rendelt számszerűen meghatározott értékelési keretet, továbbá az értékelés szabályait, amelyek alapján a Médiatanács dönt a pályázat nyerteséről*”.³⁸⁴ A szerzők politikailag motivált pályáztatási gyakorlatra vonatkozó állítása **szubjektív véleménynyilvánításnak tekinthető** azt igazolni képes konkrét esetek bemutatásának hiányában.
- Ugyancsak megjegyezhető, hogy **a szerzők szerint a rádiós frekvenciaelosztás 2010 óta átpolitizált, miközben 2010-et megelőzően is találunk a közéleti vitákban a frekvenciaelosztással kapcsolatos kritikus véleményeket**. A 2014-es évet vizsgáló jelentés maga is utal az ORTT (Országos Rádió és Televízió Testület) két országos kereskedelmi rádió frekvenciájával kapcsolatos, vitát kiváltó 2009-es eljárására.³⁸⁵

A 2018-2019-es évet bemutató jelentés szerint: „*A Médiatanács döntései gyakran megkérdőjelezhetők és vitathatók és a kormány meghatározott médiapolitikai törekvéseit szolgálják. Ebben az értelemben azt mondhatjuk, hogy a Médiatanács eredménytelen a 2010. évi médiatörvény egyes kiemelkedően fontos elemeinek kikényszerítésében, de nagyon is eredményes a kormány akaratának kikényszerítésében.*” Ugyanitt azt írják: „*(...) a sokszor politikailag motivált hatósági és bírósági döntések (...) félelmet keltő légkört teremtenek.*”³⁸⁶

³⁸² Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 20. o.

³⁸³ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2016-ról. [\[LINK\]](#) 10. o., 2017-ről [\[LINK\]](#) 12. o., 2018-2019-ről [\[LINK\]](#) 17. o., 2020-ról [\[LINK\]](#) 20. o., 2021-ről [\[LINK\]](#) 14. o., Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 104. o., Hasonló kritikát fogalmaznak meg a 2022-es évet vizsgáló jelentésben. Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 36. o.

³⁸⁴ Mttv. 52. §.

³⁸⁵ Média Pluralizmus Monitor teljes jelentése 2014-ről. [\[LINK\]](#) 105. o.

³⁸⁶ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 11. és 15. o.

- A jelentések egyéb helyeken a kinevezési és megválasztási szabályok kifogásolásával legalább kísérletet tettek a Médiatanács függetlenségét kétségbe vonó állításaik indokolására. Ezzel kapcsolatos megjegyzéseinket a valótlan tényállítások körében fejtettük ki. Az itt **idézett mondatok** viszont a **politikai természetű szubjektív véleménynyilvánítás körébe sorolhatók.**

A 2018-2019-es éveket elemezve kifejtik: „*Ha körbe tekintünk Európában, hasonló tendenciákat láthatunk. Régi és új politikai pártok, mozgalmak és szubkultúrák a bal- és jobboldalon visszaélnék a szólás- és sajtószabadsággal annak érdekében, hogy autoriter vagy totalitárius eszméket népszerűsítsenek, hasonlókat azokhoz, amelyeket a magyar kormány népszerűsít.*”³⁸⁷

- A **médiapluralizmus szakmai alapú értékelésével nehezen összeférő politikai jellegű véleménynyilvánításnak** tekinthető az autoriter vagy totalitárius eszmék népszerűsítésére vonatkozó megállapítás.

A 2021-es év vizsgálatában a szerzők megállapítják: „*lényeges eseményként kell kiemelniünk, hogy (...) a médiahatóság új vezetőjét pedig nem sokkal a 2022-es országgyűlési választás előtt nevezték ki (mivel elődje még 2021-ben, mandátuma lejártá előtt lemondott), ezzel biztosítva, hogy az akkori kormánytöbbség dönthessen a személyéről*”. Később fontosnak tartják megismételni ezt a megállapítást: „*2021 októberében, egy évvel mandátuma lejártá előtt, lemondott a Médiahatóság és a Médiatanács elnöke, Karas Monika. Így a 2022-es választások előtt a Fidesz parlamenti többsége nevezheti ki utódját.*”³⁸⁸ Hasonló fejtegetésbe bocsátkozik a 2022-es évet vizsgáló jelentés is.³⁸⁹

- A **jelentések ezen a ponton politikai természetű spekulációt folytatnak** bármiféle ténybeli megalapozás nélkül. Politikai jellegű narratívájukat a jelentésben visszatérő módon sugalmazzák és „*lényeges eseményként*” hivatkoznak rá. Az NMHH és a Médiatanács elnökének, illetve a Médiatanács tagjainak megválasztásával kapcsolatos kérdéseket a tényállításokkal foglalkozó fejezetben elemeztük.

A 2021-es évről szóló jelentés szerzői egy nemzetközi oknyomozó projekt eredményeire hivatkozva megállapítják, hogy a magyar **hatóságok jogsértő cselekményeket követtek el a Pegasus kémsoftver segítségével.** Ez a megállapítás később is visszaköszön a jelentésben, amikor azt írják, hogy „*a hatóságok újságírók ellen is bevetették a Pegasus kémprogramot.*” Később hozzátesszik, hogy „*az újságírók, tisztviselők, politikusok és a kormány kritikusaik megfigyelése kapcsán (Vaski, 2021), a médiahatóság pedig hallgatott.*”³⁹⁰

- A Médiahatóságra vonatkozó észrevétel kapcsán megállapítható, hogy **túlmutat az NMHH jogi hatáskörén, hogy esetleges titkos megfigyelések engedélyezésének jogszerűségét megítélje**

³⁸⁷ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2018-2019-ről. [\[LINK\]](#) 20. o.

³⁸⁸ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 10. és 13. o.

³⁸⁹ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2022-ről. [\[LINK\]](#) 17-18. o.

³⁹⁰ Média Pluralizmus Monitor Magyarországról szóló jelentése 2021-ről. [\[LINK\]](#) 9., 13. és 19. o.

7. Zárszó

- Ahogy bevezetőnkben is hangsúlyoztuk, az NMHH támogatja, hogy szakmai igényű, ellenőrzött tényeken alapuló, az ellentétes álláspontokat megjelenítő, kiegyensúlyozott jelentések értékeljék az egyes országok, köztük Magyarország helyzetét a médiaszabadság és médiapluralizmus érvényesülése tekintetében.
- A fentiekben bemutatott jelentésekkel kapcsolatban ugyanakkor számos olyan módszertani és tartalmi aggályra hívtuk fel a figyelmet, amelyek akadályozzák, hogy az értékelések ezen elvárásoknak megfeleljenek.
- A jelentések kiegyensúlyozottságának mértékét csökkenti, hogy az azok készítésében közreműködő személyek kiválasztásának szempontjai nem kellő mértékben tisztázottak. Erre enged következtetni az is, hogy a jelentések szerzői jellemzően a magyar médiaviszonyokkal szemben egyoldalúan kritikus személyek, illetve szervezetek munkatársai. Az általuk képviselt állásponttól eltérő megközelítéseket, szakmai véleményeket mellőzik a dokumentumok.
- A Média Pluralizmus Monitor külső szakértői csoport felállításával ugyan kifejezi szándékát a plurális összetétel hiányából fakadó kockázatok kezelésére, nem látható ugyanakkor, hogy a csoport felállításával e tekintetben sikerrel járna. A külső szakértők esetleges ellenvéleményét a helyi csapat figyelmen kívül hagyhatja, ilyen vélemények bemutatásával a szöveges jelentésekben nem is találkozunk.
- Kritikával illelhető a jelentések forrásfelhasználásának egyoldalúsága. Kirívó példaként említhető a Freedom in the World jelentés, amely 2015-től kezdődően egyetlen magyar forrásként a Politics.hu nevű oldalra hivatkozik. Az oldal 2018 elején határozatlan időre felfüggesztette működését és csak évekkel később vált ismét elérhetővé, miközben a jelentés ebben az időszakban is forrásként jelölte meg.
- Bírálható a pontozás alapján megállapított számszerű eredmények és a szöveges jelentések közötti koherencia hiánya is. A Média Pluralizmus Monitor jelentései jellemzően nem adnak kielégítő magyarázatot a számszerű eredményekre a hozzájuk fűzött szöveges értékelésekben. Többször is szó szerint ugyanazzal a szöveges indokolással találkozunk, annak ellenére, hogy különböző éveket mutatnak be, és az alátámasztandó kockázati értékek is eltérnek. A 2016-os és 2017-es évet vizsgáló jelentések szövege például csaknem teljesen megegyezik, miközben a kockázati értékek helyenként jelentősen eltérnek egymástól. A 2017-es év jelentésében a kisebbségek médiahozzáférését vizsgáló indikátor esetében mindez azzal az abszurd következménnyel járt, hogy a 75 százalékos magas kockázati minősítéséhez csaknem megegyező szöveges indokolást fűztek, mint 2016-ban, amikor 25 százalékos alacsony kockázatot állapítottak meg.
- Aggályos gyakorlat, hogy a jelentések sok esetben a vizsgált időszakon kívül eső eseményeket vonnak be az értékelésbe. A Média Pluralizmus Monitor például a 2021-es évet értékelő jelentésében kifogásolja – egyébként tévesen – az NMHH tevékenységét egy 2022-ben elfogadott, egyes orosz csatornák betiltásáról szóló uniós rendelet végrehajtásával kapcsolatban. További példaként említhető a 2011-es évet vizsgáló Freedom of the Press, amely a következő évben, vagyis 2012. január 1-én megalakult Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósággal kapcsolatban előre azt állította, hogy az korlátozza majd az információszabadságot.
- A jelentések több helyen tartalmazznak tárgyi tévedéseket, amelyek közül néhányat a fentiekben bemutattunk. A Médiapluralizmus Monitor legfrissebb, 2023 júniusában megjelent jelentésében például azt említi, hogy „*nincs olyan törvény, amely tiltaná, a burkolt hirdetések vagy rejtett reklám egyéb formáit*”, ezzel szemben a sajtó- és médiaszabadsággal vonatkozó jogszabály egyértelműen tiltja az ilyen jellegű médiatartalmak közzétételét. Az ehhez hasonló tévedések csökkentik a médiaszabályozással kapcsolatos hiteles szakmai értékelés lehetőségét.

- További problémát jelentenek az értékelésekben visszatérően megjelenő szubjektív véleménynyilvánítások, amelyek erodálják a szakmai minőségűnek szánt értékelések objektivitását. A Riporterek Határok Nélkül 2021-es jelentése a sajtószabadság teljes hiányáról beszél, a Média Pluralizmus Monitor 2018-as és 2019-es évet vizsgáló dokumentuma pedig autoriter és totalitárius eszmék népszerűsítésének vádját hozza fel, és kifejti, hogy *„a magyar médiakörnyezet már Európában is nagy veszélyt jelent a médiapluralizmusra.”*
- Annak érdekében, hogy a Freedom House, a Riporterek Határok Nélkül, valamint a Médiapluralizmus és Médiaszabadság Központjának jelentései szakmai szempontból megalapozottabb és kiegyensúlyozottabb értékelést adjanak a médiaszabadság magyarországi helyzetéről, javasoljuk a fentiekben megfogalmazott konstruktív kritikák figyelembevételét.